

Journal of Innovative
Research in Social Studies
(JIRSS)

Sosyal Bilgilerde
Yenilikçi Araştırmalar Dergisi

2022

ISSN: 2667-4513
Volume: 5 | Issue:1

JIRSS

İÇİNDEKİLER		CONTENTS	
Sayfa	Makale	Article	Page
1-19	Sosyal Bilgiler ve Fen Bilimleri Öğretmenlerinin WEB 2.0 Araçlarını Kullanım Yeterlilikleri (Sergen ATALMIŞ & Gülşah ŞİMŞEK)	Social Studies and Science Teacher's Abilities to Use WEB 2.0 Tools (Sergen ATALMIŞ & Gülşah ŞİMŞEK)	1-19
20-33	Özel Yetenekli Öğrencilerin Okul Müdürü Kavramına Yönelik Metaforik Algıları (Arif AYDENİZ)	Metaphoric Perceptions of Gifted and Talented Students about School Principal (Arif AYDENİZ)	20-33
34-50	Ortaokul Öğrencilerinin Sabır Değeri Üzerindeki Faktörlerin İncelenmesi (Ali GÖKALP)	Examining the Factors on Middle School Students' Patience Value (Ali GÖKALP)	34-50
51-69	Özel Eğitim Öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler Derslerinde Güncel Olay Kullanımına İlişkin Görüşleri (Elif YILDIRIM & Kübra ÖZMEN)	Opinions of Special Education Teachers on the Use of Updates in Social Studies Lessons (Elif YILDIRIM & Kübra ÖZMEN)	51-69

Journal of Innovative Research in Social Studies | Sosyal Bilgilerde Yenilikçi Araştırmalar Dergisi

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/jirss>

Cilt/Volume: 5 Sayı/Issue: 1 Yıl/Year: 2022

Sosyal Bilgiler ve Fen Bilimleri Öğretmenlerinin WEB 2.0 Araçlarını Kullanım Yeterlilikleri

Social Studies and Science Teacher's Abilities to Use WEB 2.0 Tools

Yazar Bilgisi / Author Information

Sergen Atalmış

Yüksek Lisans Öğrencisi, Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü,
Antalya/Türkiye

Graduate Student, Akdeniz University, Institute of Educational Sciences, Department of Turkish and Social Sciences
Education, Antalya/Turkey

sergenatalmis@gmail.com

 ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9953-9350>

Gülşah Şimşek

Yüksek Lisans Öğrencisi, Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü,
Antalya/Türkiye

Graduate Student, Akdeniz University, Institute of Educational Sciences, Department of Turkish and Social Sciences
Education, Antalya/Turkey

simsekgulsah75@gmail.com

 ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1303-0332>

Makale Bilgisi / Article Information

Makale Türü / Article Type : Araştırma Makalesi/ Research Article

Geliş Tarihi / Received : 21.12.2021

Kabul Tarihi / Accepted : 03.06.2022

Yayın Tarihi / Published : 30.06.2022

Atıf / Cite

Atalmış, S., ve Şimşek, G. (2022). Sosyal bilgiler ve fen bilimleri öğretmenlerinin WEB 2.0 araçlarını kullanım yeterlilikleri. *Journal of Innovative Research in Social Studies*. 5(1), 1-19. <https://doi.org/10.47503/jirss.1039178>

Sosyal Bilgiler ve Fen Bilimleri Öğretmenlerinin WEB 2.0 Araçlarını Kullanım Yeterlilikleri

Social Studies and Science Teacher's Abilities to Use WEB 2.0 Tools

Özet

Bu araştırmada Sosyal Bilgiler ve Fen Bilimleri Öğretmenlerinin Web 2.0 araçlarını kullanım yetkinlikleri belirlenmek istenmiştir. Bu amaç doğrultusunda araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden tarama deseni kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen veriler Çelik (2020) tarafından geliştirilen "Web 2.0 Araçlarını Kullanım Yetkinliği Ölçeği" ile toplanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 2021- 2022 öğretim yılında farklı illerde MEB'e bağlı ve özel kurumlarda çalışmakta olan 83 Sosyal Bilgiler ve 77 Fen Bilimleri Öğretmenleri oluşturmaktadır. Bu araştırmanın analizi Web 2.0 Araçlarını Kullanım Yetkinliği "WAKYÖ" Ölçeğine verilen cevaplar çözümlenerek yapılmıştır. Elde edilen bulgular betimsel analiz, t testi, tek yönlü varyans, post hoc testlerinden tukey ve benferonni testi ile çözümlenerek verilerin anlamlı olup olmadığı 0,05 anlamlılık düzeyinde değerlendirilmiştir. Elde edilen bulgular doğrultusunda Sosyal Bilgiler ve Fen Bilimleri öğretmenlerinin Web 2.0 araçlarını kullanım yetkinliklerinin cinsiyet, çalışılan kurum, Web 2.0 ile ilgili eğitim alıp almama, eğitim düzeyi (lisans, yüksek lisans) ve görev süresi gibi değişkenlere ilişkin anlamlı farklılık göstermiştir. Ancak branş değişkenine ilişkin anlamlı bir farklılaşma görülmemiştir.

Anahtar Kelimeler: Eğitimde Web 2.0 Araçları, Eğitim Teknolojileri, Fen Bilimleri Öğretmenleri, Sosyal Bilgiler Öğretmenleri, Web 2.0 Araçları

Abstract

In this study, it was aimed to determine the competencies of Social Studies and Science Teachers in using Web 2.0 tools. For this purpose, the survey method, one of the quantitative research methods, was used in the research. The data obtained in the research were collected with the "Web 2.0 Tools Usage Competency Scale" developed by Çelik (2020). The study group of the research consists of 83 Social Studies and 77 Science Teachers working in private institutions affiliated to MEB in different provinces in the 2021-2022 academic year. The analysis of this research was done by analyzing the answers given to the "WAKYÖ" Scale of Competency in Using Web 2.0 Tools with the IBM SPSS 26 Package program. The findings were analyzed with descriptive analysis, t-test, one-way analysis of variance, tukey and benferonni tests, and the significance of the data was evaluated at the 0.05 significance level. In line with the findings, it was found that the competencies of Social Studies and Science teachers' use of Web 2.0 tools differed significantly in terms of variables such as gender, institution, whether they were trained in Web 2.0, education level and tenure. However, no significant difference was observed regarding the branch variable.

Keywords: Education Technologies, Science Teachers, Social Studies Teachers, Web 2.0 Tools, Web 2.0 Tools in Education

GİRİŞ

21. yüzyıl her yönüyle insanların yaşam tarzlarını; eğitim, politika, siyaset, kültür, teknoloji gibi alanlarda farklılaştırmaktadır. Bu farklılaşmadan doğan değişim ise günümüzde halen süregelmektedir. İçinde bulunmuş olduğumuz dönemde aklımıza gelen öncelikli gelişmeler arasında hayatımızı büyük oranda etkileyen bilgi ve iletişim teknolojilerinde yaşanan değişimler örnek gösterilebilir (Dikmen ve Tuncer, 2018: 97). Genel olarak internet teknolojileri başta olmak üzere dünyadaki diğer teknolojilerin gelişmesi eğitimi fazlasıyla etkileyerek eğitime çoklu boyutlar kazandırmıştır. Teknolojik gelişmelerin eğitimle iç içe geçmesi, eğitim öğretimde aktif şekilde kullanılmasına sebep olmuştur. Bu da eğitim- öğretimin daha verimli bir ortamda sürdürülmesini de beraberinde getirmiştir. Sonuç olarak bu gelişmeler ülkeleri, öğretmenleri ve eğitim sürecini yeni gelişmelere açık hale getirmiştir (Bakioğlu & Şentuna, 2001: 10; Keleş, Öksüz & Bahçekapılı, 2013: 354; Özel, 2012: 131; Tekin ve Polat, 2014: 1255).

Yukarıda bahsedilen gelişmeler doğrultusunda yeni teknolojiler günümüzde her alanda olduğu gibi eğitim alanında da yaygın bir şekilde kullanılmaya başlanmıştır. Bu durum küreselleşme ile birlikte zamansal, mekânsal, zihinsel sınırların ortadan kalkmasına imkan sağlayarak bu değişim ve gelişim ile birlikte mekanın ulaşılabilirliği artmış, bilgi dar ve sınırlı alanlardan sıyrılarak bilgi her ortama ve herkese kolaylıkla sunulabilme fırsatı bulmuştur (Çelik, 2019; Telli Yamato, 2014). (Kaplan & Üncel, 2020).

Bilişim teknolojilerinin hızla gelişim gösterdiği en önemli alanlardan birisi de Web Teknolojileri olarak karşımıza çıkmaktadır. İnternet kullanımının hızla artması ile birlikte eğitim gereçleri Web ortamına aktarılmış ve bu durum "Web Tabanlı Eğitim'in ortaya çıkmasına olanak sağlamıştır (Karaca, & Aktaş, 2019; Aytekin & Rüzgar, 2004).

Web tabanlı araçlar incelemeye alındığında özellikle Web 2.0 Teknolojilerinin eğitimle bütünleşmesi eğitimin verimi ve eğitimden geribildirim alınabilmesi açısından eğitimcilere büyük olanaklar sağlamaktadır. Literatürdeki çalışmalar incelendiğinde Web 2.0 terimi hakkında birkaç tanım bulunmaktadır (Parameswaran & Whinston, 2007; Kim, Kwok-Bun, Hall, & Gates, 2009; Raman, 2009; Sutter, 2009; O'Reilly, 2008; Siemens, 2008; Alexander, 2006; Zimmer, 2007). Bu çalışma kapsamında Web 2.0, kullanıcıların katılabileceği, üzerinde etkileşim kurabileceği, ortak çalışma yapabileceği ve paylaşım yapabileceği ortamlar sunan bir platform olarak kabul edilmiştir (Brown & Adler, 2008).

Velagapudi (2013) ise Web 2.0 teriminin, kullanıcıyla etkileşimi kolaylaştıran "Yeni Nesil" internet teknolojileri olduğunu ifade etmektedir. (akt. Özerbaş, & Akın Mart, 2017).

WWW (World Wide Web)'in yeni ya da ikinci kuşağı olarak tanımladıkları Web 2.0, ilk kuşak web teknolojilerinden farklı olarak kullanılmaktadır. Web 2.0 kavramı, 2004 yılında O'Reilly ile MediaLive International tarafından düzenlenen bir konferansta web dünyasının geleceği ile ilgili beyin fırtınası yaparken ortaya çıkmış ve ilk kez Tim O'Reilly tarafından kullanılmıştır (O'Reilly, 2005). Katılımlı ortama ve yapı oluşumunu mümkün kılan birçok yeni uygulama ve araçları içeren Web 2.0 kavramı şemsiye bir kavramdır.

Web 2.0 uygulamaları internet kullanımını değiştiren bir yapıya sahip olarak ortaya çıkması ile bireyin internet ortamında kolaylıkla içerik oluşturabilmesi ve aynı zamanda var olan içeriğe katkıda bulunabilme imkânı sağlamıştır.

Web 2.0 teknolojilerine paralel olarak ortaya çıkan yeni web standartları, iş birliği ve paylaşımı ön plana çıkararak etkileşim düzeyini yükseltmiş, kullanıcıyı merkeze alan yeni bir web dünyasının oluşmasına ortam hazırlamıştır. Richard & Wardman'a (2007) göre, Web 2.0'in temel unsurları, Really Simple Syndication (RSS) ile hızlı bir şekilde yeni bilgilerin farkındalığını yaymak, bloglarla yeni eğilimleri tanımlamak, wikilerle bilgi paylaşımı yapma, podcastlar ile hareketli bilgi oluşturmaktadır (Deperlioğlu & Köse, 2010; Atıcı & Yıldırım 2010; Gülnar & Acar 2018).

Sunulmuş bilgilerin sadece ekrana yansıtılıp okutulmasını sağlayan 1. nesil web teknolojisinden farklı bir şekilde Web 2.0 araçları birden fazla kullanıcıyı sosyal ve aktif bir ortamda birleştirip aynı hedefe odaklayarak etkileşimi aktifleştirmektedir (O'Reilly, 2007). Bu şekilde olduğunda internet ağı hazır bilginin doğrudan tüketildiği bir ortam olmaktan çıkıp katılımcı kaynaklı içerik üretimi, paylaşımı ve birleşimini mümkün kılarak bu içeriklerin transfer edilip etkileşimin artırılmasını mümkün kılmaktadır (Horzum, 2010).

Bunun dışında 2. nesil web araç ve ortamları, kullanıcının ürettiği içeriğin yazılabilmesini, okunabilmesini ve güncellenebilmesini hızlı ve maliyetsiz olarak hazırlayabilmesini beraberinde getirmektedir. Bu da Web 2.0 teknolojisini diğer teknolojilerden ayırarak sosyal ortamlara ve teknolojiye önemli katkıları olan dijital iletişim teknolojileri olarak ortaya çıkarmasını sağlamıştır (Koçyiğit ve Koçyiğit, 2018).

Teknoloji dünyasında ortaya çıkan gelişmelere ve değişimlerle bağlantılı olarak öğrencilerin de gündelik yaşamlarında ve eğitimlerinde Web 2.0 Teknolojisi oldukça önem kazanmıştır. 2. nesil web araçları öğrencilere ve diğer bireylere interaktif ortamlar hazırlayarak geniş bir öğrenme imkânı sunarak zaman ve mekân kısıtlamasını ortadan kaldıran öğrenme ortamları sunar. Boyd'e (2007) göre, Web 2.0 teknolojileri öğrencilerin sosyal yaşamlarında öğrenme güdüsünü tetikleyen ve sosyal aktivitelerini arttıran yönünün olması sebebiyle eğitimde güçlü olumlu etkilerinin olduğunu vurgulamaktadır (Almalı & Yeşiltaş, 2020; Çelik, 2020; Horzum, 2007).

Bu noktada sosyal yapılandırıcılık gibi öğretme ve öğrenmeyle ilgili çağdaş eğitim yaklaşımları ve zamanın ihtiyacı olan bilgi okuryazarlığı, grup çalışması, problem çözme gibi bireylerin edinmesi gereken beceriler göz önünde bulundurulduğunda 2. nesil web araçlarının pedagojik potansiyelini de gözler önüne sermektedir (Karaman, Yıldırım ve Kaban, 2008). Buna istinaden içinde olduğumuz bilgi çağı bireylere bu becerileri edinmelerinde eğitim ile teknolojinin bütünleşmesi ile mümkün olduğu görülmektedir. Eğitimcilerin bu teknolojileri tam zamanlı ve verimli bir şekilde kullanabilmesi de eğitim kalitesinin artırılmasına bağlı olarak gelişme gösterecektir.

Bu şekilde yaşanan teknolojik gelişmeler eğitime yansıdığına geleneksel materyaller bir yana bırakılıp teknolojiyi destekleyen materyallere doğru geçiş sağlanmıştır. Öğretme-öğrenme süreçlerinde edinilen tecrübeler ve kullanılan araçların değişmesi ise öğrenilen özellikleri de değiştirmektedir. Bu da yeni nesil öğrenmenin ihtiyaçlarını karşılamada mevcut seçenekleri yetersiz kılmıştır (Sezgin, Bozkurt, Yılmaz ve Linden, 2018; Çankaya ve Karamete, 2008).

Bu yetersizliklerin giderilmesi ve öğrenme ortamlarının zenginleştirilmesi noktasında öğretmen faktörü çok önemli bir yer tutmaktadır. Bundan dolayı eğitimciler etkili öğrenmeyi gerçekleştirebilmek için çağdaş döneme uygun öğrenme araçları ve gerekli kaynaklarla bütünleşmiş özgün öğrenme etkinlikleri geliştirmelidirler.

Öğretmenler; öğrencinin öğrenmesi ve yaratıcılığını destekleyebilen, öğrenme tarzına, çalışma yöntemine, dijital araç ve kaynakları kullanabilme yetilerine göre bireyselleştirilmiş öğrenme etkinlikleri ile bu araç ve kaynaklarla ilgili öğrenme ortamları tasarlayıp uygulamalıdır (Orhan, D., Kurt, A. A., Ozan, Ş., Vural, S. S., & Türkan, F., 2014).

Bu şekilde 2. nesil web teknolojileri destekli uygulamaların çoğalması ve kullanımının yaygınlaşması eğitim ve öğretim süreçlerinin daha etkili hale gelmesi noktasında bu teknolojilerin gerekliliği düşüncesi araştırmacıların çoğunluğu tarafından kabul edilmektedir. Bu araçların potansiyel avantajlarından yararlanmayı düşünen eğitimcilerin bu alandaki yenilikleri, değişimleri ve gelişimleri takip etmesi ve bu araçların eğitime uygulanabilmesini, eğitimde nasıl kullanılması gerektiğine dair bilgilerini sürekli taze tutarak bu bilgileri kullanmaları beklenmektedir (Altiok, Yükseltürk & Üçgül, 2017; Karaca, & Aktaş, 2019).

Literatür incelendiğinde eğitimcilerin 2. nesil Web 2.0 teknolojilerini kullanmalarını konu alan çalışmalar görülmektedir. Cüre ve Özdenler'in (2008) öğretmenlerin Bilgi ve İletişim Teknolojileri (BİT) uygulama başarıları ve BİT'e yönelik tutumlarını incelemiş oldukları çalışmalarında, katılımcıların çoğunluğu bilişim teknolojileri ve internet kullanımında özgüven eksikliklerini dile getirmişlerdir. Ayrıca BİT'in eğitim ortamında kullanılması konusunda bazı temel eksiklerin olduğu belirtilmiştir. Karadeniz (2014) çalışmasında, katılımcı olarak öğretmenlerin eğitimde teknolojiyi kullanmalarına yönelik olumlu görüşleri olduğunu fakat uygulama süreci boyunca bu teknolojilerden istenilen şekilde ve yeterince yararlanamadıklarını tespit etmiştir. Bu nedenden dolayı ise geleneksel yöntemlerle uygulamalar gerçekleştirdikleri ortaya konmuştur.

Çetin ve diğerleri (2013) yapmış oldukları çalışmalarında web merkezli eğitimin, eğitim sürecini somutlaştırarak, eğlenceli hale getirdiğini ve aynı zamanda öğrenmeleri kalıcı hale getirdiğini söylemektedir. Bu anlamlı ve kalıcı öğrenme ise bireylerin derse aktif katılımını sağlayıp derslere karşı ilgi, dikkat ve motivasyonu artırıcı etkiye sahip olduğunu ve öğretmenlerin de web tabanlı teknolojileri bu amaçlarla eğitim sürecine uyguladıklarını tespit etmişlerdir.

Öğretmenlerin Web 2.0 teknolojisine dayalı uygulamaları eğitim- öğretim sürecinde kullanım yeterliliklerinin ne düzeyde olduğu sorusuna yanıt aramaya yönelik yapılmış olan bu çalışma da öğretmenlere Web 2.0 araçlarının eğitim ortamlarında etkili ve verimli bir şekilde kullanılması için neler yapılması gerektiği konusunda yardımcı olacağı düşünülmektedir. Elde edilen araştırma sonuçları doğrultusunda bu konu hakkında çalışma yapan akademisyenler ve öğrenme- öğretme sürecinde aktif rol oynayan öğretmenler ile paylaşarak bu araçların eğitim- öğretim faaliyetlerinde etkin ve verimli bir şekilde kullanılması hedeflenmektedir. Bu çalışma WEB 2.0 araçlarının öğretmenler açısından kullanım yetkinliklerinin bazı değişkenler yönünden değişiklik gösterip göstermediği konusunda nicel bir çalışma olarak tasarlanmıştır. Çalışmanın nicel olması ve birçok değişken açısından katılımcı öğretmenlere uygulanması açısından literatürde yer alması eğitim öğretim alanında yapılan teknolojik gelişmelerin eğitimciler tarafından takibi ve gelecek web teknolojilerinin eğitimciler tarafından kullanılmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Araştırmanın Amacı

Web 2.0 teknolojilerinin öğretim alanında uygulayıcıları olan öğretmenlerin bu teknolojiyi kullanma yetkinlikleri belirlenmek istenmiştir. Çalışma örnekleminin özelliği ülkemizde sosyal bilgiler ve fen bilimleri öğretmenlerinin Web 2.0 kullanım yetkinliklerini yansıtır olmasıdır.

Bu çalışmanın amacı sosyal bilgiler ve fen bilimleri öğretmenlerinin Web 2.0 araçlarını kullanım yeterliliklerini belirlemektir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki araştırma sorularına yanıt aranmıştır:

- Sosyal bilgiler ve fen bilimleri öğretmenlerinin Web 2.0 araçlarını kullanım yeterlilikleri cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
- Sosyal bilgiler ve fen bilimleri öğretmenlerinin Web 2.0 araçlarını kullanım yeterlilikleri eğitim durumu (lisans, yüksek lisans, doktora) göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
- Sosyal bilgiler ve fen bilimleri öğretmenlerinin Web 2.0 araçlarını kullanım yeterlilikleri çalışmış oldukları kuruma (özel okul, devlet okulu) göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
- Sosyal bilgiler ve fen bilimleri öğretmenlerinin Web 2.0 araçlarını kullanım yeterlilikleri branşlarına (sosyal bilgiler, fen bilimleri) göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
- Sosyal bilgiler ve fen bilimleri öğretmenlerinin Web 2.0 araçlarını kullanım yeterlilikleri görev sürelerine (0-5, 5-10 yıl) göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
- Sosyal bilgiler ve fen bilimleri öğretmenlerinin Web 2.0 araçlarını kullanım yeterlilikleri daha önce Web 2.0 araçları ile ilgili almış oldukları eğitim (kurs, seminer, hizmet öncesi, hizmet sonrası vb.) var ise anlamlı farklılık göstermekte midir?

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Sosyal bilgiler ve fen bilimleri öğretmenlerinin WEB 2.0 araçlarını kullanım yetkinliklerini ölçme amacı taşıyan bu çalışmada nicel araştırma tekniklerinden biri olan tarama yöntemi kullanılmıştır. Tarama deseni, bir evrenden seçilen örneklem üzerinde yapılan çalışmalar ile evren genelindeki eğitim, tutum veya görüşlerin nicel veya sayısal olarak betimlenmesini sağlar (Creswell, 2017). Çalışma öğretmenlerin demografik değişkenlerine göre WEB 2.0 kullanabilme konusundaki yetkinlikleri ölçülmek istenmesinden dolayı Web 2.0 Araçlarını Kullanım Yetkinliği Ölçeği kullanılarak nicel bir çalışma biçimi tercih edilmiştir.

Çalışma Grubu

Araştırma Türkiye’de yer alan ortaokullarda hali hazırda görev yapan 160 (83 sosyal bilgiler öğretmeni, 77 fen bilimleri öğretmeni) kişinin çalışmaya gönüllü olarak katılmasıyla yapılmıştır. Araştırmaya katılanların frekans değerleri aşağıdaki şekildedir (Tablo 1).

Tablo 1

Araştırmaya Katılanların Frekans Analizleri (Demografik Bilgileri)

Demografik Bilgiler	Gruplar	N	%
Cinsiyet	Kadın	86	53.8
	Erkek	74	46.3
	Toplam	160	100
Eğitim Durumu	Lisans	135	84.4
	Yüksek Lisans	24	15
	Doktora	1	0.6
	Toplam	160	100

Branş	Sosyal Bilgiler	83	51.9
	Fen Bilimleri	77	48.1
	Toplam	160	100
Çalışılan Kurum	Kamu	118	73.8
	Özel	42	26.3
	Toplam	160	100
Görev Süresi	0-5	64	40
	5-10	40	25
	10-15	28	17.5
	15-20	16	10
	20 ve üzeri	12	7.5
	Toplam	160	100
WEB 2.0 Araçlarıyla İlgili Eğitim Alma Durumu	Almış	55	34.4
	Almamış	105	65.6
	Toplam	160	100

Tablo 1'e göre araştırmaya katılanların %53,8'ü kadın %46,3'ü erkek olduğu görülmektedir. Eğitim durumlarına bakıldığında %84,4 yüzdelik çoğunluğuyla Lisans, %15 Yüksek Lisans %0,6'da Doktora seviyesi olduğu izlenmektedir. Branş dağılımında %51,9 sosyal bilgiler, %48,1 değerinde fen bilimleri öğretmenleri bulunmaktadır. Bu orana göre 6 kişilik bir fark olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılanların çalıştığı kurumlara bakıldığında %73,8 kamu kurumlarında, %26,3 ise özel kurumlarda çalıştığı görülmektedir. Çalışılan yıl sayısı yani görev süresine baktığımızda 0 ile 5 yıl değeri %40 ile en fazla grubu oluşturmaktadır. Kalan kısımda %25 5-10 yıl, %17,5 10-15 yıl, %10 15-20 yıl ve %7,5 20 yıldan fazla çalışma süresine sahiptir. Son olarak katılımcılar WEB 2.0 Araçlarıyla ilgili %34,4 oranında eğitim almış, %66.6 oranında eğitim almamıştır.

Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada kullanılmak üzere Çelik (2020) tarafından hazırlanan 39 maddelik 5'li likert tipinde bir ölçek kullanılmıştır. Kullanılan "WAKYÖ" Web 2.0 Araçlarını Kullanım Yetkinliği Ölçeğinin Cronbach Alpha katsayısı ölçek geliştiricisi tarafından yapılan test ile .98 olarak belirlenmiş olup ölçekteki tüm maddelerin toplam korelasyonu .30'dan yüksek (.69 ile .83 aralığında) olduğu tespit edilmiştir. Bu araştırma için 160 kişiden toplanan verilere uygulanan Cronbach Alpha katsayısı ise .99 olarak çıkmıştır. Bu sonuçlara bakarak ölçekteki maddelerin geçerliliklerinin yüksek olduğu görülmüştür. Ayrıca bu araştırma için toplanan verilere yapılan faktör analizinde KMO değeri .95 olarak görülmüştür bu da verilere faktör analizi yapılabileceğini göstermektedir. Tabachnick ve Fidell'e göre faktör yük değerinin 0.71 ve üzeri olması "mükemmel" anlamına gelmektedir (Çokluk, Şekercioğlu, & Büyüköztürk, 2021).

Verilerin Analizi

Araştırma toplanan verilerin çarpıklık ve basıklık katsayılarının -1 ile +1 arasında dağılım göstermesi verilerin normale yakın dağıldığını göstermektedir (Tablo 2) Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., Anderson, R. E., & Tatham, R. L. (2013), *Multivariate Data Analysis*: Pearson Education Limited. Verilerin normal dağılımı sonucunda, değişkenlere betimsel analiz, t testi, tek yönlü varyans analizi, tukey ve benferonni testi uygulanmıştır.

Tablo 2*Dağılımın Normallik Testi*

Değişkenler	N	Çarpıklık	Std	Basıklık	Std
WEB 2.0 Araçlarını Kullanım Yetkinliği	160	,658	.192	-,571	.381

Etik Kurul İzin Bilgileri

Bu araştırmanın etik izni, Akdeniz Üniversitesi Rektörlüğü Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'nun 15.12.2021 tarihli 444 sayılı kararı ile alınmıştır.

BULGULAR

Bu kısımda elde edilen verilere parametrik testler uygulanmıştır. Bunlar t-Testi, varyans testi şeklindedir. Verilere uygulanan testler sonucunda elde edilen analizler bulgular şeklinde sunulmuştur.

Eğitim öğretim süreci değişen ve gelişen teknolojilerin çatısı altında güncelleşmeye devam ederken web üzerinden kullanılan dersleri destekleyici araçları kullanmak kaçınılmaz ve gerekli bir hale gelmiştir. Günümüzde Web 2.0 araçları adı altında birçok web uygulaması kullanılırken yakın zamanda bu teknolojiler geliştirilmeye devam edilmiş ve artık web 3.0 teknolojilerinden bahsedilmeye başlanmıştır. Türkiye'de okullarda yaygınlaşan akıllı tahtalar ile web 2.0 araçlarını kullanmak çok daha kolay bir hal almış olup bu tür teknolojiler de artık ülkemizde dersleri desteklemek için kullanılmaktadır. Bu noktada WEB 2.0 araçlarının çeşitliliği söz konusu olup eğitim öğretim sürecinde bu araçların kullanımı eğitimciler tarafından yetkin bir şekilde yapılabilme durumu önem arz etmektedir. Bu çalışmada eğitimcilerden toplanan verilere bazı testler uygulanarak Türkiye'de yer alan öğretmenlerin web 2.0 kullanma yetkinlikleri araştırmada bulunan evren ve örneklem dahilinde ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Tablo 3*Cinsiyet Değişkenine Göre t-Testi Sonuçları*

Cinsiyet	N	X	SS	Sd	t	p	Anlamlılık Düzeyi
Erkek	74	2.2017	1.151	158	.607	.545	p>0.05
Kadın	86	2.0981	1.007				

* p<0.05

WEB 2.0 Araçları kullanım yetkinliği ölçeğinde cinsiyet değişkenine göre yapılan bağımsız örneklem t-Testi sonuçlarına bakıldığında varyansların p.05 homojen olarak dağılmadığı ve erkekler ile kadınların WAKYÖ kullanımı arasında anlamlı bir fark gözlemlenmemiştir. Buna göre erkeklerin (Ort.= 2.20, SS=1.15) ortalaması, kadınların (Ort.=2.0, SS=1.00) ortalamasına göre daha yüksek olarak gözlemlenmiştir. t(158)=.600, p>.001

WEB 2.0 Araçları kullanım yetkinliği ölçeğinde branş değişkenine göre yapılan bağımsız örneklem t-testi sonuçlarına bakıldığında varyansların p>.05 homojen olarak dağıldığı ve sosyal bilgiler öğretmenleri ile fen bilimleri öğretmenlerinin WAKYÖ kullanımı arasında anlamlı bir fark olmadığı gözlemlenmiştir. Buna göre Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin (Ort.= 2.10, SS=1.13)

ortalaması, Fen Bilgisi Öğretmenlerinin (Ort.=2.18, SS=1.01) ortalamasına göre daha yüksek olarak gözlemlenmiştir. $t(158)=-.462, p>.05$

Tablo 4

Branş Değişkenine Göre t-Testi Sonuçları

Branş	N	X	SS	Sd	t	p	Anlamlılık Düzeyi
Sosyal Bilgiler	74	2.1081	1.135	158	-462	.645	$p>.05$
Fen Bilimleri	86	2.1868	1.010				

* $p>.05$

WEB 2.0 Araçları kullanım yetkinliği katılımcıların branş değişkenine göre (Tablo 4) yapılan t-testi sonuçlarında Sosyal Bilgiler ile Fen Bilimleri branşı arasında anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir. $p>.05$ Buna göre Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin (Ort.= 2.10, SS=1.135) ortalaması, Fen Bilimleri Öğretmenlerinin (Ort.=2.18, SS=1.0) ortalamasına göre daha düşük olarak gözlemlenmiştir. $t(158)=-.462, p>.05$. Bu durumda verilerden elde edilen bilgiler dahilinde web 2.0 araçlarını kullanma konusundaki yetkinlik durumu cinsiyete göre farklılaşmamıştır.

Tablo 5

Çalışılan Kurum Değişkenine Göre t-Testi Sonuçları

Çalışılan Kurum	N	X	SS	Sd	t	p
Kamu	74	1.9435	1.036	158	-4.200	0.001
Özel	86	2.7149	0.981			

* $p<.05$

WEB 2.0 Araçları kullanım yetkinliği katılımcıların çalışılan kurum değişkenine göre (Tablo 5) yapılan t-testi sonuçlarında özel kurumda çalışanlar ile kamu kurumunda çalışanlar arasında anlamlı bir farklılık gözlenmiştir. $p<.05$. Buna göre özel kurumda çalışanların (Ort.= 2.71, SS=.981) ortalaması, kamu kurumunda çalışanların (Ort.=1.94, SS=1.03) ortalamasına göre daha yüksek olarak gözlemlenmiştir. $t(158)=-.4,20, p<.05$. Bu test sonucunda çalışılan kurum değişkenine göre katılımcıların Web 2.0 Araçlarını Kullanım Yetkinliği Ölçeğine verdikleri cevaplar doğrultusunda özel kurumlarda çalışan katılımcılar kamu kurumunda çalışan katılımcılara oranla WEB 2.0 araçlarını kullanma konusunda daha yetkin oldukları gözlenmiştir.

Tablo 6

Web 2.0 Eğitimi Alma Durumu Değişkenine Göre t-Testi Sonuçları

WEB 2.0 Eğitim Alma Durumu	N	X	SS	Sd	t	p	Anlamlılık Düzeyi
Almış	55	2.7641	1.090	158	5.779	0.001	$p<.05$
Almamış	105	1.8222	.9159				

* $p<.05$

WEB 2.0 Araçları kullanım yetkinliği katılımcıların daha önceden WEB 2.0 ile ilgili bir eğitim alıp almama değişkenine göre (Tablo 6) yapılan bağımsız örneklem t-testi sonuçlarında eğitim alanlar (55 kişi) eğitim almayanlar (105) kişi arasında anlamlı bir farklılık gözlenmiştir. $p<.05$. Buna göre eğitim alanların (Ort.= 2.76, SS=1.09) ortalaması, eğitim almayanların (Ort.=1.82, SS=.91) ortalamasına göre daha yüksek olarak gözlenmiştir. $t(158)=-.462, p<.05$

Tablo 7*Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre t-Testi Sonuçları*

Eğitim Durumu	N	X	SS	Sd	t	p	Anlamlılık Düzeyi
Yüksek Lisans	24	2.8237	1.190	157	3.504	0.001	p<0.05
Lisans	135	2.0179	1.009				

* p<0.05

WEB 2.0 Araçları kullanım yetkinliği katılımcıların eğitim durumuna göre (Tablo 7) yapılan bağımsız örneklem t-testi sonuçlarında lisans (135 kişi) ve yüksek lisans (24) arasında anlamlı bir farklılık gözlenmiştir. $p<.05$. Buna göre eğitim durumu yüksek lisans olan kişilerin (Ort.= 2.82, SS=1.19) ortalaması, eğitim durumu lisans olan kişilerin (Ort.=2.01, SS=1.00) ortalamasına göre daha yüksek olarak gözlemlenmiştir. $t(158)=3.504$ $p<.05$. Bu test sonucunda eğitim durumu değişkenine göre katılımcıların Web 2.0 Araçlarını Kullanım Yetkinliği Ölçeğine verdikleri cevaplar doğrultusunda eğitim durumu yüksek lisans olan katılımcıların, eğitim durumu lisans olan katılımcılara oranla WEB 2.0 araçlarını kullanma konusunda daha yeterli oldukları gözlenmiştir.

Tablo 8*Görev Süresine Göre Varyans Sonuçları*

Hizmet Süresi	Bağımlı Değişken	N	\bar{X}	SS	F	P	Anlamlı Fark (LSD)
0-5	WAKYÖ	64	2,34	1,06	3,129	0,017	>5-10
5-10	WAKYÖ	40	1,76	0,84			<0-5
10-15	WAKYÖ	28	2,46	1,24			>20 ve üzeri
15-20	WAKYÖ	16	2,07	1,17			Fark Yoktur
20 ve üzeri	WAKYÖ	12	1,69	0,84			>10-15

* p<0.05

Tablo 8'de yer alan Tek Yönlü Varyans analizi (ANOVA) sonuçlarına göre, öğretmenlerin hizmet süresi değişkeniyle Web 2.0 Araçlarını Kullanım Yetkinlikleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülmüştür ($F=3,129$; $p<.05$). Bu anlamlılık; hizmet süresi 0-5 olanlar ile 5-10 olanlar arasında olup 0-5 olanların lehine olarak gerçekleşmiştir (0-5>5-10; $\bar{X}=2,34$ > $\bar{X}=1,76$). Tablonun devamında ise 10-15 ile 20 ve üzeri arasında anlamlı bir fark gözlenmiş olup bu fark hizmet süresi 10-15 olanların lehine olmuştur (10-15>20 ve üzeri; $\bar{X}=2,46$ > $\bar{X}=1,69$)

SONUÇ VE TARTIŞMA

Bu çalışmada sosyal bilgiler ve fen bilimleri öğretmenlerinin Web 2.0 araçlarını kullanım yeterliliklerini incelenmiştir. Araştırmaya 83 sosyal bilgiler ve 77 fen bilimleri öğretmeni olmak üzere toplam 160 öğretmen katılım sağlamıştır.

Araştırmanın sonucunda Web 2. 0 araçlarını kullanım yetkinlikleri cinsiyet değişkenine göre erkek öğretmenlerin kadın öğretmenlere oranla bu araçları kullanabilme yetkinlikleri arasında bir fark gözlenmemiştir. Horzum (2010)'da yapmış olduğu çalışmasında cinsiyet değişkeni üzerinden öğretmenlerin Web 2.0 araçlarıyla ilgili haberdar olmaları, kullanım aralığı ve amacı karşılaştırılması durumunda MSN gibi Web 2.0 aracı, Wikipedia, günlük ve VPS gibi araçlardan haberdar olmaları durumu anlamlı farklılık gösterirken diğer değişkenlere bakıldığında anlamlı bir farklılık görülemedi.

Yapılan çalışmalara bakıldığında erkekler ve kızların Web 2.0 araçlarını kullanmalarında farklı amaçlar görüldüğü söylenebilir. Nitekim kadınların sosyal ve akademik amaçlar doğrultusunda bu araçları kullandığı gözlenmiştir. (OECD, 2009; Mazman & Usluel, 2011). Başlıca bu bulguların göz önünde bulundurulmasıyla kadınların akademik ve teknoloji açısından motivasyonlarının yükselmesi Web 2.0 araçlarının kullanım sıklığının arttırılmasıyla gerçekleşebilir. İlgili alan yazında yer alan Horzum (2010), OECD (2009) ve Mazman & Usluel (2011)' in çalışmaları ile bu çalışmada cinsiyet değişkenine yönelik elde edilen bulgular birbirini destekler nitelikte olmadığı görülmektedir.

Aynı zamanda Web 2.0 araçlarını kullanım yetkinlikleri branş değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermediği fakat katılımcıların çalışılan kurum (özel okul, devlet okulu) değişkenine göre Web 2.0 araçlarını kullanım yetkinliklerinin anlamlı farklılık gösterdiği gözlemlenmiştir. Bu doğrultuda özel okullarda çalışan öğretmenlerin devlet okullarında çalışan öğretmenlere göre bu araçları kullanım yetkinliklerinin daha fazla olduğu belirlenmiştir. Horzum (2010) çalışmasında branş değişkenine yönelik öğretmenlerin Web2.0 araçlarından haberdar olma, kullanım sıklığı ve kullanım amacı karşılaştırıldığında Facebook, MSN, Wikipedia ve VPS'den haberdar olma, kullanım amacı ve sıklığı noktasında anlamlı ilişki bulunurken diğer değişkenlerde anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Branş öğretmenlerinin bu araçların farkındalığı, kullanım sıklığı noktasında daha yüksek olduğu, kullanım amacı olarak ise genellikle iletişim ve eğlence amaçlıdır. Branş öğretmenlerinin teknolojiye yatkınlığı bu durumu etkileyen faktör olarak ifade edilebilir. Bu bulgu Akkoyunlu'nun (2002) bulguları ile benzerlik göstermektedir.

Katılımcıların daha önce Web 2. 0 ile ilgili herhangi bir eğitim alma/ almama değişkenine göre eğitim alan öğretmenler (55 kişi) ile eğitim almayan öğretmenler (105) kişi arasında anlamlı farklılıklar olduğu tespit edilerek, Web 2. 0 araçları ile ilgili eğitim alan öğretmenlerin bu araçları kullanım yetkinliklerinin daha ileri düzeyde olduğu saptanmıştır.

Benzer bir çalışmaya bakıldığında ise Li (2007) öğretmenlerin teknolojiyi kullanmaları ile ilgili olarak pedagoji konusunda gerekli ve yeterli derecede bilgili olmadıkları ifade edilmiştir. Alanda gerçekleştirilen benzer çalışmada ise Pac (2008), öğretmenlerin teknolojiyi içinde buldukları öğretim programına yerleştirmeleri ve öğretim programının bir parçası haline getirmeyi gerektiren bilgi ve tecrübeden yoksun oldukları belirtilmiştir.

Norton ve Hathaway'in (2008) yaptıkları çalışmada Web 2.0 araçlarını pedagoji ya da diğer bir deyişle eğitim amacıyla kullanımların Amerika benzeri gelişmişlik düzeyi yüksek olan ülkelerin ilköğretim basamağında sınıf içi ve sınıf dışı etkinlik uygulamalarında kullanımının pozitif etkilerinin olduğu görülmüştür. Bu açıdan baktığımızda Türkiye'de de bu araçların kullanımının sınıf içi ve sınıf dışı ortamlarda arttırılması önerilebilir. Nitekim bu uygulamanın gerçekleştirilebilmesi için öncelikle Türkiye'de görev yapan (özellikle ilk ve orta eğitimde) eğitimcilerin bu konuda yeterli bilgiye sahip olmaları sağlanmalıdır. Bunun yapılabilmesi için ise eğitimcilerin bu araçlardan haberdar olmaları ve kullanım sıklıklarının arttırılması gerekmektedir. Tüm bunların gerektirdiği en belirgin koşul ise eğitimcilerin hizmet içi veya özel eğitimlerle Web 2.0 araçları hakkında desteklenmeleridir. Bunlar gerçekleştirildiğinde artık öğrencilere bu konuda rol model bir eğitimci kimlik ortaya çıkacaktır. İlgili alan çalışmaları sonuçlarına bakıldığında bu çalışma sonuçlarını destekleyen bulgulara rastlanmıştır. Bu doğrultuda Web 2.0 teknolojilerinin kullanımı ile ilgili öğretim programlarının uygulayıcısı ve öğrenme- öğretme sürecinde aktif rol oynayan öğretmenlerin bu araçların kullanımına yönelik

hizmet öncesi veya hizmet içi eğitimler verilerek Web 2.0 araçlarının kullanımının arttırılması sağlanarak öğretmenlerin bu alandaki yetkinliklerinin geliştirilmesine olanak sağlanabilir.

Eğitim durumu değişkeni doğrultusunda elde edilen bulgular sonucunda yüksek lisans yapan öğretmenlerinin (24), lisans eğitimi almış öğretmenlere oranla Web 2.0 araçlarını kullanım yetkinliklerinin daha fazla olduğunu gözlemlenerek anlamlı bir farklılık olduğu ortaya konmuştur.

Öğretmenlerin görev süreleri değişkeni incelendiğinde ise 0-5 yıl arası görev yapan öğretmenler ile 5-10 yıl görev yapan öğretmenlerin Web 2.0 araçlarını kullanım yeterlilikleri arasında anlamlı farklılıklara rastlanmıştır. Bu duruma göre görev süresi 0-5 yıl arası olan öğretmenlerin bu araçları kullanım yetkinliklerinin daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Horzum (2010) çalışmasında öğretmenlik tecrübesi değişkenine göre öğretmenlerin Web 2.0 araçlarını bilme, kullanma aralıkları, kullanmalarındaki amaçları karşılaştırdığımızda anlamlı farkların ortaya çıktığı görülmektedir. Bu noktada deneyimi az olan öğretmenlerin yani yaşça daha küçük ve yeni nesil öğretmen olarak niteleyebileceğimiz kişiler Web 2.0 araçlarını kullanma konusunda bir adım önde olabilirler. Bunun sonucunda ise öğretmenlerin deneyim süreleri ile Web 2.0 teknoloji kullanımı arasında ters yönlü bir ilişki olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Yapılan test sonucuna göre de görev süresinin artması web 2.0 araçlarının kullanım yetkinliği arasında bir ilişki olmadığını göstermektedir. Bu da sadece görev süresinin tek başına yetkinliği arttıracak bir etken olmadığını düşündürmektedir.

OECD'nin 2009 yılında yayınlamış olduğu raporda öğretmenlerin Web 2.0 araçlarını sınıf ortamında aktif bir şekilde kullanmalarının 3 temel nedenini belirtmektedir. Bu nedenler başta öğretmenlerin Web 2.0 araçlarını kullanmaları için teşvik edilmiyor olmaları, bu araçların derslerde kullanımının sağlayacağı olumlu sonuçları gösteren akademik çalışmaların öğretmenler tarafından yeterli düzeyde etkili bulunmayarak yerleşmiş olan geçmişten günümüze kadar gelen baskın eğitim kültürünün içinden çıkmakta zorluk yaşayarak bu yeni teknolojik araçların sınıf ortamlarını zenginleştirmede sağlayacak olduğu faydaları tam olarak idrak edememiş olmaları belirtilmektedir. (OECD, 2009). Bu sonuçlar dikkate alınarak hazırlanacak eğitim programları bu sürecin üstesinden gelebilecektir.

Çalışma sonuçları ve ilgili alan araştırmaları doğrultusunda öğretmenlerimizin özellikle teknolojik gelişmelere paralel olarak bu araçların kullanımının önemi ve hazırlayacak oldukları ders materyallerinin çeşitliliği ve farklılığı noktasında desteklenmemeleri gerekli görülmektedir. Bu araçların başında Web 2.0 araçları gelmektedir. Bu doğrultuda Web 2.0 araçları ve kullanımını konusunda yapılan çalışmalar alan yazınında önem arz etmektedir.

Öneriler

Bu çalışma sonuçları göz önünde bulundurularak şu önerilerde bulunulabilir;

Bu çalışma ülkemizde MEB ve özel okullarda görev yapmakta olan Sosyal Bilgiler ve Fen Bilimleri öğretmenlerinin Web 2.0 araçlarını kullanım yetkinliklerini tarama yöntemi ile incelemiş olmasına rağmen bazı sınırlılıklar vardır. Çalışma grubu kolay ulaşılabilirlik açısından basit seçkisiz örneklem yöntemi ile seçilmiştir. Araştırmanın genellenebilirliği açısından farklı örneklem seçme yöntemi ile tasarlanan benzer bir çalışma yürütülebilir. Ayrıca çalışmaya katılım sağlayan öğretmenlerin Web 2.0 araçlarını kullanım yeterlilikleri öz değerlendirme aracı ile belirlenmiştir. Fakat bu yöntem ile katılımcılar gerçek yeterlilik düzeylerini ifade etmemiş olabilirler. Bu nedenle katılımcıların Web 2.0 araçlarını kullanım yeterliliklerini belirlemek için

uygulamalı çalışmalar yapılarak öğretmenlere çeşitli görevler verilerek bu görevleri yapabilme/ yapamama durumları test edilebilir.

Web 2.0 araçlarının kullanımının yaygınlaştırılmasına yönelik üniversitede öğrenim görmekte olan öğretmen adaylarına hizmet öncesi, MEB ve özel okullar bünyesinde görev yapmakta olan öğretmenlere öğretim sürecinde bu araçların verimli kullanımı, kullanılacağı yer, zaman ve şekli konusunda hizmet içi eğitimler, kurslar, seminerler verilebilir. Böylelikle öğretmenlerin teknolojik araçları öğretim sürecinin bir parçası haline getirmeleri sağlanabilir.

Araştırma bulgularından yola çıkılarak anlamlı farklılık gösteren değişkenlerin Web 2.0 kullanım yeterliliklerini etkileme nedenlerinin araştırıldığı farklı çalışmalar yapılabilir.

Araştırmacıların Katkı Oranı Beyanı

Araştırmaya her iki yazar da eşit ölçüde katkıda bulunmuşlardır.

Çatışma Beyanı

Yazarlar arasında herhangi bir çatışma durumu yoktur.

KAYNAKÇA

- Akkoyunlu, B. (2002). Öğretmenlerin internet kullanımı ve bu konudaki öğretmen görüşleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22. 1-8. 5 Ekim 2021 tarihinde <https://docplayer.biz.tr/1236264721-yuzyil-ogrenci-ve-ogretmen-ozellikleri.html> adresinden erişildi.
- Alexander, B. (2006). Web 2.0: A new wave of innovation for teaching and learning. *EDUCAUSE Review*, 41 (2), 32-44. 5 Ekim 2021 Tarihinde <https://er.educause.edu/articles/2006/1/web-20-a-new-wave-of-innovation-for-teaching-and-learning> adresinden erişildi.
- Almalı, H., & Yeşiltaş, E. (2020). Sosyal bilgiler eğitiminde coğrafya konularının web 2.0 teknolojileri kullanılarak öğretiminin öğrencilerin akademik başarı ve tutumlarına etkisi. *Türkiye Bilimsel Araştırmalar Dergisi*, 5 (2), 165-182. 18 Ekim 2021 tarihinde <https://dergipark.org.tr/tr/pub/tubad/issue/59101/828476> adresinden erişildi.
- Altıok, S., Yükseltürk, E., & Üçgül, M. (2017). Web 2.0 eğitime yönelik gerçekleştirilen bilimsel bir etkinliğin değerlendirilmesi: katılımcı görüşleri. *Journal of Instructional Technologies & Teacher Education*, 6 (1). 29 Kasım 2021 tarihinde https://www.researchgate.net/publication/312160145_WEB_20_Egitimine_Yonelik_Gerceklestirilen_Bilimsel_Bir_Toplantinin_Degerlendirilmesi_Katilimci_Gorusleri adresinden erişildi.
- Bakioğlu, A., & Şentuna, T. (2001). İnternet ile eğitimde öğretmen ve okul yöneticilerinin görevleri. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* (9), 10-18. 30 Kasım tarihinde <https://dergipark.org.tr/tr/pub/pauefd/issue/11134/133159> adresinden erişildi.
- Brown, J. S., & Adler, R. P. (2008). Minds on fire: Open education, the long tail, and learning 2.0. *EDUCAUSE Review*, 43(1), 17-32.2. 3 Aralık Tarihinde <https://er.educause.edu/articles/2008/1/minds-on-fire-open-education-the-long-tail-and-learning-20> adresinden erişilmiştir.
- Creswell, J. (2017). *Araştırma Deseni*. Ankara: Eğiten Kitap (Çeviri Kitap)
- Cüre, F., & Ödener, N. (2008). Öğretmenlerin bilgi ve iletişim teknolojileri (BİT) uygulama başarıları ve BİT'e yönelik tutumları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34 (34), 51-53. 3 Ekim 2021 tarihinde <https://dergipark.org.tr/tr/pub/hunefd/issue/7802/102247> adresinden erişildi.
- Çankaya, S., & Karamete, A. (2008). Eğitsel bilgisayar oyunlarının öğrencilerin matematik dersine ve eğitsel bilgisayar oyunlarına yönelik tutumlarına etkisi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4 (2), 115-127. 3 Ekim 2021 tarihinde <https://dergipark.org.tr/tr/pub/mersinefd/issue/17385/181689> adresinden erişildi.
- Çelik, T. (2020). Web 2.0 araçları kullanımı yetkinliği ölçeği geliştirme çalışması. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 51, 449-478.
- Çelik, T. (2019). *Bilinçli Sosyal Medya Kullanımı İçin Paydaşlarla El ele*. Ankara: Pegem Akademi.

- Çetin, O., Çalışkan, E., & Menzi, N. (2013). The views of academics about web-based instruction. *Elementary Education Online*, 12 (3), 886-902. 9 Kasım 2021 tarihinde <https://www.researchgate.net/publication/287878076>_ adresinden erişildi.
- Çokluk, Ö., Şekercioglu, G., & Büyüköztürk, Ş. (2021). *Sosyal Bilimler İçin Çok Değişkenli İstatistik SPSS ve LISREL Uygulamaları*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Deperlioğlu, Ö., & Köse, U. (2010). Web 2.0 teknolojilerinin eğitim üzerindeki etkileri ve örnek bir öğrenme yaşantısı. Akademik Bilişim'10, XII. *Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri*. Muğla Üniversitesi. 22 Kasım 2021 tarihinde <https://www.researchgate.net/publication/280230890>_ adresinden erişildi.
- Dikmen, M., & Tuncer, M. (2018). Bilgisayar Destekli Eğitimin Öğrencilerin Akademik Başarıları Üzerindeki Etkisinin Meta-Analizi: Son 10 Yılda Yapılan Çalışmaların İncelenmesi. *Turkish Journal of Computer and Mathematics Education*, 9 (1). DOI: 10.16949/turkbilmat.334733
- Gülнар, M., & Acar, S. (2018). Bilgisayar ve öğretim teknolojileri eğitimi bölümü öğrencilerinin bilgi okuryazarlığı özyeterlik algılarının web 2.0 teknolojileri kullanma durumlarına göre incelenmesi. *Ulusal Eğitim Akademisi Dergisi*, 1 (2), 54-65. 8 Ekim 2021 tarihinde <https://dergipark.org.tr/tr/pub/uead/issue/36657/397337> adresinden erişildi.
- Horzum, M. B. (2010). Öğretmenlerin web 2.0 araçlarından haberdarlığı, kullanım sıklıkları ve kullanım amaçlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 7 (1). 15 Aralık Tarihinde acarindex.com/dosyalar/makale/acarindex-1423936655.pdf adresinden erişildi.
- Horzum, M. B. (2007). Web tabanlı yeni öğretim teknolojileri: Web 2.0 araçları. *Eğitim Bilimleri ve Uygulama Dergisi*, 6 (12), 99-121.
- Kaplan, K., & Üncel, R. (2020). Gelişen web teknolojilerinin (web 1.0- web 2.0- web 3.0) Türkiye turizmüne etkisi. *Safran Kültür ve Turizm Araştırmaları Dergisi*, 3 (3), 276-289. 8 Ekim 2021 tarihinde <https://dergipark.org.tr/tr/pub/saktad/issue/59328/756788> adresinden erişildi.
- Karaca, F., & Aktaş, N. (2019). Ortaöğretim kurumu öğretmenlerinin web 2.0 uygulamaları için haberdarlıklarının, yeterlilik düzeylerinin, kullanım sıklıklarının ve eğitsel amaçlı kullanım biçimlerinin incelenmesi. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21 (2). Doi numarası: 10.17556/erziefd.47341
- Karadeniz, M. H. (2014). Okul öncesi öğretmenlerinin matematik eğitiminde teknolojiden yararlanma durumlarının belirlenmesi. *Adıyaman Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4 (7), 119-144. DOI: <http://dx.doi.org/10.17984/adyuebd.57328>
- Karaman, S., Yıldırım, S., & Kaban, A. (2008). Öğrenme 2.0 yaygınlaşıyor: Web 2.0 uygulamalarının eğitimde kullanıma ilişkin araştırmalar ve sonuçları. 13 Ekim 2021 tarihinde <http://inet-tr.org.tr/> adresinden erişildi.
- Keleş, E., Öksüz, B. D., & Bahçekapılı, T. (2013). Teknolojinin eğitimde kullanılmasına ilişkin öğretmen görüşleri: fatih projesi örneği. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 12

- (2), 353-366. 21 Ekim tarihinde <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/223272> adresinden erişildi.
- Kim, D. J., Kwok- Bun, Y., Hall, S. P., & Gates, T. Web 2.0 technologies, principles, and applications: A conceptual framework from technology push and demand pull perspective. *Communications of the Association for Information Systems* , 24, 657-672. DOI: 10.17705/1CAIS.02438
- Koçyiğit, A., & Koçyiğit, M. (2018). Değişen ve gelişen dijital iletişim: Yazılabilir web teknolojisi (web 2.0). Dijital kültür ve iletişim (V. Çakmak, & S. Çavuş, Çev.). içinde İstanbul: Literatürk Yayınları. 4 Ekim 2021 tarihinde https://www.researchgate.net/profile/Ahmet-Kocyigit-3/publication/348298456_Degisen_ve_Gelisen_Dijital_Iletisim_Yazilabilir_Web_Teknoloji_si_Web_20 adresinden erişildi.
- Li, Q. (2007). Student and teacher views about technology: Atale of two cities? *Journal of Research on Technology in Education*, 39 (4), 377-397. 30 Kasım 2021 tarihinde <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ768884.pdf> adresinden erişildi.
- Mazman, S. G., & Usluel, Y. K. (2011). Gender differences in using social networks. *The Turkish Online Journal of Educational Technology* , 10 (2), 133-139. 7 Kasım 2021 tarihinde https://www.researchgate.net/publication/279622067_Gender_differences_in_using_social_networks adresinden erişildi.
- Norton, P., & Hathaway, D. (2008). On its way to K-12 classrooms, web 2.0 goes to graduate school. computers in the schools, 25 (3), 163-180.13 Kasım 2021 tarihinde https://www.researchgate.net/publication/240953894_On_Its_Way_to_K-12_Classrooms_Web_20_Goes_to_Graduate_School adresinden erişildi.
- OECD (2009). OECD (Organization of Economic Cooperation and Development). Main findings. Paris: OECD.
- O'Reilly, T. (2005). What Is Web 2.0 . O'Reilly Media, Inc .
- O'Reilly, T. (2007). What is Web 2.0: Design Patterns and Business Models for the Next Generation of. *Communications & Strategies* , 65, 17-37. 9 Kasım 2021 tarihinde https://www.researchgate.net/publication/24114032_ adresinden erişildi.
- Orhan, D., Kurt, A. A., Ozan, Ş., Vural, S. S., & Türkan, F. (2014). Ulusal eğitim teknolojisi standartlarına genel bir bakış. *Karaelmas Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2 (1), 65-79. <https://doi.org/10.12984/egeefd.437670>
- Özel, E. (2012). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin öğretim teknolojilerine yönelik tutum ve davranışları. *Doğu Coğrafya Dergisi* (31), 129-144. <https://doi.org/10.17295/dcd.53769>
- Özerbaş, M. A., & Akın Mart, Ö. (2017). İngilizce öğretmen adaylarının web 2.0 kullanımına ilişkin görüş ve kullanım düzeyleri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18 (3). 31 Kasım 2021 tarihinde <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1487293> adresinden erişildi.

- Pac, R. L. (2008). Factors that influence technology use during instructional time. Master's thesis, Walden University, Minneapolis. 16 Kasım 2021 tarihinde <https://www.proquest.com/openview/9f9ea5d8126f7175332f430ab289e1e6/1?pq-origsite=gscholar&cbl=18750> erişildi.
- Parameswaran, M., & Whinston, A. B. (2007). Research issues in social computing. *Journal of the Association for Information Systems* , 8 (6), 336-350. DOI: 10.17705/1jais.00132
- Raman, T. V. (2009). Toward 2.0: Beyond Web 2.0. *Communications of the ACM* , 52 (2), 52-59. DOI: 10.1145/1461928.1461945
- Sezgin, S., Bozkurt, A., Yılmaz, E. A., & Linden, N. (2018). Oyunlaştırma, eğitim ve kuramsal yaklaşımlar: Öğrenme süreçlerinde motivasyon, adanmışlık ve sürdürülebilirlik. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 45 (169-189). <https://doi.org/10.21764/mauefd.339909>
- Siemens, G. (2008). A Word Without Courses. 1 Aralık 2021 tarihinde <http://www.elearnspace.org/blog/2008/03/06/a-word-without-courses/> adresinden erişildi
- Sutter, J. (2009). Tutorial: Introduction to Web 2.0. *Communications of the Association for Information Systems* , 25, 511-517. DOI: 10.17705/1CAIS.02540
- Tekin, A., & Polat, E. (2014). Technology policies in education: Turkey and several other countries. *Journal of Theory and Practice in Education*, 10 (5), 1254-1266. 3 Aralık Tarihinde <http://acikerisim.lib.comu.edu.tr:8080/xmlui/handle/COMU/1063> Adresinden Erişildi.
- Telli Yamato, G., & Karamanlı Şekeroğlu, Ö. (2014). *Sosyal Medya ve Blog*. İstanbul: Kriter Yayınevi.
- Zimmer, M. (2007). Critical perspective on Web 2.0. *In First Monday* , 13 (3).

Extended Abstract

Introduction

When the national and international literature is examined, it is seen that there are studies in different branch areas for the use of Web 2.0 tools by teachers. Studies on the Web 2.0 technologies of educators draw attention. In these studies, it has been revealed that teachers generally develop positive attitudes towards the use of Web 2.0 technologies, they use these technologies in the education process, but they cannot benefit from them as desired and sufficiently. When this study was compared with the studies examined, it was found that the findings of gender and branch variables supporting this study and not overlapping with the results of the study were reached. The studies examined in line with the variables of teachers' not receiving training on Web 2.0 tools, and their educational status (undergraduate, graduate) support the findings of this study. It is considered necessary to provide teachers with information about these tools and their educational use during in-service training. Considering the results of the related field studies, findings supporting the results of this study were found.

Method

The survey method, which is one of the quantitative research techniques, was used in this research, which aims to measure the competencies of the participants in using Web 2.0 tools. The research was conducted with the voluntary participation of 160 (83 social studies teachers, 77 science teachers) who are currently working in secondary schools in Turkey. The data obtained in the research were collected with the "Web 2.0 Tools Usage Competency Scale" developed by Çelik (2020). The analysis of this research was done by analyzing the answers given to the "WAKYS" Scale of Competency in Using Web 2.0 Tools with the IBM SPSS 26 Package program. The findings were analyzed with descriptive analysis, t-test, one-way variance, post hoc tests, tukey and benferonni tests, and the significance of the data was evaluated at the 0.05 significance level.

Findings

The WAKYÖ scale was applied to the participants participating in this study. These tests are applied on some variables such as seniority, experience, etc. is about. As a result of the parametric tests applied to the data, it was observed that some variables differed significantly from the other variables below. As a result of the parametric tests, it was observed that the participants who received Web 2.0 education, had a master's degree, worked in a private institution and had 0-5 tenure differed statistically from the participants with other variables. No significant difference was observed between the two groups in terms of gender and branch variables.

Conclusion and Discussion

In line with the findings of this study, when the competencies of using Web 2.0 tools of Social Studies and Science teachers are examined, it is seen that male teachers have more competencies in using Web 2.0 tools than female teachers according to gender variables. At the same time, when the use of these tools is examined according to the branch variable, it does not show a significant difference, but when it is examined in accordance with the variable of the institution (private school, public school) studied. In this direction, it was determined that the teachers working in private schools were more competent in using Web 2.0 tools than the teachers working in public schools. When the participants' use of Web 2.0 tools were examined in terms of the variables of

not having received any previous education and their educational status (undergraduate, graduate), it was determined that there were significant differences. It was determined that the teachers who received training on Web 2.0 tools were more competent in using the tools than those who did not, and the teachers who received postgraduate education were more competent in the use of web 2.0 tools than the undergraduates. Significant differences were found for another variable, the tenure of teachers (0-5, 5-10 years). According to this situation, it has been determined that the competencies of the teachers with 0-5 years of duty are more competent in using these tools than the teachers who have worked for 5-10 years.

Journal of Innovative Research in Social Studies | Sosyal Bilgilerde Yenilikçi Araştırmalar Dergisi

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/jirss>

Cilt/Volume: 5 Sayı/Issue: 1 Yıl/Year: 2022

Özel Yetenekli Öğrencilerin Okul Müdürü Kavramına Yönelik Metaforik Algıları

Metaphoric Perceptions of Gifted and Talented Students about School Principal

Yazar Bilgisi / Author Information

Arif Aydeniz

Öğretmen, Antalya Bilim ve Sanat Merkezi, Antalya/Türkiye
Teacher, Antalya Science and Art Center, Antalya/Turkey
arifaydeniz85@hotmail.com

 ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5387-4794>

Makale Bilgisi / Article Information

Makale Türü / Article Type : Araştırma Makalesi / Research Article

Geliş Tarihi / Received : 11.02.2022

Kabul Tarihi / Accepted : 16.05.2022

Yayın Tarihi / Published : 30.06.2022

Atıf / Cite

Aydeniz, A. (2022). Özel yetenekli öğrencilerin okul müdürü kavramına yönelik metaforik algıları. *Journal of Innovative Research in Social Studies*, 5(1), 20-33. <https://doi.org/10.47503/jirss.1072109>

Özel Yetenekli Öğrencilerin Okul Müdürü Kavramına Yönelik Metaforik Algıları¹

Metaphoric Perceptions of Gifted and Talented Students About School Principal

Özet

Türkiye’de Millî Eğitim Bakanlığı tarafından gerçekleştirilen ölçme, değerlendirme ve tanılama işlemleri ile özel yetenekli olarak belirlenen öğrenciler, örgün olarak eğitim-öğretim gördükleri normal okullarından sonra, yine bakanlığa bağlı olan Bilim ve Sanat Merkezlerinde özel olarak öğrenim görmektedirler. Özel yetenekli olarak tanılanmış olan bu öğrenciler, yaşitlarından daha hızlı öğrenmekte, yaratıcılık, sanat ve liderlik alanlarında akranlarından daha ileride yer almakta, özel bir akademik yeteneğe, soyut fikirleri anlama becerisine sahip olan ve eğitim öğretim faaliyetleri içerisinde yüksek bir performansa sahip olan bireylerdir. Bilim ve Sanat Merkezlerinde yeteneklerine göre bireyselleştirilmiş özel bir eğitim ve öğretim programı görmekte olan bu öğrencilerin, öğrenim gördükleri kurumlardaki “okul müdürü”ne bakış açıları önem arz etmektedir. Çünkü bu bireyler sahip oldukları yetenekler açısından akranlarından çok ileride yer almaktadır. Bu araştırmanın amacı, Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yapılan değerlendirme işlemleri sonucunda özel yetenekli olarak tanılanmış olan öğrencilerin, eğitim-öğrenim gördükleri kurumlardaki okul müdürleri hakkındaki metaforik algılarını ortaya çıkarmaktır. Bu amaçla, araştırma kapsamında nitel araştırma yöntemlerinden olgu bilim yaklaşımı seçilmiştir. Çalışmada kullanılan veriler, özel yetenekli öğrencilerden metaforlar aracılığı ile elde edilmiştir. Araştırma 2021-2022 eğitim-öğretim yılı içerisinde, Antalya ilinde bir bilim ve sanat merkezinde uygulanmıştır. Çalışma 5. ve 6. sınıf düzeyinde öğrenim gören özel yetenekli öğrenciler ile gerçekleştirilmiştir. Çalışmada özel yetenekli öğrencilere “Okul Müdürü..... gibidir/benzer. Çünkü.....” şeklinde boşlukların yer aldığı formlar sunulmuştur. Özel yetenekli öğrencilerden gelen cevaplar doğrultusunda elde edilen tüm veriler, içerik analizi yöntemi ile değerlendirilmiş ve özel yetenekli bireylerin okul müdürüne ilişkin metaforik algıları belirlenmiştir. Özel yetenekli öğrenciler “okul müdürü” kavramına yönelik olarak 60 adet metafor üretmişlerdir. Bu metaforların %93,34’ü olumlu olmuştur.

Anahtar Kelimeler: Metaforik algı, Okul müdürü, Bilim ve Sanat Merkezleri, Özel yetenekli öğrenciler.

Abstract

In Turkey, the students who are determined as gifted by the measurement, evaluation and diagnosis processes carried out by the Ministry of National Education, after the regular schools where they are formally educated, receive private education in the Science and Art Centers, which are also affiliated to the ministry. These students, who are identified as gifted, learn faster than their peers, are ahead of their peers in creativity, art and leadership, have a special academic ability, the ability to understand abstract ideas, and have a high performance in educational activities. The point of view of these students, who receive a special education and training program individualized according to their abilities in Science and Art Centers, towards the “school principal” in the institutions they study is important. The aim of this research is to reveal the metaphorical perceptions of the students, who were identified as gifted as a result of the evaluation process made by the Ministry of National Education, about the school principals in the institutions where they study. For this purpose, the phenomenology approach, one of the qualitative research methods, was chosen within the scope of the research. The data used in the study were obtained from gifted students through metaphors. The research was carried out in a science and art center in Antalya in the 2021-2022 academic year. The study was carried out with gifted students studying at the 5th and 6th grades. In the study, “School Principal is like/similar to to gifted students. Because.....” forms with spaces are presented. All the data obtained were evaluated with the content analysis method and the metaphorical perceptions of the students were determined. Gifted students produced 60 metaphors for the concept of "school principal". 93.34% of these metaphors were positive.

Keywords: Gifted individuals, Metaphorical perception, School principal, Gifted students.

¹ Bu makalenin bir kısmı, “Özel Yetenekli Öğrencilerin Okul Müdürü Kavramına Yönelik Metaforik Algıları” ismiyle, 19 Ekim 2021 tarihinde düzenlenen 5. Eğitim ve Değerler Sempozyumunda bildiri olarak sunulmuştur.

GİRİŞ

Bu araştırmada Türkiye’de Millî Eğitim Bakanlığı’na bağlı Bilim ve Sanat Merkezlerinde öğrenim gören özel yetenekli öğrencilerin “okul müdürü” hakkındaki algılarının metaforlar aracılığı ile ortaya çıkarılması hedeflenmiştir.

Araştırmanın içeriğini özel yetenekli öğrenciler, “okul müdürü” kavramı ve bu kavrama bağlı metaforlar oluşturduğu için bu ifadelerle ilgili tanımların verilmesi uygun görülmüştür.

Kavram kelimesi ile ilgili “Bir nesnenin veya düşüncenin zihindeki soyut ve genel tasarımı...” (TDK Sözlük, 2022), “Bir şey hakkında zihinde beliren genel düşünce, aynı cinsten bütün şeyleri temsil eden soyut ve genel fikir” (Ayverdi, 2011), “Benzer özelliklere sahip varlık, düşünce ve olay gruplarına verilen isim” (Köksal, 2006) şeklinde tanımlar yapılmıştır.

Özel yetenekli bireyler Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yayımlanan Bilim Sanat Merkezleri Yönergesinde “...yaştlarına göre daha hızlı öğrenen; yaratıcılık, sanat, liderliğe ilişkin kapasitede önde olan, özel akademik yeteneğe sahip, soyut fikirleri anlayabilen, ilgi alanlarında bağımsız hareket etmeyi seven ve yüksek düzeyde performans gösteren birey...” olarak tanımlanmışlardır (MEB, 2019). Özel yetenekli olarak Millî Eğitim Bakanlığı tarafından farklı ve ileri düzeyde özellikleri ile tanımlanmış olan bu bireylerin eğitim ve öğretimleri, stratejik, bilimsel, teknolojik, politik, sosyolojik, psikolojik açılardan hem ülkemiz hem de kendileri için önem arz etmektedir (MEB, 2013).

Ülkemizin geleceği için önemli bir husus olan özel yetenekli çocukların eğitimi, şu an ülkemizde Millî Eğitim Bakanlığına bağlı olan Bilim ve Sanat Merkezlerinde gerçekleştirilmektedir. Millî Eğitim Bakanlığı tarafından tanımlanmış olan öğrenciler normal okullarındaki eğitimlere destek olması açısından bu merkezlerde okul sonrası saatlerde eğitim ve öğretim faaliyetlerine alınmaktadırlar (Güneş, 2018).

Öğrencilerin akademik ve sosyal alanlarda başarılı olmalarını sağlayacak faktörleri sürdürme de okul müdürünün yönetici olduğu kuruma liderlik etmesi büyük öneme sahiptir (Duran & Cemaloğlu, 2020). Alanyazında yaptığımız taramalarda; Yalçın (2011), Yıldırım ve Uğur (2011), Turhan ve Yaraş (2013), Şahin ve Tüzel (2014), Aslan, Bilgili ve Kaya (2018), Doğan (2021) tarafından “okul müdürü” kavramına yönelik metafor çalışmalarının yapıldığı görülmüştür. Bu çalışmalar içerisinde sadece Doğan (2021) tarafından yapılan araştırmanın özel yetenekli öğrenciler ile (ilkokul düzeyi) gerçekleştirildiği görülmüştür. Eğitim kurumu müdürleri, kurumun öğrenciler, öğretmenler ve diğer personellerle beraber başarılı bir uyum içerisinde çalışmasında birinci derecede sorumlu oldukları için, özel ve üstün yetenekli öğrencilerin bu kurumların müdürlerine yönelik bakış açılarının, zihinlerinde yer alma şekillerinin, algılama biçimlerinin ve metaforlarının ortaya çıkarılması gerekmektedir. Açıkladığımız bu sebeplerden dolayı özel yetenekli bireylerin eğitim ve öğretim faaliyetlerini yürüttükleri bu kurumların yöneticilerine yönelik algıları önem arz etmektedir.

Metafor yaşanan bir deneyimi, kavramı ya da bir durumu, bireyin kendisinin daha iyi bildiği bir kavram ile açıklaması olarak tanımlanabilir. Okul yönetiminde görev alan kişilerin özellikleri, davranışları, yönetsel bakışları bu sayede metaforlar aracılığı ile açıklanabilmektedir (Kaya & Koca, 2020). Bu nedenle özel yetenekli öğrencilerin “okul müdürü” kavramına yönelik algılarını belirlemek için metaforlar kullanılabilir.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı özel yetenekli öğrencilerin “okul müdürü” kavramına yönelik algılarını ortaya çıkarmaktır. Bu amaçla özel yetenekli öğrencilerin “okul müdürü”ne ilişkin algıları metaforik olarak belirlenmeye çalışılmıştır. Ülkemizin geleceği konusunda önem arz eden bu bireylerin öğrenim gördükleri okulların idarecilerine yönelik algıları ve fikirleri, bu birimlerin ve kurumların şekillenmesi ve kurumların çağa ayak uydurması açısından önemlidir. Özel yetenekli bireylere sahip olan eğitim kurumları ve yönetim birimleri bünyesindeki uygulamaları ve politikaları, bu algıları da dikkate alarak şekillendirebilirler. Bu uygulama ve politika yenilikleri ortaya çıkacak olan olumlu ve olumsuz algılara göre belirlenebilir ve planlanabilir. Bu açıardan değerlendirdiğimizde, özel yetenekli bireylerin kurum müdürlerine dair algılarının ortaya çıkarılması hem gereklilik hem de önem arz etmektedir.

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, verilerin toplanması ve analizi hakkında açıklamalara yer verilmiştir.

Araştırmanın Modeli

Özel yetenekli öğrencilerin “okul müdürü” kavramına ilişkin algılarını ortaya çıkarmak için yapılan bu araştırma da nitel araştırma modellerinden fenomenoloji deseni kullanılmıştır. Fenomenoloji (Olgu Bilim) yöntemi bireyin yaşadığı deneyimleri değerlendirmeyi amaçlar ve bu olgunun altındaki ortak anlamları, fikirleri bulmak için tanımlamaları ve yaşanmış deneyimleri açıklamaya çalışır. Bir başka deyişle bu yöntem vasıtasıyla bireylerin yaşamlarına, deneyimlerine ve görüşlerine ait veriler tanımlama ve yorumlama için bireylerden elde edilir (Onat Kocabıyık, 2015). Araştırmada özel yetenekli öğrencilerin algılarını belirleyebilmek için metaforlar kullanılmıştır. Günümüzde birçok alanda kullanılan metafor kavramı özellikle sosyal bilimler alanlarında ve eğitim bilimleri alanlarında benzetme anlamında yoğun olarak kullanılmaktadır. Bilgi toplama ve aktarma gibi amaçlarının yanında metaforlar sayesinde bireyin dünyayı kavrama ve görme biçimlerini anlayabilmek mümkündür. Bu yönüyle metaforlar bireyin, soyut, karmaşık ya da kuramsal bir olguyu açıklayabilmesine imkân sağlamaktadır (Güneş ve Tezcan, 2019).

Çalışma Grubu

Bu çalışma 2021-2022 eğitim-öğretim yılında, Antalya ilindeki bir Bilim ve Sanat Merkezinde kayıtlı ve merkez bünyesinde derslerine devam eden ortaokul düzeyinde 60 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Çalışma grubu içerisine ulaşılan tüm öğrenciler dahil edilmiştir. Çalışma grubuna ait sınıf düzeyleri ve demografik özellikler Tablo 1’de yer almaktadır.

Tablo 1

Çalışma Grubuna Ait Bilgiler

Sınıf Düzeyi	n	%
BYF-1 (5. Sınıf)	30	50
BYF-2 (6. Sınıf)	30	50
Toplam	60	100
Demografik Özellikler	n	%
Kız	30	50
Erkek	30	50
Toplam	60	100

Verilerin Toplanması ve Analizi

Bu araştırma için özel yetenekli öğrencilerden elde edilen veriler, metaforlar aracılığı ile toplanmıştır. Metaforları toplamak için kullanılan form araştırmacı tarafından hazırlanmıştır. Formun ilk bölümünde öğrencilerin sınıf düzeylerini ve cinsiyetlerini belirttikleri kısım bulunmaktadır. Formun ikinci kısmında ise, özel yetenekli öğrencilerin “okul müdürü” kavramına yönelik bakış açılarını belirlemek amacıyla hazırlanmış olan;

*“Okul Müdürü benzer,
Çünkü”*

şeklinde, boş bırakılmış alanları bulunan cümleler yer almıştır. Hazırlanan form eğitim programları ve öğretim alanları uzman olan 2 kişi tarafından incelenmiş ve uygun görülmesinin ardından bu haliyle uygulanmıştır. Özel yetenekli öğrenciler tarafından üretilen metaforlar üzerinde içerik analizi uygulanmıştır. İçerik analizi uygulama aşamasında, araştırmada üretilen tüm veriler incelenmiş ve görüş ve fikirleri de değerlendirilen özel yetenekli 60 öğrencinin “okul müdürü” kavramına ilişkin metaforları belirlenmiştir. Üretilmiş olan bu metaforlar, benzerliklerine göre sınıflandırılmış ve bu şekilde kategorilere ayrılmıştır. Çalışmanın güvenilirliğini belirleyebilmek amacıyla elde edilen bu verilerden oluşturulan kategoriler ve bu kategorilerin metaforlar ile olan uygunluğu 2 eğitim programları ve öğretim alanında uzman tarafından değerlendirilmiştir. Uzmanlar tarafından yapılan değerlendirmeden sonra görüş birliği sağlanan ve görüş ayrılığına düşülen kategoriler belirlenerek, Miles ve Huberman’ın güvenilirlik formülü kullanılarak güvenilirlik katsayısı hesaplanmıştır. Kodlayıcılar arasındaki görüş birliğinin en az %80 olması beklenmektedir (Baltacı, 2017). Hesaplama sonuçlarına göre “Okul Müdürü” kavramı için güvenilirlik katsayısı %90 olarak çıkmıştır.

Etik Kurul İzin Bilgileri

Bu araştırmanın etik izni, Akdeniz Üniversitesi Rektörlüğü Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu’nun 25.03.2022 tarihli 125 sayılı kararı ile alınmıştır.

BULGULAR

Bu bölümde özel yetenekli öğrencilerin “okul müdürü” kavramına ilişkin olarak oluşturdukları metaforlara ait verilere yer verilmiştir. Özel yetenekli öğrencilerin oluşturmuş oldukları metaforlar Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2

Özel Yetenekli Öğrencilerin “Okul Müdürü” Kavramına Yönelik Metaforları

Metafor	f	%	Metafor	f	%
Başkan	10	16,66	Ceviz	1	1,66
Cumhurbaşkanı	9	14,99	Değişik Bir Duygu	1	1,66
Yönetici	8	13,33	Disiplinli ve Eğlenceli	1	1,66
İyi Birisi	3	4,99	Hâkim	1	1,66
Patron	2	3,33	Kral	1	1,66
Lider	2	3,33	Kural Koyucu	1	1,66
Öğretmen	2	3,33	Kurallar	1	1,66
Anne ve Baba	2	3,33	Lastik	1	1,66
Sınıf Başkanı	2	3,33	Nöbetçi	1	1,66
Ağaç Gölgesi	1	1,66	Orkestra Şefi	1	1,66
Aile	1	1,66	Patates	1	1,66

Arkadaş	1	1,66	Polis	1	1,66
Astronot	1	1,66	Şoför	1	1,66
Bilgili Biri	1	1,66	Tatlı Biri	1	1,66
Ceo	1	1,66			
Toplam			60	100	

Tablo 2’de görüldüğü üzere özel yetenekli öğrenciler tarafından “okul müdürü” kavramına dair en yüksek metaforlar başkan (10), cumhurbaşkanı (9), yönetici (8) olmuştur. Bunlara ilaveten patron, sınıf başkanı, ceo, kral metaforları okul müdürünün “güç” yönünü ön plana çıkartırken, iyi birisi, ceviz, değişik bir duygu, disiplinli ve eğlenceli, lastik, tatlı biri metaforları okul müdürü kavramının kişilik özellikleri yönünü ortaya koymuştur. Bunun yanında ağaç gölgesi, hâkim, kural koyucu, kurallar, nöbetçi ve polis metaforları da okul müdürünün “koruyucu” tarafını öne çıkarmıştır. Özel yetenekli öğrencilerin oluşturduğu metaforların mantıksal dayanakları analiz edilerek bu metaforlar 7 ayrı kategori altında sınıflandırılmıştır. Bu kategoriler öğrencilerin vermiş olduğu cevaplar analiz edilerek oluşturulmuştur. Bu kategoriler; güç, kişilik, koruyucu, yetiştiren-şekil veren, liderlik, bilgi ve fiziksel kategorileri olarak belirlenmiştir. Sınıflandırılmış olan bu kategoriler ve içeriğinde bulunan metaforlar Tablo 3’te görülmektedir.

Tablo 3

Özel Yetenekli Öğrencilerin “Okul Müdürü” Kavramına Yönelik Metafor Kategorileri

K. No	Kategori Adı	Metaforlar	f	%
1	Güç	Başkan (10), Cumhurbaşkanı (9), Yönetici (8), Patron (2), Sınıf Başkanı (2), Ceo (1), Kral (1)	33	54,99
2	Kişilik	İyi Birisi (3), Ceviz (1), Değişik Bir Duygu (1), Disiplinli ve Eğlenceli (1), Lastik, Tatlı Biri (1)	8	13,33
3	Koruyucu	Ağaç Gölgesi (1), Hâkim (1), Kural Koyucu (1), Kurallar (1), Nöbetçi (1), Polis (1)	6	9,99
4	Yetiştiren-Şekil Veren	Anne ve Baba (2), Öğretmen (2), Aile (1), Arkadaş (1)	6	9,99
5	Liderlik	Lider (2), Şoför (1), Orkestra Şefi (1)	4	6,66
6	Bilgi	Astronot (1), Bilgili Biri (1)	2	3,33
7	Fiziksel	Patates (1)	1	1,66
Toplam			60	100

Özel yetenekli öğrencilerin “okul müdürü” ile ilgili metaforlarını değerlendirdiğimizde, bu metaforların %54,99’u Güç kategorisine, %13,33’ü Kişilik kategorisine, %9,99’u Koruyucu kategorisine, %9,99’u Yetiştiren-Şekil Veren kategorisine, %6,66’sı Liderlik kategorisine, %3,33’ü Bilgi Kategorisine ve %1,66’sı Fiziksel kategorisine yerleşmiştir.

1. Kategori: Güç

Bu kategori oluşturulurken öğrencilerin vermiş olduğu cevaplar analiz edilmiş ve cevapların güç, yönetim vb. özellikler ile bağlantılı olduğu sonucuna varılmıştır. Bu kategoride 33 metafor bulunmaktadır. Bunlar: Başkan (10), Cumhurbaşkanı (9), Yönetici (8), Patron (2), Sınıf Başkanı

(2), Ceo (1), Kral (1) şeklinde oluşmuştur. Özel yetenekli öğrencilerin bu kategori altında yer alan görüşlerinin bazıları şu şekildedir;

“Başkan gibidir, çünkü okulu yönetir” Ö1

“Patron gibidir, çünkü okulun yöneticisi odur” Ö4

“Yönetici gibidir, çünkü öğretmenleri yönetir” Ö5

“Sınıf başkanı gibidir, çünkü önemli biridir ama kendini fazla abartır” Ö16

“Ceo gibidir, çünkü onun gibi yönetir” Ö18

“Cumhurbaşkanı gibidir, çünkü ikisi de topluluk yönetir” Ö25

“Kral gibidir, çünkü her şeye o karar verir” Ö42

2. Kategori: Kişilik

Bu kategori oluşturulurken öğrencilerin vermiş olduğu cevaplar analiz edilmiş ve cevapların kişisel özellikler ile bağlantılı olduğu sonucuna varılmıştır. Bu kategoride 8 metafor bulunmaktadır. Bunlar: İyi Birisi (3), Ceviz (1), Değişik Bir Duygu (1), Disiplinli ve Eğlenceli (1), Lastik (1), Tatlı Biri (1) şeklinde oluşmuştur. Özel yetenekli öğrencilerin bu kategori altında yer alan görüşlerinin bazıları şu şekildedir;

“Tatlı biridir, çünkü çok sevecendir” Ö2

“Disiplinli ve eğlencelidir, çünkü tüm okulun sorumluluğu üzerindedir ama çocukları neşelendirmelidir” Ö7

“Değişik bir duyguya benzer, çünkü okul müdürümüz dıştan sinirli, ama aslında güzel bir insandır” Ö20

“Lastik gibidir, çünkü yumuşaktır, esner ve fazla gerdiğinizde kopar” Ö21

“İyi birisi gibidir, çünkü bilsemi güzel yönetir” Ö48

“Ceviz gibidir, çünkü kabuğu serttir” Ö4

3. Kategori: Koruyucu

Bu kategori oluşturulurken öğrencilerin vermiş olduğu cevaplar analiz edilmiş ve cevapların toplumsal düzeni sağlama vb. kavramlar ile bağlantılı olduğu sonucuna varılmıştır. Bu kategoride 6 metafor bulunmaktadır. Bunlar: Ağaç Gölgesi (1), Hâkim (1), Kural Koyucu (1), Kurallar (1), Nöbetçi (1), Polis (1) şeklindedir. Özel yetenekli öğrencilerin bu kategori altında yer alan görüşleri şu şekildedir;

“Kurallara benzer, çünkü hiçbir öğrenci onu sevmez (ben seviyorum)” Ö8

“Kural koyucu gibidir, çünkü okulun kurallarını o koyar” Ö9

“Hâkime benzer, çünkü hâkim gibi o da okulla ilgili kararları alır” Ö14

“Nöbetçi gibidir, çünkü sürekli dolaşır” Ö26

“Polis gibidir, çünkü ceza almaktan korkarsın” Ö38

“Ağaç gölgesi gibidir, çünkü iyi veya kötü bir şey olduğunda onun yanına gidersin” Ö43

4. Kategori: Yetiştiren-Şekil Veren

Bu kategori oluşturulurken öğrencilerin vermiş olduğu cevaplar analiz edilmiş ve cevapların öğrencileri yetiştiren ve onların davranışsal ve zihinsel yapılarına etki eden kişiler ile bağlantılı olduğu sonucuna varılmıştır. Bu kategoride 6 metafor bulunmaktadır. Bunlar: Anne ve Baba (2), Öğretmen (2), Aile (1), Arkadaş (1) şeklinde oluşmuştur. Özel yetenekli öğrencilerin bu kategori altında yer alan görüşleri şu şekildedir;

“Arkadaş gibidir, çünkü bizimle ilgilenir” Ö10

“Anne ve baba gibidir, çünkü o da bizimle ilgilenir” Ö19

“Öğretmene benzer, çünkü o da bir hocadır” Ö22

“Aile gibidir, çünkü ona her şeyi sorabilirsin” Ö47

5. Kategori: Liderlik

Bu kategori oluşturulurken öğrencilerin vermiş olduğu cevaplar analiz edilmiş ve cevapların liderlik, önderlik vb. özellikler ile bağlantılı olduğu sonucuna varılmıştır. Bu kategori içerisinde yer alan metaforlar ve cevaplar diğer kişilik özelliklerinden farklı olan eylemsel metaforlar olarak değerlendirilmiştir. Bu kategoride 4 metafor bulunmaktadır. Bunlar: Lider (2), Şoför (1), Orkestra Şefi (1) şeklinde oluşmuştur. Özel yetenekli öğrencilerin bu kategori altında yer alan görüşleri şu şekildedir;

“Lidere benzer, çünkü herkesi yönetir” Ö11

“Orkestra şefi gibidir, çünkü orkestra gibi okulu yönetir” Ö29

“Şoför gibidir, çünkü okulu o taşır” Ö32

6. Kategori: Bilgi

Bu kategori oluşturulurken öğrencilerin vermiş olduğu cevaplar analiz edilmiş ve cevapların bilgi, bilim vb. özellikler ile bağlantılı olduğu sonucuna varılmıştır. Bu kategoride 2 metafor bulunmaktadır. Bunlar: Astronot (1), Bilgili Biri (1) şeklinde oluşmuştur. Özel yetenekli öğrencilerin bu kategori altında yer alan görüşleri şu şekildedir;

“Bilgili biridir, çünkü bilimle ilgili şeyler yapıyor” Ö3

“Astronot gibidir, çünkü odasında bir teleskop var” Ö37

7. Kategori: Fiziksel

Bu kategori oluşturulurken öğrencinin vermiş olduğu cevap analiz edilmiş ve cevabın fiziksel özellik ile bağlantılı olduğu sonucuna varılmıştır. Bu kategoride 1 metafor bulunmaktadır. Bu metafor: Patates (1) şeklinde oluşmuştur. Özel yetenekli öğrencinin bu kategori altında yer alan görüşü şu şekildedir;

“Patates gibidir, çünkü ikisi de tombik” Ö44

SONUÇ VE TARTIŞMA

Araştırma sonuçlarını değerlendirdiğimizde özel yetenekli öğrencilerin «okul müdürü» kavramına yönelik metafor algılarına ait kategoriler ve oranları şu şekildedir;

Güç (%54,99), Kişilik (%13,33), Koruyucu (%9,99), Yetiştiren-Şekil Veren (%9,99), Liderlik (%6,66), Bilgi (%3,33) ve Fiziksel (%1,66) olduğunu görmekteyiz.

Bu sonuçları değerlendirdiğimizde, “okul müdürü” özel yetenekli öğrenciler arasında devletin bir yansıması, bir güç odağı, bir otorite sistemi ve merkez bir nokta olarak görülmüştür (Güç %54,99).

Bunun yanında “okul müdürü” kavramı bireyleri yetiştiren, onlara önderlik eden, yönlendiren ve insanların hayatını devam ettirmelerinde koruyucu bir unsur olarak görülmüştür (Koruyucu, Yetiştiren-Şekil Veren, Liderlik, %26,64). Ayrıca “okul müdürü” kavramını, vermiş oldukları cevaplar ile, kişinin bireysel özellikleri ile bağdaştıran öğrenciler de bulunmaktadır (Kişilik, Bilgi, Fiziksel %18,32). Özel yetenekli öğrencilerin vermiş oldukları cevapları değerlendirdiğimizde, “okul müdürü” kavramına yönelik olarak üretilmiş olan 60 metafor ve cümlelerin sadece 4 tanesi olumsuz ifade içermektedir. Öğrencilerin metafor ve ifadelerinin %93,34 oranında yüksek bir oranda olumlu olduğunu söyleyebiliriz.

«Okul Müdürü» kavramı için alan yazında yapılan araştırmalarda, özel yetenekli öğrenciler için yapılan yalnızca bir araştırmaya (Doğan, 2021) ulaşılmıştır. Bununla birlikte “okul müdürü” kavramı için metaforlar ile ilgili olarak alanyazında şu sonuçlara ulaşılmıştır;

Yalçın (2011) tarafından ilköğretim okulu öğrencilerine uygulanan çalışmada, katılımcıların ürettikleri metaforların olumlu algılar içerdiği ve okul müdürlerinin çoğunlukla öğrenci ve öğretmenleri koruyarak okulda güven verici bir ortam oluşturmaya çalışan, öğrencileri yönlendiren kişiler olduğu belirtilmiştir. Yıldırım ve Uğur (2011) tarafından gerçekleştirilen araştırmada, öğrencilerin (anaokulu, ilkokul, ortaokul, lise, üniversite) okul müdürü ile ilgili daha çok olumsuz algılara sahip olduğu ortaya çıkarılmıştır. Turhan ve Yaraş (2013) tarafından ilkokul düzeyindeki öğrenciler ile gerçekleştirilen çalışmada «okul müdürü» güvenilir, güce sahip, lider, çalışkan bilgili, yol gösterici gibi olumlu olarak algılanmıştır. Şahin ve Tüzel (2014) tarafından yapılan araştırmada ilkokul öğrencilerinin okul yöneticilerini anlatırken olumlu figürler kullandıkları görülmüştür. Aslan, Bilgili & Kaya (2018) tarafından farklı türdeki 5 lise üzerinde okul müdürü kavramı üzerinde yapılan çalışmaya göre; 104 öğrenci olumsuz kategorisinde değerlendirilen metaforları üretirken, olumlu kategoride metafor üreten öğrencilerin sayısı 79’da kalmıştır. Doğan (2021) tarafından 2019-2020 eğitim öğretim yılında elde edilen verilere göre, Bilim ve Sanat Merkezlerinde ilkokul düzeyinde (Destek Programı) öğrenim gören öğrencilerin müdür kavramına ilişkin algılarını ortaya çıkarmak için yapılan çalışmaya göre katılımcıların yarısından fazlası okul müdürü kavramı hakkında olumlu metaforlar üretmiştir.

Elde ettiğimiz verilere göre, 5. ve 6. sınıf düzeyinde (BYF-1, BYF-2) özel yetenekli öğrencilerin «okul müdürü» kavramının bilişsel yapılarında olumlu metaforlar ve kategoriler ile bağlantılı olduğunu söyleyebiliriz (%93,34). Öğrencilerin büyük çoğunluğu «okul müdürü» kavramını olumlu kişisel özelliklerle ilişkilendirmiştir (tatlı birisi, iyi birisi, eğlenceli, güzel insan, yumuşak insan). Ayrıca özel yetenekli öğrencilerin yarısından fazlası, «okul müdürü» kavramını, bir devlet-güç yapısı olarak görmektedirler. Yine özel yetenekli öğrencilerin en çok ürettikleri metaforlar arasında Güç kategorisi dışında, «iyi birisi, lider, anne baba» metaforları yer almaktadır.

Öneriler

- 1) Araştırmamızda bir Bilim ve Sanat Merkezindeki 60 öğrenci ile çalışılmıştır. Daha fazla kuruma ve özel yetenekli öğrenciye ulaşarak hem özel yetenekli öğrenciler için hem de okul idarecileri için daha kapsamlı sonuçlara ulaşabilecek çalışmaların yapılması faydalı olacaktır.
- 2) Özel yetenekli öğrenciler üzerine okul idaresi, yönetimi vb. konularda yapılacak akademik çalışmaların artırılması önerilmektedir.
- 3) Özel yetenekli öğrencilerde «okul müdürü» kavramı yapılan araştırmalarda genel olarak olumlu iken, sonuç ve tartışma bölümünde açıklanan çalışmalarda yer alan normal öğrencilerde olumsuz sonuçlar bulunmaktadır. Bu durumun sebepleri üzerine araştırmalar yapılabilir.

- 4) Okul müdürü üzerine olumlu kategori de görüşleri olan özel yetenekli bireylerin bu algılarını daha da kuvvetlendirecek yenilikler ve çalışmalar yapılabilir.
- 5) Bu alanda araştırmaların MEB tarafından takip edilmesi ve sonuçlarının değerlendirilmesi, akabinde yapılacak iř ve uygulamalarda araştırma sonuçlarına dikkat edilmesi önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Aslan, O. & Bilgili, A. & Kaya, V. (2018). Liselerde okuyan öğrencilerin okul müdürüne ilişkin metaforik algıları. *Bilim Armonisi*. 1, (1), s. 11-17. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/bilar/issue/41115/500255> adresinden 15/01/2022 tarihinde erişilmiştir.
- Ayverdi İ. (2011). *Misalli büyük türkçe sözlük*. Kubbealtı Neşriyat.
- Baltacı, A. (2017). Nitel veri analizinde miles-huberman modeli. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 3(1), 1-15. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/318527> adresinden 10/01/2022 tarihinde erişilmiştir.
- Doğan, Ü. (2021). Bilim sanat merkezlerine devam eden özel yetenekli öğrencilerin müdür kavramına ilişkin metaforik algıları. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*. (39), 104-116. <http://dx.doi.org/10.14582/DUZGEF.2021.169>
- Duran, A. & Cemaloğlu, N. (2020). Başarılı okul müdürü kimliği üzerine fenomenolojik bir analiz: Alandan sesler. *Necmettin Erbakan Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*. 2(1), 12-39. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/neueefd/issue/52094/731243> adresinden 16/01/2022 tarihinde erişilmiştir.
- Güneş, A. (2018). Türkiye’de bilim sanat merkezleri. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*. 5, (6), 185-193. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/asead/issue/41000/494946> adresinden 10/01/2022 tarihinde erişilmiştir.
- Güneş, C. & Tezcan, R. (2019). Metafor nedir, ne değildir? B. Kılcan (Ed.), *Metafor ve eğitimde metaforik çalışmalar için bir uygulama rehberi*. (4. Baskı, ss. 1-14) Pegem Akademi.
- Kaya, M. & Koca, İ. (2020). Okul müdürü kavramına ilişkin metafor araştırmalarının incelenmesi: bir meta-sentez çalışması. *Alanyazın Eleştirel İnceleme Dergisi, Eğitim Bilimleri*. 1(1), 23-38. <http://dx.doi.org/10.22596/cresjournal.0101.23.38>
- Köksal, M. S. (2006). Kavram öğretimi ve çoklu zekâ teorisi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*. 14(2), 473-480. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/kefdergi/issue/49104/626623> adresinden 15/12/2021 tarihinde erişilmiştir.
- Millî Eğitim Bakanlığı Bilim ve Sanat Merkezleri Yönergesi (2019). *MEB Tebliğler Dergisi*. 82(2747). Aralık 2019.
- Millî Eğitim Bakanlığı Özel Yetenekli Bireylerin Eğitimi Strateji ve Uygulama Kılavuzu (2013). https://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2013_11/25034903_zetyeteneklibireylerin_eitimstratejiveuygulamaklavuzu.pdf adresinden 15/01/2022 tarihinde erişilmiştir.
- Onat Kocabıyık, O. (2015). Olgü bilim ve gömülü kuram: bazı özellikler açısından karşılaştırma. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 6(1), 55-66. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/trkefd/issue/21483/230242> adresinden 10/01/2022 tarihinde erişilmiştir.
- Şahin, D. & Tüzel, E. (2014). İlköğretim birinci kademe öğrencilerinin okul yöneticilerine ilişkin metaforları. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. (17), 355-396. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/adyusbd/issue/1404/16608> adresinden 30/04/2022 tarihinde erişilmiştir.
- Turhan, M. & Yaraş, Z. (2013). Öğretmen ve öğrencilerin öğretmen, disiplin, müdür, sınıf kuralları, ödül ve ceza kavramlarına ilişkin metafor algıları. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler*

Dergisi. 23, (1), 129-145.
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/firatsbed/issue/45177/565617> adresinden
16/01/2022 tarihinde erişilmiştir.

Türk Dil Kurumu Sözlüğü, www.sozluk.gov.tr, Erişim Tarihi: 15.01.2022

Yalçın, M. (2011). İlköğretim okullarında okul müdürüne ilişkin metaforik algılar. *TC Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Bilimsel Araştırma Projeleri Komisyonu Sonuç Raporu*. Proje No:2010/29.

Yıldırım, N. & Uğur, M. (2011). Öğrencilerin algısından okul müdürü imgelerinin karikatürize ifadeleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi.* 19, (2), 409-426.
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/kefdergi/issue/49052/625755> adresinden
10/01/2022 tarihinde erişilmiştir.

Extended Abstract

Introduction

According to the Science and Art Centers Directive published by the Ministry of National Education, gifted individuals "... learn faster than their peers; They are defined as individuals who are ahead in creativity, art, leadership capacity, have special academic abilities, can understand abstract ideas, like to act independently in their interests, and perform at a high level..." (MEB, 2019). The education and training of these individuals, who have been identified as gifted with their different and advanced features by the Ministry of National Education, is important both for our country and for themselves in terms of strategic, scientific, technological, political, sociological and psychological aspects (MEB, 2013).

The education of gifted children, which is an important issue for the future of our country, is currently carried out in Science and Art Centers affiliated to the Ministry of National Education in our country. Students who have been identified by the Ministry of National Education are included in education and training activities in these centers during after-school hours in order to support the education in their regular schools (Güneş, 2018).

It is of great importance that the school principal leads the institution in which he is the manager, in maintaining the factors that will enable students to be successful in academic and social fields (Duran & Cemaloğlu, 2020). Since the principals of educational institutions are primarily responsible for the successful work of the institution with students, teachers and other personnel, it is necessary to reveal the perspectives of special and gifted students towards the principals of these institutions, the way they take place in their minds, their perception styles and metaphors. For these reasons we have explained, the perceptions of gifted individuals towards the managers of these institutions where they carry out their education and training activities are important."

Method

In this study, which was conducted to reveal the perceptions of gifted students about the concept of "school principal", the phenomenology model, one of the qualitative research models, was used.

This study was carried out in the 2021-2022 academic year with 60 secondary school students registered in a Science and Art Center in Antalya and continuing their classes in the center. All the students reached in the study group were included.

For this research, data obtained from gifted students were collected through metaphors. The form used to collect the metaphors was prepared by the researcher. In the first part of the form, there is a section in which students specify their grade level and gender. In the second part of the form;

"School Principal similar,

Because"

in the form, there are sentences with blank spaces.

Content analysis was applied on the metaphors produced by gifted students. The data produced in the research were examined and the metaphors of the "school principal" concept of 60 gifted students, whose opinions and ideas were also evaluated, were determined. These produced metaphors were classified according to their similarities and categorized in this way. In order to determine the reliability of the study, the categories created from these data and the suitability of

these categories with metaphors were evaluated by an expert in the field of education and training.

Findings

The highest metaphors for the concept of "school principal" by gifted students were president (10), president (9), manager (8). In addition to these, metaphors of boss, class president, ceo, king highlight the "power" aspect of the school principal, while the metaphors of a good person, walnut, a different emotion, disciplined and fun, rubbery, sweet person revealed the personality traits of the concept of school principal. In addition, the metaphors of tree shadow, judge, rule maker, rules, guard and police highlighted the "protective" side of the school principal. The logical bases of the metaphors created by gifted students were analyzed and these metaphors were classified under 7 different categories. These categories are; power, personality, protective, nurturing-shaping, leadership, knowledge and physical categories.

When we evaluate the metaphors of gifted students about the "school principal", 54.99% of these metaphors belong to the Power category, 13.33% to the Personality category, 9.99% to the Protector category, and 9.99% to the Trainer-Shape category. They were placed in the Giver category, 6.66% in the Leadership category, 3.33% in the Information Category and 1.66% in the Physical category.

Conclusion and Discussion

When we evaluate the results of the research, the categories and ratios of the metaphor perceptions of the gifted students towards the concept of «school principal» are as follows;

Power (54.99%), Personality (13.33%), Protector (9.99%), Trainer-Shaper (9.99%), Leadership (6.66%), Knowledge (3.33%) and Physical (1.66%).

When we evaluate these results, the "school principal" was seen as a reflection of the state, a power center, an authority system and a central point among gifted students (Power 54.99%). In addition, the concept of "school principal" was seen as a protective element that trains individuals, leads and directs them, and keeps people alive (Protector, Trainer-Shaper, Leadership, 26.64%). There are also students who associate the concept of "school principal" with the answers they give and the individual characteristics of the person (Personality, Knowledge, Physical 18.32%). When we evaluate the answers given by the gifted students, only 4 of the 60 metaphors and sentences produced for the concept of "school principal" contain negative expressions. We can say that the metaphors and expressions of the students are positive at a high rate of 93.34%.

According to the data we obtained, we can say that the concept of «school principal» of gifted students at the 5th and 6th grades (BYF-1, BYF-2) is associated with positive metaphors and categories in their cognitive structures (93,34%). Majority of the students associated the concept of «school principal» with positive personal characteristics (sweet person, nice person, funny, nice person, soft person). In addition, more than half of the gifted students see the concept of "school principal" as a state-power structure. Again, among the metaphors most produced by gifted students, there is the metaphor of "good person, leader, parent", apart from the category of Power.

Journal of Innovative Research in Social Studies | Sosyal Bilgilerde Yenilikçi Araştırmalar Dergisi

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/jirss>

Cilt/Volume: 5 Sayı/Issue: 1 Yıl/Year: 2022

Ortaokul Öğrencilerinin Sabır Değeri Üzerindeki Faktörlerin İncelenmesi

Examining the Factors on Middle School Students' Patience Value

Yazar Bilgisi / Author Information

Ali Gökalp

Dr., Uşak/Türkiye

Dr., Usak/Turkey

gokalpali_1984@hotmail.com

 ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3301-8392>

Makale Bilgisi / Article Information

Makale Türü / Article Type : Araştırma Makalesi / Research Article

Geliş Tarihi / Received : 14.04.2022

Kabul Tarihi / Accepted : 20.05.2022

Yayın Tarihi / Published : 30.06.2022

Atıf / Cite

Gökalp, A. (2022). Ortaokul öğrencilerinin sabır değeri üzerindeki faktörlerin incelenmesi. *Journal of Innovative Research in Social Studies*, 5(1), 34-50. <https://doi.org/10.47503/jirss.1103744>

Ortaokul Öğrencilerinin Sabır Değeri Üzerindeki Faktörlerin İncelenmesi

Examining the Factors on Middle School Students' Patience Value

Özet

Bu araştırmada, ortaokul öğrencilerinin sabır değeri üzerindeki faktörlerin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya, 2021 - 2022 eğitim - öğretim yılı Uşak ilinde yer alan ortaokullardan basit seçkisiz örnekleme yoluyla seçilmiş 995 öğrenci katılmıştır. Tarama desenin kullanıldığı bu araştırmanın verileri, "Sabır Ölçeği" ile toplanmıştır. Araştırma verileri betimsel istatistikler, bağımsız gruplar için t-Testi ve tek yönlü varyans analizi ile çözümlenmiştir. Bulgulara göre, öğrencilerin sabır değerinin yüksek; cinsiyet değişkenine göre kızların erkeklere göre daha sabır düzeyinin yüksek olduğu görülmüştür. Ailesel kaynaklı faktörlerden anne eğitim, baba meslek ve aile gelir durumuna göre öğrencilerin sabır puanları benzerken; baba eğitim, aile yapısı ve anne çalışma durumuna göre sabır puanlarının anlamlı olarak farklılaştığı tespit edilmiştir. Ayrıca öğrencilerin günlük TV izleme süresine göre sabır puanlarında anlamlı bir fark gözlemlenmesine de günlük internet kullanma süresi ve okunan kitap sayısına göre manidar farklılık görülmüştür. Bu farklılıkların ise günde az internet kullananlar ve yıl içinde fazla kitap okuyanlar lehinedir. Ancak anlamlı farkın olduğu faktörlerin öğrencilerin sabır değerinde küçük bir etkiye sahip olduğu araştırmanın bir diğer sonucudur.

Anahtar Kelimeler: Değerler, Sabır, Tarama

Abstract

The present research aims to examine the factors on the patience value of secondary school students. 995 students selected through random sampling from secondary schools in the province of Uşak in the 2021 - 2022 academic year participated in the research. The data of this study, in which survey design was used, were collected with the "Patience Scale". The research data are analyzed with descriptive statistics, t-Test for independent groups and one-way analysis of variance. According to the findings, students' patience value is high. It is also seen that the girls had a higher level of patience than the boys by gender variable. While the students' patience scores are similar by the mother's education, father's occupation, and family income, which are parental factors. They show that patience scores differ significantly in father's education, family structure and mother's working status. In addition, although no significant difference is observed in the patience scores of the students in terms of the daily TV watching time, a significant difference is observed by the daily internet usage time and the number of books read. These differences are in favor of those who use the internet less per day and those who read more books during the year. However, it is another result of the research that the factors with a significant difference have a small effect on the students' patience value.

Keywords: Values, Patience, Survey

GİRİŞ

Teknolojik gelişmelere bağlı olarak internet kullanımı her geçen gün artarak devam etmektedir. Hayatın ayrılmaz bir parçası haline gelen teknolojinin uzaktaki kişilerle iletişim kurma ve araştırma yapacak öğrencilere ders materyali sunma gibi olumlu yanları olduğu kadar bedensel birtakım (göz yorgunluğu, duruş bozukluğu vb.) olumsuz etkileri de vardır. Ayrıca, sosyal medya platformlarında sürekli değişen ve karmaşık içeriklerin zihnin alışmasına neden olduğu ve bireyin hayatta bu hıza ayak uydurmaya çalıştığı ancak hız yakalanamadığında sabırsız tutum sergilediği; gerçek hayatın durağanlığına sabretmeyi zorlaştırdığı ifade edilmektedir (Kırcalı, 2021). Lim'in (2020) de teknolojinin sabır üzerinde benzer gözlemleri olduğu görülmektedir. Dahası, hızlı tempolu teknolojik ortamların, anlık tatminlere olan bağlılığı artırdığı ve sabırsızlıkla olan bağı güçlendirdiği ortaya konmuştur (Janakiraman, vd., 2011). O halde, internet teknolojilerine bağlı hızlı yaşam tarzının bireyin sabırlı olma durumlarını etkilediği söylenebilir.

Sabır gecikme karşısında verilen, doğuştan olmayan öğrenilen bir tepkidir (Blount ve Janicik, 2000). Diğer yandan sabrı kişilik özelliği olarak ele alan Mehriban (1999), kısa süreli (örn. Öğrencilerin kantin sırası beklemesi vb.), uzun süreli (örn. Yoksul ailelerin verdiği yaşam mücadelesi vb.) ve kişiler arası (örn. Okulda öğretmenlerin öğrencilere tutumu vb.) olmak üzere sabrı üç farklı grupta değerlendirir. Kişilik profili açısından ise sabırlı kişiler B tipi; bunun tam zıttı özellikleri yansıtan, zamanla yarış içerisinde, zaman baskısı altında olan ve sabırsız olan kişiler de A tipi kişilik içinde değerlendirilir (Griffin ve Moorhead, s. 183). Kişilik özelliği olmasının yanında sabır bir değer olarak da ele alınmaktadır (Norling, 2009).

Sabır, bireyi olumsuz duygulardan arındıran ve bireyin yaşam kalitesini artıran insani bir değerdir (Okçu ve Pilatin, 2018, s. 103). Sabır beklemeyi bilme, tahammül etme gibi tutum ve davranışlarla ilişkili, Türkiye'de yer alan tüm öğretim programlarında ortak öğretilmesi hedeflenen adalet, saygı, sevgi ve öz denetim gibi on kök değerden biridir (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2017). Aynı zamanda sabır, sakin ve empatik olma gibi duyguları yansıtır (Blount ve Janicik, 2000). Dahası, insanların kendi davranışlarını dış baskılardan, doğuştan gelen ve fizyolojik dürtülerden göreceli özerklikte kontrol etme yeteneği olarak ifade edilen öz denetim (Krug ve Carter, 2010), sabrın önemli bir bileşenidir (Peterson ve Seligman, 2004). Bu durumda sabrın, empati ve öz denetim ile iç içe olan bir değer olduğu söylenebilir. Aralarında pozitif yönde manidar ilişkilerin raporlandığı da görülmektedir (Gökalp, 2021). Sabır, bireyin kendini kontrol etmesini, birbirini anlayıp sosyal yaşamda sağlıklı iletişim içinde olmasını ve aralarındaki sorunları çözmesinde kısacası iyi bir hayat için başvuracağı bir tutumdur (Schnitker, 2012). Yordayıcı etkisinin zayıf olduğuna değinilse de sabır ile çalışanların yaşam kalitesi arasında pozitif ilişkinin olduğu (Karakaş, 2016), diğer bir çalışmada, öğretmen adaylarının sabır özellikleri artıkaça manevi iyi oluş özelliklerinin de artacağı yönünde bulgulara rastlanılmıştır (Türkgeldi, 2019).

Sabrı konu alan başka çalışmalar da mevcuttur. Örneğin üniversite öğrencilerinin çalışma grubunu oluşturduğu Eliüşük'ün (2014) araştırmasında, katılımcıların sabır düzeyleri ile öz anlayış ve bireysel farkındalıkları arasında pozitif yönde anlamlı ilişki tespit edilmiştir. Ayrıca sabrın sorumlu ve uyumlu bireylerin anlamı bir yordayıcısı olduğu; cinsiyet değişkeni açısından kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre yaşam zorluklarında daha sabır gösterdikleri tespit edilmiştir. Diğer taraftan erkeklerin daha sabırlı olduğu yönünde araştırmalara da rastlanılmıştır (Davidson ve Hall, 1995; Dudley, 2003). Ama ön lisans öğrencileri ile çalışan

Akyol (2019), kadın ve erkeklerin sabır puanları arasında anlamlı bir farklılaşma olmadığını beyan etmiştir.

İlgili literatür; sabrın empati, sorumluluk ve öz denetim gibi değer ve beceriler ilişkili insani bir erdem veya değer olduğunu göstermektedir. Deneysel çalışmalara da konu olan sabrın; yaratıcı drama, zeka oyunları gibi birtakım etkinliklerle öğrencilere kazandırılmaya çalışıldığı ve etkili sonuçlar alındığı görülmektedir (Barcın, 2018; Esen, 2019). Ancak aile ve okulların girişimine dayalı olarak inşa edilen değerler (Demircioğlu vd., 2011; Dinç ve Üztemur, 2016), değişimlerden etkilenen ince yapılarıdır. Kaldı ki hızlı değişimlerin yaşandığı ve toplumsal rollerin farklılaştığı günümüz dünyasında ailelerin çocuklarını ihmal ettiği ve bu yüzden de onlara rehber olma konusunda yetersiz kaldıkları bilinmektedir (Hökelekli, 2011). Üstelik ebeveynlerin evlerde çocuklarla daha çok zaman ayırıp onlarla iletişim halinde olması durumunda değerleri aktarmada önemli bir rol oynayabileceği de ifade edilmektedir (Dhall, 2008). Bu sebeple annenin çalışma durumu, baba meslek ve aile gelir durumu gibi faktörlerin sabır düzeyi üzerindeki etkisinin araştırılması önemli görülmüştür. Önemli görülen diğer faktörler ise öğrenci alışkanlıklarıdır. Bunlardan özellikle hızlı sanal ortamların oluşmasında etkili olan internet teknolojisi ve günümüzün vazgeçilmez iletişim araçlarından biri olan televizyondur. Alışkanlık düzeyinde ele alınan son faktör de öğrencilerin okudukları kitap (ders kitabı dışında roman, hikâye vb.) sayısıdır. Kitaplar, eğitim- öğretimin vazgeçilmez araçlarından biri olmakla kalmaz; özellikle okul öncesi dönemdeki öğrencilere değer eğitimi kitaplarında yer alan görseller yoluyla verilir. Daha üst yaş grupları için (6- 12 yaş) hazırlanan çocuk kitaplarında sabrın da içinde olduğu pek çok değer doğrudan ve örtük olarak verildiği ifade edilmektedir (Pilav ve Oran, 2020). Dahası, öğrencilerin kitap okuma tutumları arttıkça kitap okumanın değerleri etkilediğine yönelik görüşlerinin de arttırdığı tespit edilmiştir (Koç, 2020). Tüm bu gerekçelerden hareketle araştırmada, ortaokul öğrencilerinin sabır değeri üzerindeki faktörlerin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda aşağıda verilen alt problemlere yanıt aranmıştır:

1. Öğrencilerin sabır düzeyleri nedir?
2. Cinsiyet faktörüne göre öğrencilerin sabır ölçeğinden aldıkları puanlar farklılaşmakta mıdır?
3. Ailesel kaynaklı faktörlere (anne-baba eğitim, anne çalışma, baba meslek, aile yapısı ve aile gelir durumu) göre öğrencilerin sabır ölçeğinden aldıkları puanlar farklılaşmakta mıdır?
4. Alışkanlık kaynaklı faktörlere (günlük internet kullanma ve TV izleme, okunan kitap sayısı) göre öğrencilerin sabır ölçeğinden aldıkları puanlar farklılaşmakta mıdır?

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Tarama çalışmalarında, araştırmacının belirlemiş olduğu sorulara yanıt bulmak amacıyla geniş bir kitleden bilgi toplanır (Fraenkel ve Wallen, 2006). Bu araştırmada ise, çalışmaya grubunda yer alan öğrencilerin sabır puanlarının başta cinsiyet olmak üzere ailesel ve alışkanlık kaynaklı faktörler açısından farklılaşma durumunu görebilmek için bilgiler toplanmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, 2021 - 2022 eğitim - öğretim yılı Uşak ilinde yer alan ortaokullardan basit seçkisiz örnekleme yöntemi ile belirlenmiş, Tablo 1’de bilgileri verilen 995 öğrenci oluşturmuştur.

Tablo 1.

Çalışma grubuna ilişkin bilgiler (N = 995)

Değişken	Kategori	f	%	Değişken	Kategori	f	%
Cinsiyet	1.Kız	537	54.0	Anne çalışma durumu	1.Ev hanımı	690	69.3
	2.Erkek	458	46.0		2.Çalışan	305	30.7
Anne eğitim durumu	1.İlkokul	395	39.7	Aile gelir durumu	1. 0-4300tl	379	38.1
	2.Ortaokul	261	26.2		2. 4301-9000tl	421	42.3
	3.Lise	237	23.8		3. 9001-14000tl	104	10.5
	4.Üniversite	102	10.3		4. 14001tl ve üzeri	91	9.1
Baba eğitim durumu	1.İlkokul	273	27.4	Günlük internet kullanma süresi	1. Hiç	122	12.3
	2.Ortaokul	260	26.1		2. 1saat	261	26.2
	3.Lise	316	31.8		3.2saat	245	24.6
	4.Üniversite	146	14.7		4. 3 saat ve üzeri	367	36.9
Baba meslek	1.Esnaf	362	36.4	Günlük TV izleme süresi	1. Hiç	368	37.0
	2.İşçi	349	35.1		2. 1saat	307	30.9
	3.Memur	218	21.9		3. 2saat	191	19.2
	4.Çiftçi	66	6.6		4. 3 saat ve üzeri	129	13.0
Aile yapısı	1.Geniş	820	82.4	Okunan kitap sayısı	1. Haftada 1 kitap	410	41.2
	2.Çekirdek	175	17.6		2. Ayda 1 kitap	390	39.2
					3. 3 ayda 1 kitap	104	10.5
					4. Senede 2 kitap	91	9.1

Veri Toplama Araçları

Araştırma verileri, Gökalp (2021) tarafından geliştirilen “Sabır Ölçeği” ile toplanmıştır. Ölçeğin ilk bölümünde araştırmacının belirlemiş olduğu katılımcılara ait kişisel bilgiler (Tablo 1’de sunulan), ikinci bölümünde ise dördümlü likert tipinde “Bana hiç uygun değil = 1”, “Bana biraz uygun = 2”, “Bana oldukça uygun = 3”, “Bana tamamen uygun = 4” şeklinde puanlanan altı madde yer almaktadır.

Tek faktörlü yapıda olan ölçeğin toplam varyans yüzdesinin yaklaşık olarak %44; Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı $\alpha = .74$ olduğu görülmüştür. Doğrulayıcı faktör analizine göre yapısal değerleri ise $\chi^2/sd = 1.21$, RMSEA = .020, SRMR = .020, TLI = .99 ve CFI = 1.00 olarak hesaplandığı ifade edilmiştir. Bu çalışmada hesaplanan Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı $\alpha = .72$; yapısal değerler de $\chi^2/sd = 3.58$, RMSEA = .051, SRMR = .025, TLI = .96 ve CFI = .98’dir. Hem orijinal halinde hem de bu çalışmada ölçeğin yapısına ilişkin hesaplanan değerler yeterlidir (Büyüköztürk, 2005; Byrne, 2016; George ve Mallery, 2010; Kline, 2011). Buradan hareketle, çalışmada kullanılan ölçeğin geçerli ve güvenilir olduğu söylenebilir.

Verilerin Analizi

Araştırma verileri Jamovi 1.2 ve SPSS 22 istatistiki paket programı kullanılarak parametrik testlerle analiz edilmiştir. Analiz işlemine geçilmeden önce uç değerler temizlenmiş ve normallik

varsayımı yerine getirilmiştir. Böylece tanımlayıcı testlerden betimsel istatistik ile fark testlerin bağımsız gruplar için t-Testi ve tek yönlü varyans analizi (One-Way ANOVA) tekniklerinden Fisher's testi (varyansların homojen olduğu durumda) kullanılarak analiz yapılmıştır. Gruplararası tespit edilen anlamlı farkın hangi gruplar lehine olduğunun bilinmesi için çoklu karşılaştırma testlerinden LSD ve Tukey kullanılmıştır. Diğer yandan analizlerde referans alınan anlamlılık değerine ($p < .05$) göre manidar farkın olduğu faktörlerin etkisini görebilmek için Cohen's d ve eta-kare (η^2) etki büyüklüğü hesaplanmıştır. Cohen's d değerinin .02- = küçük, .05 = orta ve .08 ve üzeri olması = büyük; eta-karenin ise .01 = küçük, .06 = orta ve .14 = büyük etki olduğunun gösterir (Cohen, 1988). Buradaki ölçüt değerlerden hareketle, öğrencilerin sabır puanları ile anlamlı farkın olduğu faktörlerin etki büyüklükleri yorumlanmıştır.

Etik kurul izin bilgileri

Bu araştırmanın etik izni, Uşak Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler etik kurulundan 13/01/2022 tarihli ve 2022-07 sayılı karar ile alınmıştır.

BULGULAR

Öğrencilerin Sabır Düzeylerine İlişkin Bulgular

Öğrencilerin sabır düzeylerini belirlemek için ölçeğin toplam puan ortalamaları üzerinden betimsel istatistik yapılmıştır. Sonuçlar Tablo 2'de verilip yorumlanmıştır.

Tablo 2

Öğrencilerin Sabır Düzeyleri

Ölçek	N	\bar{X}	Ss	En düşük	En yüksek	Çarpıklık	Basıklık
Sabır	995	3.04	.64	1.33	4.00	-.35	-.66

Tablo 2'ye göre; 995 öğrencinin sabır ölçeğinden aldıkları en düşük puanın 1.33, en yüksek 4.00 ve ortalama puanın da $\bar{X} = 3.04$ olduğu görülmektedir. Ölçekten alınabilecek en yüksek puana göre öğrencilerin sabır düzeylerinin görece yüksek olduğu söylenebilir. Ayrıca ölçeğin çarpıklık ve basıklık katsayı değerleri -1.5 ile +1.5 arasında olması, verilerin normal dağıldığını gösterir (Tabachnick ve Fidell, 2012).

Cinsiyet Faktörüne İlişkin Bulgular

Cinsiyet faktörüne göre öğrencilerin sabır ölçeğinden aldıkları puanların farklılaşma durumlarını görebilmek için bağımsız gruplar için t-Testi yapılmıştır. Sonuçlar Tablo 3'te verilip yorumlanmıştır.

Tablo 3

Cinsiyet Faktörüne Göre Öğrencilerin Sabır Puanlarının Karşılaştırılması İçin t-Testi Sonuçları

Ölçek	Grup	N	\bar{X}	Ss	Sd	t	p	Levene's p	Cohen's d
Sabır	Kız	537	3.10	.63	993	3.36	.00	.51	.21
	Erkek	458	2.96	.65					

Tablo 3'e göre, cinsiyet faktörüne göre öğrencilerin sabır ölçeğinden aldıkları puanlar anlamlı şekilde farklılaşmaktadır ($t_{(993)} = 3.36, p < .05$). Farklılık, kız öğrenciler lehinedir ($\bar{X} = 3.10 > \bar{X} =$

2.96). Bu bulgu, kız öğrencilerinin erkek öğrencilere göre daha sabırlı olduğunu gösterir. Ancak kız ile erkek öğrenciler arasında gözlemlenen bu anlamı farklılık, sabır değeri üzerinde küçük bir etkiye sahiptir ($d = .21$).

Ailesel Kaynaklı Faktörlere İlişkin Bulgular

Anne-baba eğitim durumu, baba meslek ve aile gelir durumu faktörlerine göre öğrencilerin sabır ölçeğinden aldıkları puanların farklılaşma durumlarını görebilmek için tek yönlü varyans analizi için yapılmıştır. Sonuçlar Tablo 4'te verilip yorumlanmıştır.

Tablo 4

Anne-Baba Eğitim, Baba Meslek ve Aile Gelir Durumuna Göre Öğrencilerin Sabır Puanlarının Karşılaştırılması İçin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları (Fisher's)

Değişken	F	sd1	sd2	p	Levene's p	Fark	η^2
Anne eğitim	1.37	3	991	.25	.43	-	
Baba eğitim	2.82	3	991	.04	.21	LSD 1>3*, 2>3*	.008
Baba meslek	2.18	3	991	.09	.57	-	
Aile geliri	1.25	3	991	.29	.38	-	

Not: * = $p < .05$

Tablo 4'e göre, anne eğitim ($F_{(3-991)} = 1.37$; $p > .05$), baba meslek ($F_{(3-991)} = 2.18$; $p > .05$) ve aile gelir durumu ($F_{(3-991)} = 1.25$; $p > .05$) faktörlerine göre öğrencilerin sabır ölçeğinden aldıkları puanlar anlamı olarak farklılaşmamaktadır. Fakat baba eğitim durumu faktörüne göre öğrencilerin sabır puanlarında manidar bir farklılaşma tespit edilmiştir ($F_{(3-991)} = 2.82$; $p < .05$). Baba eğitim durumuna göre öğrencilerin sabır puanları şu şekildedir:

Tablo 5

Baba Eğitim Durumuna Yönelik Betimsel İstatistikler

Ölçek	Baba eğitim durumu	N	\bar{X}	Ss
Sabır	1.İlkokul	273	3.09	.62
	2.Ortaokul	260	3.09	.67
	3.Lise	316	2.96	.65
	4.Üniversite	146	2.98	.61

Tablo 5'e bakıldığında, babaları ilkokul ve ortaokul mezunu olan öğrencilerin sabır puanlarının ortalaması $\bar{X} = 3.09$ 'dur. Lise mezunu olanların $\bar{X} = 2.96$, üniversite ise $\bar{X} = 2.98$ 'dir. Baba eğitim durumuna göre öğrencilerin sabır puanları arasındaki farklılığın bilinmesi için LSD çoklu karşılaştırma testi yapılmıştır. Test sonuçlarına göre, babaları ilkokul mezunu olanlarla lise; ortaokul mezunu olanlarla ile lise olan öğrencilerin sabır puanlarının anlamlı olarak farklılaştığı görülmüştür. Bu farkın ise ilkokul ve ortaokul mezunu olanlar lehine olduğu tespit edilmiştir ($\bar{X} = 3.09 > \bar{X} = 2.96$; $p < .05$). Buradan hareketle, baba eğitim durum değişkeninin öğrencilerin sabır puanlarını farklılaştıran bir faktör olarak ele alınabilir. Ancak bu farklılık, sabır değeri üzerinde çok küçük bir etki büyüklüğüne sahiptir ($\eta^2 = .008$).

Ele alınan ailesel kaynaklı diğer faktörlerden anne çalışma durumu ve aile yapısına göre öğrencilerin sabır puanlarının farklılaşma durumunu görebilmek için bağımsız gruplar için t-Testi yapılmıştır. Sonuçlar Tablo 6'da verilip yorumlanmıştır.

Tablo 6

Anne Çalışma Durumu ve Aile Yapısı Değişkenlerine Göre Öğrencilerin Sabır Puanlarının Karşılaştırılması İçin t-Testi Sonuçları

Ölçek	Grup	N	\bar{X}	Ss	Sd	t	p	Levene's p	Cohen's d
Sabır	Ev Hanımı	690	3.07	.65	993	2.55	.00	.72	.18
	Çalışan	305	2.96	.63					
	Çekirdek	820	3.06	.64	993	2.46	.00	.49	.21
	Geniş	175	2.93	.67					

Tablo 6'ya göre, hem anne çalışma durumuna ($t_{(993)} = 2.55$, $p < .05$) hem de aile yapısına göre ($t_{(993)} = 2.46$, $p < .05$) öğrencilerin sabır puanları anlamlı olarak farklılaşmaktadır. Anneleri ev hanımı olan öğrencilerin çalışanlara ($\bar{X} = 3.07 > \bar{X} = 2.96$) ve çekirdek ailede yaşayan öğrencilerin geniş ailede yaşayanlara ($\bar{X} = 3.06 > \bar{X} = 2.93$) göre sabır puanları daha yüksektir. Ancak anne çalışma durumu ve aile yapısı faktörlerine göre bu farklılık, sabır değeri üzerinde küçük bir etkiye sahiptir ($d = .18$; $d = .21$).

Alışkanlık Kaynaklı Faktörlere İlişkin Bulgular

Günlük internet kullanma ile TV izleme süresi ve bir yılda okunan kitap sayısı faktörleri açısından öğrencilerin sabır ölçeğinden aldıkları puanların farklılaşma durumlarını görebilmek için tek yönlü varyans analizi için yapılmıştır. Sonuçlar Tablo 7'de verilip yorumlanmıştır.

Tablo 7

Günlük İnternet Kullanma İle TV İzleme ve Bir Yılda Okunan Kitap Sayısı Faktörlerine Göre Öğrencilerin Sabır Puanlarının Karşılaştırılması İçin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları (Fisher's)

Değişken	F	sd1	sd2	p	Levene's p	Fark	η^2
İnternet kullanma	5.81	3	991	.00	.86	Tukey 1>4*; 2>4**; 3>4*	.017
TV izleme	1.40	3	991	.24	.87	-	
Okunan kitap sayısı	7.73	3	991	.00	.64	Tukey 1>3,4**; 2>3,4*	.023

Not: * = $p < .05$; ** = $p < .01$

Tablo 7'ye göre, günlük internet kullanma süresi ($F_{(3-991)} = 5.81$; $p < .05$) ve bir yılda okunan kitap sayısı ($F_{(3-991)} = 7.73$; $p < .05$) faktörlerine göre öğrencilerin sabır ölçeğinden aldıkları puanlar anlamlı olarak farklılaşmaktadır. Ancak günlük TV izleme süresi faktörüne göre öğrencilerin sabır puanlarında manidar bir farklılık görülmemektedir ($F_{(3-991)} = 1.40$; $p > .05$). Günlük internet kullanma süresi ve bir yılda okunan kitap sayısına göre öğrencilerin sabır puanları şu şekildedir:

Tablo 8*Günlük İnternet Kullanma Süresi ve Bir Yılda Okunan Kitap Sayısına Yönelik Betimsel İstatistikler*

Ölçek	İnternet kullanma	N	\bar{X}	Ss
	1.Hiç	122	3.11	.62
	2.Bir saat	261	3.11	.67
	3.İki saat	245	3.09	.65
	4.Üç saat ve üzeri	367	2.93	.61
Sabır	Okunan kitap sayısı			
	1.Haftada 1 kitap	410	3.11	.65
	2.Ayda 1 kitap	390	3.05	.63
	3.Üç ayda 1kitap	104	2.85	.61
	4.Senede 2 kitap	91	2.84	.66

Tablo 8'e bakıldığında, gün içerisinde hiç internet kullanmayanlarla bir saat kullananların sabır ölçeğinden aldıkları puanların ortalaması eşit ama bu sürenin artmasıyla birlikte sabır puanlarının azaldığı görülmektedir. Diğer taraftan bir yılda okunan kitap sayısı azaldıkça sabır puanları da düşmektedir.

Yapılan Tukey çoklu karşılaştırma testine göre, hiç internet kullanmayanlar ve günde bir saat ve günde iki saat kullananlar ile günde üç saat ve üzeri arasında sabır puanları farklılaşmaktadır. Farkın ise üç saat ve üzerinde kullananlar aleyhinedir ($\bar{X} = 2.93 < \bar{X} = 3.09$ ve $\bar{X} = 3.11$; $p < .05$). Bu bulgu, günde üç saat ve üzeri internet kullanan öğrencilerin sabır değerinin bu sürenin altında ve hiç kullanmayanlara göre daha düşük olduğunu gösterir. Ama gruplar arası gözlemlenen bu farklılık, sabır değeri üzerinde küçük bir etkiye sahiptir ($\eta^2 = .017$).

Okunan kitap sayısı değişkenine göre, hafta bir kitap okuyanlarla ile üç ayda bir kitap ve senede iki kitap okuyanlar arasında haftada bir kitap okuyanlar lehine sabır puanlarında anlamlı bir farklılık görülmüştür ($\bar{X} = 3.11 > \bar{X} = 2.85$ ve $\bar{X} = 2.84$; $p < .05$). Diğer bir anlamlı farklılık ise ayda bir kitap okuyanlar ile üç ayda bir kitap okuyanlar ve senede iki kitap okuyanlar arasında ayda bir kitap okuyanlar lehinedir ($\bar{X} = 3.05 > \bar{X} = 2.85$ ve $\bar{X} = 2.84$; $p < .05$). Bu bulgu, ayda en az bir kitap okuyan öğrencilerin üç ayda bir kitap ve senede iki kitap okuyanlara göre sabır değerinin daha yüksek olduğunu gösterir. Ancak günlük internet kullanma değişkeninde olduğu gibi buradaki farklılığın da sabır değeri üzerindeki etkisi küçüktür ($\eta^2 = .023$).

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Çalışmada, ortaokul öğrencilerinin sabır değeri üzerinde cinsiyet başta olmak üzere ailesel ve alışkanlık kaynaklı faktörler incelenmiştir. Öğrencilerin sabır ölçeğinden aldıkları puanların ortalaması $\bar{X} = 3.04$ 'tür. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan ortalaması ise $\bar{X} = 4.00$ 'dir. Buradan hareketle, çalışmaya katılan öğrencilerin sahip olduğu sabır değerinin görece yüksek olduğu sonucuna varılmıştır.

Çalışmada, cinsiyet değişkenine göre çalışmaya katılan öğrencilerin sabır puanlarının anlamlı olarak farklılaştığı; farkın da kız öğrenciler lehine olduğu görülmüştür. Bu bulguya paralel çalışmalar da vardır (Bauer ve Chytilová, 2013; Bettinger ve Slonim, 2007; Eliüşük, 2014). Akyol (2019) ve Özdal (2020), cinsiyet faktörüne göre katılımcıların sabır puanlarının benzer

olduğuna değinmiştir. Ancak erkeklerin kadınlara göre daha sabırlı olduğunu gösteren araştırmalara da rastlanılmıştır (Davidson ve Hall, 1995; Dudley, 2003; Gül ve Çeliköz, 2018). Öte yandan çalışanların sabır tutumu ile yaşam kalitesi arasındaki ilişkiyi incelen Karakaş'ın (2016) çalışma sonuçlarına göre, erkeklerin sabır puanları yaklaşık olarak $\bar{X} = 44$, kadınların ise $\bar{X} = 39$ 'dur. Erkekler lehine bir farklılık olsa da istatistiksel olarak aralarında anlamlı bir ilişki olmadığına değinilmiştir. Bu durumda ilgili araştırmalar, cinsiyet faktörünün sabır değeri üzerinde bariz bir grup lehine (kadın ya da erkek) uzlaşılı olunan farklılık yaratmadığını göstermektedir. Ayrıca bu araştırmada cinsiyetin sabır değeri üzerindeki Cohen's *d* etki büyüklüğü hesaplanmış ve etkisinin küçük olduğu görülmüştür ($d = .21$). Bununla birlikte okullarda kız öğrencilerin erkek öğrencilere nazaran değerler eğitimine daha pozitif yaklaştıklarını ve kız öğrencilerin değer düzeylerinin erkeklere göre daha yüksek olduğunu gösteren çalışmaların (Aktepe ve Yalçınkaya, 2016; Çalışkan ve Sağlam, 2012; Coşkun ve Yıldırım, 2009; Kaya vd., 2009) olduğu düşünüldüğünde ise cinsiyet, sabır değerini farklılaştıran bir faktör olarak düşünülebilir.

Çalışmada ele alınan ailesel kaynaklı faktörlerden anne eğitim durumu, baba mesleği ve aile gelir durumunun çalışmaya katılan öğrencilerin sabır değerini anlamlı şekilde farklılaştırmadığı görülmüştür. Ama anneleri ev hanımı olan öğrencilerin çalışanlara, çekirdek ailede yaşayanların geniş ailede yaşayanlara ve babaları ilkökul ve ortaokul mezunu olanların lise mezunu olanlara göre daha yüksek sabır puanına sahip olduğu tespit edilmiştir. Cohen's *d* etki büyüklüğüne göre, anne çalışma durumu ve aile yapısı faktörlerinin öğrencilerin sabır değeri üzerinde ufak bir etkiye sahiptir ($d = .18$; $d = .21$). Baba eğitim durumuna göre tespit edilen anlamlılık farklılığın öğrencilerin sabır değeri üzerinde kayda değer bir etkisi olduğunu söylemek güçtür ($\eta^2 = .008$).

İlgili literatürde sabır değeri üzerinde söz konusu faktörlerin mercek altına alan araştırmalara rastlanılmıştır. Örneğin Karakaş'ın (2016) çalışmasında, düşük gelire sahip katılımcıların daha sabırlı olduklarına değinilmiş ve bu sonuç onların daha fazla kanaat sahibi oldukları şeklinde yorumlanmıştır. Eğitim seviyesine göre ise üniversite mezunu olanların en düşük sabır puanına sahip iken lise mezunlarının en yüksek sabır ortalama puanına sahip olduğu ifade edilmiştir. Üniversite öğrencilerinin A ve B tipi kişilik özelliklerini etkileyen faktörleri mercek altına alan Durna (2010), alt ve üst gelir düzeyine sahip ailelerden gelenlerin orta gelir düzeyine göre daha çok A tipi kişilik özelliği taşıdıklarını ama anne-baba eğitim düzeyi ile bu kişilik tipleri arasında bir ilişki olmadığını belirtmiştir. Anne-baba eğitim durumu, anne-baba çalışma durumu, aile gelir düzeyi, ailedeki kişi sayısı ve kardeş sayısı durumlarına göre üniversite öğrencilerin sabır puanları arasında istatistiksel anlamlı bir farkın ve ilişkinin olmadığı gösteren çalışmalar da görülmüştür (Gül ve Çeliköz, 2018; Özdal, 2020). Cinsiyet değişkeninde olduğu gibi ailesel kaynaklı faktörler açısından da katılımcıların sabır puanları üzerinde hemfikir olunan bir bulgunun olmadığı görülmektedir. Diğer taraftan rastlanan araştırmaların çalışma grubunu neredeyse tamamını üniversite öğrencileri oluşturmaktadır. Bu çalışma ise ortaokul öğrencileri ile yürütülmüş; söz konusu faktörlerin ortaokul öğrencilerin sabır değerini farklılaştırma durumunu inceleyen bir araştırmaya rastlanılmamıştır. Bundan dolayı, ailesel kaynaklı faktörler adına ortak bir yargıya ulaşmak zordur. Buradan hareketle ailesel kaynaklı faktörler kapsamında, çalışma grubunu ortaokul öğrencilerinin oluşturduğu farklı örneklemeler üzerinden araştırmalar yapılarak sabır değeri üzerinde genel bir kanı oluşabilir.

Çalışmada son olarak ele alınan; gün içinde internet kullanma ve TV izleme süresi ile yıl içinde okunan kitap sayısıdır. Bu alışkanlıklardan gün içinde TV izleme süresine göre öğrencilerin sabır

puanlarında anlamlı bir farklılık görülmezken; gün içinde internet kullanma süresine sabır puanlarının anlamlı şekilde farklılaştığı görülmüştür.

Türkiye’de internet kullanımı giderek artmaktadır. Türkiye İstatistik Kurumu güncel verilerine göre, 2019 yılı internet kullanan bireylerin oranı %75, 2020 yılı %79 ve 2021 yılı ise %82’6’dır. Ayrıca 2020 yılında hemen her gün interneti kullanan bireylerin oranı yüzde %70’8 iken bu oran 2021 yılında %76,5’e yükselmiştir. Dahası, 2011 yılı internet kullanan birey oranı %45 iken bu oranın 2021 yılı itibariyle neredeyse ikiye katlanmıştır (Türkiye İstatistik Kurumu [TÜİK], 2021). Tablo 1’de verildiği üzere, öğrencilerin gün içinde hiç internet kullanmayan öğrenci sayısı 122; hiç TV izlemeyenlerin sayısı ise 368’dir. Bu açıdan bakıldığında, gün içinde TV izlemeyen öğrencilerin hiç internet kullanmayanlara göre üç kat fazla olduğu dolayısıyla internetin giderek TV’nin yerini almaya başladığı söylenebilir. Bunun altında yatan neden ise internet tabanlı mobil cihaz (akıllı telefon, tablet, dizüstü ve masaüstü bilgisayar vb.) kullanımının artması ile açıklanabilir. Çünkü internet teknolojisi ile birlikte kullanılan bu cihazlar, toplumsal hayatın birçok alanında (iletişim, alışveriş, eğitim vb.) etkin bir şekilde kullanılmaya başlamıştır. Bunun en tipik örneği geçen üç yılda tüm dünyayı etkisi altına alan Covid-19 salgınında görülmüştür. Yaşanılan çağ, bu teknoloji üzerine kurulduğu için bireyleri bundan tamamen uzak tutmak yanlış bir tutum olacaktır. Zaten Türkiye’deki öğretim programları da dijital yetkinlikler kapsamında öğrencilerin bilgi ve iletişim teknolojilerini yerinde ve sağlıklı kullanması beklemektedir. 2017 yılıyla birlikte çağın gereklerine uygun bir şekilde revize edilen öğretim programlarından biri ve aynı zamanda değer ve beceri öğretiminde öncü bir ders olan sosyal bilgiler öğretim programında da öğrencilere dijital ve medya okuryazarlık becerilerinin kazandırılmasının hedeflendiği görülmektedir (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2018).

O halde, öğrencileri internetten tamamen soyutlamak yerine öğrencilerin gün içinde kontrollü bir şekilde belli saatlerde internetten istifade etmesi sağlanabilir. Bu çalışma grubunu oluşturan ortaokul öğrencilerin gün içinde internet başında geçirecek olduğu sürenin iki veya üç saati aşmaması gerektiği Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu (2019) tarafından belirtilmiştir. Ayrıca öğrencilerinin ergenliğe attığı bu dönemde, internetin sunduğu olanakların ve yeniliklerinin farkında oldukları ve bunları sonuna kadar kullanmak isteyeceklerinden dolayı interneti yerinde ve sağlıklı kullanabilmesi için ailelerin çocuklara yardımcı olması gerektiği ifade edilmiştir. Tam da burada önerilen internet kullanım süresine göre öğrencilerin sabır puanları karşılaştırılmış; üç saat ve üzerinde internet kullananların bu saat altında kullananlara göre sabır puanlarının daha düşük olduğu görülmüştür. Her ne kadar buradaki farklılığın sabır değeri üzerinde etki büyüklüğü küçük ($\eta^2 = .017$) olsa da internet kullanım süresinin öğrencilerin sabır değerini farklılaştıran bir faktör olarak ele almak mümkündür. Ayrıca burada tespit edilen küçük etkinin zaman içerisinde aynı kalacağı anlamı taşımaz. Çünkü değerler değişimlerden etkilenen bir yapı arz etmekle birlikte internet kullanımını da her geçen gün artmaktadır. Bunun için benzer ya da farklı örneklemeler üzerinde belli zaman aralıklarında internet ve sabır değeri arasındaki farka, ilişkiye ya da etkiye dönük çalışmalar yapılabilir.

Çalışmada, öğrencilerin sabır puanlarını anlamlı bir şekilde farklılaştıran son faktör ise yıl içinde okunan kitap sayısıdır. Öğrencilerin yıl içinde okudukları kitap sayısı arttıkça sabır puanları da pozitif yönde anlamlı bir şekilde farklılaştığı tespit edilmiştir. Sadece Milli Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlatılan ders kitaplarında değil; çocuklara yönelik hikâye ve roman gibi kurgu eserlerin içerisine de değerler serpiştirilmektedir. Örneğin 100 Temel eserde ve TÜBİTAK tarafından çocuklara yönelik hazırlanan kitaplarda saygı, sevgi, dostluk ve birçok değerle birlikte

sabrın da doğrudan ve örtük olarak verildiği ve kitaplardaki içeriklerin bu değerleri desteklediği görülmektedir (Aktan ve Kılıç, 2015; Pilav ve Orhan, 2020). Bu çalışmada, öğrencilerin bahsi geçen yayımlardan hangileri okuduklarına ilişkin bir veri yer almasa da bu kitapların Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı okullarda görev yapan öğretmenler tarafından öğrencilere okunması için önerilmektedir. Buradan hareketle, yıl içinde fazla kitap okuyan öğrenciler lehine sabır puanlarının farklılaşmasına bu durum etki etmiş olabilir. Üstelik çalışmada, yıl içinde okunan kitap sayısının küçük de olsa bir etki büyüklüğüne sahiptir ($\eta^2 = .023$). Ancak çalışma fark testine dayalı olup bu yönde bir sınırlılık arz etmektedir. Sabır ile okunan kitap sayısı arasındaki etkiyi saptamak adına yordayıcı; aralarındaki neden-sonuç bağlarını görebilmek için de deneysel desenli çalışmalar planlanabilir.

Değerler eğitimi ailede başlayan, okullarda devam eden ve sonrasında okul-aile işbirliğine dayanan dinamik bir süreçtir. Onun için sabırlı bir nesil yetiştirmede hem ailelere hem de okullara sorumluluk düşmektedir. Bunun için evde çocuklara daha fazla zaman ayrılmalı; gerek öğretmenler gerekse de aileler tarafından öğrencileri internet başında fazla vakit geçirmek yerine daha çok kitap okumaya yönlendirilmelidir.

KAYNAKÇA

- Aktan, O., & Kılıç, A. (2015). The case of supporting the values in social sciences education program with the values which are in 100 basic works. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 13(30), 7-68.
- Aktepe, V., & Yalçınkaya, E. (2016). The evaluation of values education at school according to students' views regarding various variables. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(2), 113-131.
- Akyol, B. (2019). *Investigation of the relation ship between patience levels and personality features pre-graduate students of disabled care* [Unpublished masters' thesis]. Necmettin Erbakan University.
- Barcın, F. (2018). *The effect of creative drama method in teaching values to primary 4th class* [Unpublished masters' thesis]. Gaziantep University.
- Bauer, M., & Chytilová, J. (2013). Women, children and patience: Experimental evidence from indian villages. *Review of Development Economics*, 17(4), 662- 675. <https://doi.org/10.1111/rode.12057>
- Bettinger, E., & Slonim, R. (2007). Patience among children. *Journal of Public Economics*, 91(1), 343-363. <https://doi.org/10.1016/j.jpubeco.2006.05.010>
- Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu (2019). *İnternet kullanımında çocuk ve aile ilişkisi*. Retrieved April 11, 2022 from <https://internet.btk.gov.tr/internet-kullaniminda-cocuk-ve-aile-iliskisi>
- Blount, S., & Janicik, G. A. (2000). *What makes us patient? The role of emotion in sociotemporal evaluation*. Unpublished manuscript, University of Chicago.
- Büyüköztürk, Ş. (2005). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı* (5. Baskı). Pegem Akademi.
- Byrne, B. M. (2016). *Structural Equation Modeling with Amos: Basic concepts, applications, and programming* (3rd ed.). Routledge.

- Cohen, J. (1988). *Statistical power analysis for the behavioral sciences* (2nd ed.). Lawrence Erlbaum Associates, Publishers.
- Coşkun, Y., & Yıldırım, A. (2009). Examining the value levels of university students' in terms of some variables. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(1)1, 311-328.
- Çalışkan, H., & Sağlam, H. İ. (2012). A study on the development of the tendency to tolerance scale and an analysis of the tendencies of primary school students to tolerance through certain variables. *Educational Sciences: Theory & Practice*, 12(2), 1431-1446.
- Davidson, K., & Hall, P. (1995). What does potential for hostility mean? Gender differences in the expression of hostility. *Journal of Behavioral Medicine*, 18(3), 233-247. <https://doi.org/10.1007/BF01857871>
- Demircioğlu, İ. H., Mutluer, C., & Demircioğlu, E. (2011). The perceptions of the social studies student teachers about democratic teacher. *Kastamonu Education Journal*, 19(2), 577-586.
- Dhall, D. C. (2008). *Role of family environment and value education for student development*. Kalpaz Publications.
- Dinç, E., & Üztemur, S. (2016). An investigation of 8th grade students' perceptions of democratic values through cartoons. *Elementary Education Online*, 15(3), 974-988. <http://dx.doi.org/10.17051/ieo.2016.79948>
- Dudley, K. C. (2003). *Empirical development of a scale of patience* [Doctoral dissertation thesis]. West Virginia University.
- Durna, U. (2010). A tipi ve B tipi kişilik yapıları ve bu kişilik yapılarını etkileyen faktörlerle ilgili bir araştırma. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 19(1), 275-290.
- Eliüşük, A. (2014). *Investigation of the patience tendency in the light of self determination, self compation and five factor personality* [Unpublished doctoral thesis]. Necmettin Erbakan University.
- Esen, M. (2019). *Investigation of the effects of intelligence games on 4th grade students' decision making skills, patient behavior and school satisfaction* [Unpublished masters' thesis]. Mersin University.
- Fraenkel, J. R., & Wallen, N. E. (2006). *How to design and evaluate research in education* (6th ed.). McGraw-Hill.
- George, D., & Mallery, M. (2010). *SPSS for Windows step by step: A simple guide and reference* (10th ed.). Pearson.
- Gökalp, A. (2021). *Investigation of the relationship between secondary school students' empathy skills and their root values: A structural equality modeling* [Unpublished doctoral thesis]. Uşak University.
- Griffin, R. W., & Moorhead, G. (2013). *Organizational behavior: Managing people and organizations* (11th ed.). Cengage Learning.
- Gül, Y. E., & Çeliköz, N. (2018). Investigation of the patience tendency levels of university students. *MANAS Journal of Social Studies*, 7(3), 77-87.

- Hökelekli, H. (2011). *Ailede, okulda, toplumda değerler psikolojisi ve eğitimi*. Timaş Yayınları.
- Janakiraman, N., Meyer, R. J., & Hoch, S. J. (2011). The psychology of decisions to abandon waits for service. *Journal of Marketing Research*, 48(6), 970-984. <https://doi.org/10.1509/jmr.10.0382>
- Karakaş, A. C. (2016). Impact of the patience attitude on the quality of life in municipal employees (Sakarya province example). *Journal of the Human and Social Sciences Researches*, 5(8), 2742-2757.
- Kaya, E., Akıllı, M., & Sezek, F. (2009). An investigation of high school students' environmental attitudes in terms of gender. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(18), 43-54.
- Kırcalı, E. (2021). *Teknoloji ve ruh sağlığı*. <https://www.doktortakvimi.com/blog/teknoloji-ve-ruh-sagligi-adresten-03.04.2022> tarihinde alınmıştır.
- Kline, R. B. (2011). *Principles and practice of Structural Equation Modeling*. The Guilford Press.
- Koç, A. (2020). Investigation of the relationship between attitudes of students' reading book and the effect of reading books on the values in the RCMK curriculum. *Amasya Theology Journal*, 15, 275-319. <https://doi.org/10.18498/amailad.781299>
- Krug, M. K., & Carter, C. S. (2011). Anterior Cingulate Cortex contributions to cognitive and emotional processing: A general purpose mechanism for cognitive control and self-control. In R.R. Hassin, K.N. Ochsner & Y. Trope (Eds.), *Self-control in society, mind, and brain* (pp. 3-26). Oxford University Press.
- Lim, C. (2020). *How technology is ruining our patience*. <https://thetute.com/2020/11/19/how-technology-is-ruining-our-patience/> adresten 03.04.2022 tarihinde alınmıştır.
- Mehrabian, A. (1999). *Manual for the Revised Achieving Tendency (MACH) and Disciplined Goal Orientation (CGO) Scales*. Monterey.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2017). *Müfredatta yenilenme ve değişiklik çalışmalarımız üzerine...* Milli Eğitim Bakanlığı.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2018). *Sosyal bilgiler dersi öğretim programı (ilkokul ve ortaokul 4, 5, 6 ve 7. sınıflar)*. Milli Eğitim Bakanlığı.
- Norling, P. M. (2009). In innovation, is patience a virtue? *Research-Technology Management*, 52(3), 18-23. <https://doi.org/10.1080/08956308.2009.11657565>
- Okçu, D. ve Pilatin, U. (2018). Evaluation of perception of secondary school students about value of patience. *Batman University Refereed Journal of Islamic Sciences Faculty*, 2(1), 102-113.
- Özdal, E. (2020). *Investigation of the relationship between the patience levels and personality traits of faculty of health sciences students* [Unpublished masters' thesis]. Bursa Uludağ University.
- Peterson, C., & Seligman, M. E. P. (2004). *Character strengths and virtues: A handbook and classification*. American Psychological Association.

- Pilav, S., & Orhan, M. (2020). An investigation of 6 - 12 age group TÜBİTAK children's books in terms of values education. *Manisa Celal Bayar University Journal of Social Sciences*, 18(3), 434-453. <https://doi.org/10.18026/cbayarsos.759891>
- Schnitker, S. (2012). An examination of patience and well-being. *The Journal of Positive Psychology*, 7(4), 263-280. <https://doi.org/10.1080/17439760.2012.697185>
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2012). *Using multivariate statistics* (6th ed.). Pearson.
- Türkgeldi, E. (2019). *Teacher candidates' owned values predictive relationships between spiritual well-being and patience* [Unpublished masters' thesis]. Istanbul Sabahattin Zaim University.
- Türkiye İstatistik Kurumu (2021). *Hanehalkı bilişim teknolojileri (BT) kullanım araştırması*. Retrieved April 11, 2022 from [https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Survey-on-Information-and-Communication-Technology-\(ICT\)-Usage-in-Households-and-by-Individuals-2021-37437](https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Survey-on-Information-and-Communication-Technology-(ICT)-Usage-in-Households-and-by-Individuals-2021-37437).

Extended Abstract

Introduction

Patience is a human value free of prospective negative effects and appropriate life (Okçu & Pilatin, 2018, p. 103). Being able to wait and endure is one of the values such as justice, respect, love and self-control, which are aimed to be taught in common in all curricula in Turkey (Ministry of National Education [MoNE], 2017). At the same time, you seem to be calm and empathetic (Blount & Janicik, 2000). Patience is an attitude that one will resort to in order to be successful in life and to survive in good problems (Schnitker, 2012).

Values built based on the initiative of families and schools (Demircioğlu et al., 2011; Dinç & Üztemur, 2016) are fine structures that are affected by changes. Moreover, in today's world where rapid changes are experienced and social roles are differentiated, families neglect their children and therefore there is an inability to guide them (Hökelekli, 2011). Moreover, it is stated that parents can play an important role in conveying values if they spend more time at home and stay in touch with children (Dhall, 2008). It has been revealed that fast-paced technological environments increase the commitment to instant gratification and strengthen the bond with impatience (Janakiraman, et al., 2011). In this direction, it is thought that the fast lifestyle connected to internet technologies may affect the patience of the individual. Besides, books are not only indispensable tools of education. Especially, value education is given to pre-school students through the visuals in the books. It is stated that many values, including patience, are given directly and implicitly in children's books prepared for older age groups (6-12 years old). Moreover, it has been determined that as students' reading attitudes increase, their opinions that reading books affect values also increase (Koç, 2020). Based on all these reasons, it was aimed to examine the factors on the patience value of secondary school students in the research. For this purpose, answers were sought for the following sub-problems:

1. What are the students' patience levels?
2. Do students' scores on the patience differ in gender?
3. Do students' scores on the patience differ in familial factors (mother-father education, mother's work, father's occupation, family structure and family income status)?
4. Do students' scores on the patience scale differ in habit-based factors (daily internet use and TV watching, number of books read)?

Method

995 (female = 54%; male = 46%) students selected by simple random sampling from secondary schools in the province of Uşak in the 2021 - 2022 academic year participated in this research, in which the survey design was used. The data of the research were collected with the "Patience Scale". The research data were analyzed with descriptive statistics, t-Test for independent groups and one-way analysis of variance.

Results and Suggestions

In this study, parental and habitual factors, especially gender, on the patience value of secondary school students were examined. The average of the students' scores from the patience scale is $\bar{X} = 3.04$. The highest mean score that can be obtained from the scale is $\bar{X} = 4.00$. From this point of

view, it was concluded that the patience value of the students participating in the study was relatively high.

According to the gender variable, the patience scores of the students participating in the study differed significantly. The difference was also found to be in favor of female students. Among the parental factors discussed in the study, it was observed that the mother's education, father's occupation and family income did not significantly differentiate the patience value of the students participating in the study. However, it has been determined that students whose mothers are housewives have higher patience scores than those who work in a nuclear family, those who live in an extended family, and those whose fathers are primary and secondary school graduates than those who are high school graduates. According to Cohen's d effect size, maternal employment status and family structure factors have a small effect on students' patience value ($d = .18$; $d = .21$). It is difficult to say that the significant difference determined according to the education level of the father has a significant effect on the patience value of the students ($\eta^2 = .008$).

The students' scores on the patience scale according to the daily internet usage time ($F(3-991) = 5.81$; $p < .05$) and the number of books read in a year ($F(3-991) = 7.73$; $p < .05$), which are among the habitual variables. differs in meaning. However, there is no significant difference in students' patience scores according to the factor of daily TV watching time ($F(3-991) = 1.40$; $p > .05$).

According to the Tukey multiple comparison test, patience scores differ between those who never use the internet, those who use it for one hour a day and two hours a day, and those who use it for three hours a day or more. The difference is against those who use it for three hours or more ($\bar{X} = 2.93 < \bar{X} = 3.09$ and $\bar{X} = 3.11$; $p < .05$). This finding shows that students who use the internet for three hours or more a day have lower patience than those who do not use it at all. However, this observed difference between groups has a small effect on the patience value ($\eta^2 = .017$).

According to the variable of the number of books read, there was a significant difference in patience scores in favor of those who read a book once a week and those who read a book every three months and two books a year ($\bar{X} = 3.11 > \bar{X} = 2.85$ and $\bar{X} = 2.84$; $p < .05$). Another significant difference is in favor of those who read once a month, those who read a book once a month, those who read a book every three months, and those who read two books a year ($\bar{X} = 3.05 > \bar{X} = 2.85$ and $\bar{X} = 2.84$; $p < .05$). This finding shows that students who read at least one book a month have higher patience than those who read a book every three months and two books a year. However, the difference here also has a small effect on the patience value ($\eta^2 = .023$).

Values education is a dynamic process that starts in the family, continues in schools, and then is based on school-family cooperation. Therefore, both families and schools have responsibilities in raising a patient generation. Henceforth, both teachers and families should encourage students to read more books instead of spending too much time on the internet.

Journal of Innovative Research in Social Studies | Sosyal Bilgilerde Yenilikçi Araştırmalar Dergisi

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/jirss>

Cilt/Volume: 5 Sayı/Issue: 1 Yıl/Year: 2022

Özel Eğitim Öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler Derslerinde Güncel Olay Kullanımına İlişkin Görüşleri

Opinions of Special Education Teachers on the Use of Updates in Social Studies Lessons

Yazar Bilgisi / Author Information

Elif Yıldırım

Yüksek Lisans Öğrencisi, Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sosyal Bilgiler Eğitimi, Antalya/Türkiye
Graduate Student, Akdeniz University, Institute of Educational Sciences, Social Studies Education, Antalya/Turkey

elif35yildirimm@gmail.com

 ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6504-3242>

Kübra Özmen

Yüksek Lisans Öğrencisi, Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sosyal Bilgiler Eğitimi, Antalya/Türkiye
Graduate Student, Akdeniz University, Institute of Educational Sciences, Social Studies Education, Antalya/Turkey

kubraozmenn1@icloud.com

 ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2409-9191>

Makale Bilgisi / Article Information

Makale Türü / Article Type : Araştırma Makalesi / Research Article

Geliş Tarihi / Received : 14.05.2022

Kabul Tarihi / Accepted : 22.06.2022

Yayın Tarihi / Published : 30.06.2022

Atıf / Cite

Yıldırım, E., ve Özmen, K. (2022). Özel eğitim öğretmenlerinin sosyal bilgiler dersinde güncel olay kullanımına ilişkin görüşleri. *Journal of Innovative Research in Social Studies*, 5(1), 51-69. <https://doi.org/10.47503/jirss.1116640>

Özel Eğitim Öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler Derslerinde Güncel Olay Kullanımına İlişkin Görüşleri

Opinions of Special Education Teachers on the Use of Updates in Social Studies Lessons

Özet

Bu çalışmanın amacı, özel eğitim öğretmenlerinin sosyal bilgiler derslerinde güncel olayların kullanımına dair farkındalık düzeylerinin tespit ve analiz edilmesidir. Araştırmada nitel araştırma modellerinden durum analizi kullanılmıştır. Bu doğrultuda 2021-2022 eğitim öğretim yılında Antalya ilinin Muratpaşa İlçesinde resmi okullarda özel eğitim branşında görev alan gönüllü 15 özel eğitim öğretmeni ile görüşülmüştür. Öğretmenlere, uzman görüşleri alınarak hazırlanmış yarı yapılandırılmış şekilde oluşturulan görüşme soruları sunulmuştur. Görüşme formu açık uçlu sorulardan oluşmaktadır ve alt problemlere uygun hazırlanmıştır. Elde edilen veriler içerik analizi tekniği ile analiz edilmiştir. Elde edilen bulgulara göre özel eğitim öğretmenlerinin sosyal bilgiler dersinde güncel olayı kullandıkları konuların en çok belirli gün ve haftalar, küresel konular, doğal afetler şeklinde olduğu görülmüştür. Ancak özel eğitim öğretmenleri arasında görüş bildiren 4 öğretmenin sosyal bilgiler dersinde güncel olayları kullanmadıklarını belirtmişlerdir. Bunun yanında 2 öğretmen insanlar, yerler ve çevreler yanıtını vererek sosyal bilgiler dersi içindeki bir ünite isminden bahsetmiştir. Onlara yöneltilen soru ise sosyal bilgiler dersinde güncel olayları hangi konularda kullandıkları yönündedir. Verdikleri bu cevap konu ve ünite arasında ayırımı bilmediklerini ve karıştırdıklarını göstermektedir. Araştırmanın sonuçları genel olarak incelendiğinde özel eğitim alanında güncel olaylar kullanımına yönelik eksiklikler olduğu tespit edilmiştir. Bu eksikliklerin giderilebilmesi için özel eğitim programlarında güncel olay konusunda bir yapılanmaya giderek özel eğitim öğretmenlerinin bu konu özelinde daha fazla bilgilendirilmesi önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Güncel Olaylar, Özel Eğitim, Özel Eğitim Gereksinimli Birey, Sosyal Bilgiler

Abstract

The aim of this study is to determine and analyze the awareness levels of special education teachers about the use of current events in social studies lessons. Situation analysis, one of the qualitative research models, was used in the research. In this direction, 15 volunteer special education teachers working in the special education branch of public schools in the Muratpaşa District of Antalya province were interviewed in the 2021-2022 academic year. Semi-structured interview questions prepared by taking expert opinions were presented to the teachers. The interview form consists of open-ended questions and was prepared in accordance with the sub-problems. The obtained data were analyzed by content analysis technique. According to the findings, it has been seen that the topics that special education teachers use current events in social studies lessons are mostly in the form of certain days and weeks, global issues, natural disasters. However, 4 teachers who expressed their opinions among special education teachers stated that they did not use current events in social studies lessons. In addition, 2 teachers gave the answer of people, places and environments and mentioned the name of a unit in the social studies course. The question posed to them is on which subjects they use current events in the social studies course. This answer they gave shows that they do not know the distinction between the subject and the unit and they confuse it. When the results of the research are examined in general, it has been determined that there are deficiencies in the use of current events in the field of special education. In order to overcome these deficiencies, it can be suggested that special education teachers should be informed more about this subject by making a structuring on current events in special education programs.

Keywords: Current Events, Special Education, Special Education Students, Social Studies

GİRİŞ

Eğitim, bireylere birçok yönden farklı tutum, beceri, bilgi ve davranış alışkanlığının verilmesini ifade eden bir süreci kapsamaktadır. En kapsamlı tanımıyla ise eğitim, bireylerin hayat deneyimlerinin sonucunda istendik yönde ve kalıcı şekilde davranış değişikliği oluşturulmasıdır. Bu doğrultuda eğitim kurumlarının genel amaçları da bireylerin yaşadığı topluma daha iyi bir şekilde uyum sağlamalarına yardım etmektir. Bu toplumsal uyum, milli eğitimin amaçları temel alınarak bireylerin eğitilmesi ve edindikleri yaşantılar yoluyla daha kalıcı hale getirilir (Gürdoğan Bayır, 2010).

Ancak toplumlar farklı özelliklere sahip olan bireylerden meydana gelmektedir. Bu farklılıklara neden olan bireysel özelliklerin dışında bazı bireylerin hayatlarında ve eğitim-öğretim faaliyetlerinde birtakım önlemler almak gerektirmektedir. Bu önlemler onları topluma kazandıracak ve toplumsal bütünlüğü pekiştirecek şekilde onlar için özel olarak hazırlanmış bir programla yapılmalıdır. Toplumun normal kabul edilen öğrencilerinden farklı olarak hazırlanmış programla yapılacak eğitim ve öğretime ihtiyaç duyan öğrenciler ise özel eğitim kavramını oluşturmuştur.

Özel eğitim, normal özelliklere sahip öğrencilerden farklılık gösteren öğrencilere sağlanan, bireysel özellikler doğrultusunda planlanmış ve bireyin hür hayatını sürdürebilme olasılığını yüksek seviyelere çıkarmayı hedefleyen eğitim hizmetlerinin tümüne denir (Eripek, 2002). Özel Hizmetler Yönetmeliğinde (2018) özel eğitim “Bireysel ve gelişim özellikleri ile eğitim yeterlilikleri açısından akranlarından anlamlı düzeyde farklılık gösteren bireylerin eğitim ve sosyal ihtiyaçlarını karşılamak üzere geliştirilmiş eğitim programları ve özel olarak yetiştirilmiş personel ile uygun ortamlarda sürdürülen eğitim” olarak ifade edilmiştir. Yine Özel Hizmetler Yönetmeliğinde (2018) bu eğitime ihtiyaç duyan özel gereksinimli bireyler ise “Bireysel ve gelişim özellikleri ile eğitim yeterlilikleri açısından akranlarından anlamlı düzeyde farklılık gösteren bireyi ifade eder.” şeklinde ele alınmıştır.

Eripek (2002) özel gereksinimli öğrencileri şu gruplarda toplamaktadır:

- Zihin engelliler
- Öğrenme güçlüğü gözlenenler
- Duygu ve davranış bozukluğu olanlar
- Bedensel yetersizliği olanlar
- Konuşma ve dil sorunlular
- İşitme engelliler
- Üstün zekalılar ve üstün yeteneği olanlar

Bu grupta yer alan bireylerin toplumdan dışlanmış hissetmemeleri ve soyutlanmamaları özel eğitim programına toplumu ilgilendiren konuların eklenmesiyle mümkündür. Bireyin ihtiyaç duyduğu özel eğitime göre toplumu ilgilendiren konular hakkında bilgi verilmesi kişiyi topluma daha uyumlu ve toplumla bütüncül bir hale getirir. Bu konular düzenlenirken özel gereksinimli bireylerin toplumdan kopmayan, insanlarla iletişimleri devam eden, kendini gerçekleştirebilen bireyler olması sağlanmalıdır.

Eğitimde öğrencilerin toplumla iç içe olmasını sağlayan ve buna imkân veren derslerden birisi de sosyal bilgiler dersidir. Sosyal bilgilerin amaçlarından biri de fiziksel, duygusal isteklerinin farkına varan yeteneklerini geliştiren bireyler yetiştirmektir. Günlük yaşamımızda karşılaştığımız olayların okul ortamında karşımıza çıktığı bir ders olan sosyal bilgiler birçok konu ve içeriği bünyesinde barındırmaktadır. Bunlardan bir tanesi de güncel olaylardır.

Güncel olaylar, bireyin yakın çevresinde, yaşadığı ülkede ve dünyada yeni meydana gelen ya da etkileri hala süre gelen birey, toplum ve insanlık için önemli olan olaylardır (Gedik, 2008). Akkan (2020) bir olayın güncel olarak ele alınabilmesi için öncelikle toplumlar ve bireyleri etkilemesi gerektiğini yeni gerçekleşmiş veya geçmişte gerçekleşmiş olsa bile etkisinin günümüzde de hala devam etmesi gerektiğini ifade etmiştir. Bu tanımlardan da yola çıkarak güncel olayların toplumu etkileyen ve ortak paydada buluşturarak insanların bir bütün içinde olmasını sağlayan olaylar olduğunu söylemek mümkündür. Böylece güncel olayların toplumu ortak bir çemberde buluşturarak birlik duygusunu da oluşturduğunu söyleyebiliriz. Güncel olaylardan uzak kalmak toplumdaki soyutlanma ile eş değer olduğu için her bireyin bu olaylar hakkında bilgi sahibi olması gerekmektedir.

Toplumlar farklı özelliklere sahip bireylerden meydana gelmektedir. Bu farklılıklara neden olan bireysel özellikler, kimi bireylerin hayatında, eğitim öğretiminde birtakım önlemler almayı gerekli kılmaktadır. Toplumda özgür bir yaşam sürdürmek için bazı özel önlemlere ve desteğe gereksinim duyan bireyler, özel gereksinimli bireyler olarak tanımlanmaktadır (Çetin Eldeniz, 2017, s.2). Milli eğitim bakanlığı ise; “Çeşitli sebeplerle bireysel özellikleri, gelişim özellikleri ve eğitim yeterlilikleri açısından akranlarından anlamlı farklılık gösteren birey olarak” tanımlama yapmaktadır (MEB, 2006).

Bu tür bireylerin günlük yaşamda olduğu gibi eğitim hayatında da normal bireylerden farklı olarak birtakım hizmetlere ihtiyaçları vardır. Örneğin farklı yöntem teknik kullanılması, ders içeriklerinin farklılaştırılması, özel programlar uygulanması gibi. Bunlar düzenlenirken özel gereksinimli bireylerin toplumdaki kopmayan, insanlarla iletişimleri devam eden, kendini gerçekleştirebilen bireyler olması sağlanmalıdır.

Güncel olaylar; “Şu anda gelişmekte olan ve haber olma niteliği devam eden vakalardır” diye tanımlanmıştır (Smith, 1963, akt: Gedik, 2008, s.12). Bu bağlamda özel gereksinimli öğrencilerin eğitiminde güncel olaylardan yararlanmanın çok büyük bir önemi vardır. Güncel olaylar, yaşamın içinden olan içerikleriyle bu tür bireylerin gelişiminin desteklenmesini sağlayarak çevresindeki olaylardan haberdar olmasını bu olayları anlamlandırabilmesini ve öğretmen açısından daha kolay öğretimin sağlanması gibi durumlara imkân verecektir.

Alanyazın incelendiğinde güncel olaylarla ilgili yapılan çalışmaların çok az olması, yapılan çalışmalar içerisinde özel gereksinimli bireylerde güncel olay kullanımının bizzat gerçekleştirmesini sağlayan öğretmenlerin görüşlerinin ortaya çıkarılmasını sağlaması açısından ve bu alanda hiç çalışma yapılmamış olmasından dolayı önemli bir çalışmadır. Bu bağlamda çalışmanın amacı özel gereksinimli bireylerin öğretmenlerinin sosyal bilgiler derslerinde güncel olayları kullanma durumları, farkındalık düzeylerinin belirlenmesi ve analiz edilmesidir.

Araştırmanın ana problemi doğrultusunda şu alt problemlere yanıt aranmıştır:

1. Özel gereksinimli bireylere yönelik sosyal bilgiler derslerinde güncel olay kullanımında hangi yöntem ve tekniklerden yararlanıyorsunuz?

2. Özel gereksinimli bireylere yönelik sosyal bilgiler derslerinde güncel olay aktarımına verdikleri tepkileri nasıldır? Gözlemlerinize dayanarak açıklayınız.
3. Özel gereksinimli bireylere yönelik sosyal bilgiler derslerinizde güncel olaylara ne sıklıkla yer veriyorsunuz?
4. Özel gereksinimli bireylere yönelik sosyal bilgiler derslerindeki hangi konuların öğretiminde güncel olaylara yer veriyorsunuz?
5. Özel gereksinimli bireylere yönelik sosyal bilgiler derslerinde güncel olay kullanımında ne gibi zorluklarla karşılaşmaktasınız? Karşılaştığınız bu sorunları nasıl çözmektesiniz?
6. Özel gereksinimli öğrencilere yönelik sosyal bilgiler derslerinde güncel olay kullanımında dikkate aldığınız kriterler nelerdir? (Yaş düzeyi mi? Engel derecesi mi?)

YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama araçlarına dair bilgiler belirtilmiştir.

Araştırmanın Modeli

Araştırmada, özel gereksinimli bireylerde güncel olay kullanımına dair öğretmen görüşlerinin belirlenmesinin tespit edilmesi amacıyla nitel araştırma yöntemlerinden biri olan durum analizi modeli kullanılmıştır. Durum analizi, temelinde nasıl ve niçin soruları olan araştırmacının kontrol edemediği olgu ya da olayı derinliğine inceleme olanağı sağlayan araştırma yöntemidir (Yıldırım ve Şimşek, 2011).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu Antalya ilinin Muratpaşa ilçesinde görev alan Milli Eğitim Bakanlığına bağlı olarak faaliyet gösteren okullarda görev alan özel eğitim öğretmenleri oluşturmaktadır. 2021-2022 eğitim öğretim yılında Antalya ilinin Muratpaşa ilçesinde resmi okullarda özel eğitim branşında görev alan gönüllü 15 özel eğitim öğretmeni çalışmaya katılmıştır. Çalışma grubuna ait demografik özellikler tablo 1 de yer almaktadır.

Tablo 1

Çalışma Grubuna Ait Betimsel Özellikler

Özellikler	Kategori	N
Yaş	22-25	4
	26-30	1
	30 ve üzeri	11
Cinsiyet	Kadın	12
	Erkek	4
Mezun Olunan Bölüm	Alan içi	8
	Alan dışı	8
Kıdem Yılı	0-5	5
	6-10	-
	11-15	5
	16 ve üzeri	6

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak nitel araştırmalardaki temel veri toplama araçlarından biri olan görüşme formu kullanılmıştır. Uzmanların görüşlerinden de yararlanarak yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır. Görüşme formu açık uçlu sorulardan oluşmaktadır ve alt problemlere uygun hazırlanmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen veriler içerik analizi yaklaşımıyla analiz edilmiştir. İçerik analizi, insan davranışlarını ve doğasını belirleme yönünde direkt olmayan yollarla çalışmaya olanak sağlayan bir tekniktir (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2017, s.159-160). Temel amacı, toplanan verileri açıklayabilecek kavram ve ilişkilere gitmektir. Bu çerçevede de içerik analizi tekniği ile verileri tanımlayarak verilerin içinde gizli olabilecek gerçekleri doğruları ortaya çıkarmaya çalışırız. Bu doğrultuda aslında yapılan işlem, birbirleriyle paralel olan verileri belirli kavramlar ve temaların çerçevesinde bir araya getirerek bunları okuyucunun anlayabileceği şekilde düzenleyip yorumlamaktır. Bu doğrultuda nitel araştırma verileri içerik analizi yoluyla dört aşamada incelenir. Bunlar verilerin kodlanması, temaların bulunması, kodların ve temaların düzenlenmesi ve bulguların tanımlanarak yorumlanmasıdır (Yıldırım & Şimşek, 2016, s.242).

Geçerlik ve Güvenirlik

Araştırmanın geçerliğini ve güvenilirliğini sağlamak için şu uygulamalara yer verilmiştir:

İç geçerliğini (inandırıcılık) arttırmak için görüşme öncesinde öğretmenler, görüşme formuyla kaydedilen bilgilerin sadece bilimsel amaçlı kullanılacağı ve isimlerinin paylaşılmayacağı konusunda bilgilendirilerek aydınlatılmış ve izinleri alınmış, görüşme süreleri yeterli olacak şekilde planlanmış, katılımcılardan elde edilen tüm farklı veriler araştırma sonuçlarına yansıtılmış, uzman görüşünden faydalanılmış ve uzmanın öneri ve uyarıları dikkate alınarak araştırma tamamlanmıştır.

İç güvenilirliğini (tutarlılık) arttırmak için araştırmacıların veri toplama araçlarının oluşturulması, verilerin toplanması ve analizi aşamalarında öznel görüşlerini katmadan değerlendirmesi sağlanmıştır.

Dış geçerliliğini (aktarılabirlik) arttırmak için araştırma sürecinde yapılanlar ve elde edilen veriler, ayrıntılı bir şekilde aktarılmaya çalışılmış ve böylece araştırma sonuçları verilerin özüne sadık kalınarak sunulmuştur.

Dış güvenilirliğini (teyit edilebilirlik) arttırmak için de araştırmacının elde ettiği tüm veriler, eğitim alanında bir uzmanın incelemesine sunulmuş ve teyit ettirilmiştir.

Etik kurul izin bilgileri

Bu araştırmanın etik izni, Akdeniz Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği etik kurulundan 07/04/2022 tarihli ve 334025 sayılı karar ile alınmıştır.

BULGULAR

1. Çalışma Grubundaki Öğretmenlerin Özel Gereksinimli Bireylerde Güncel Olay Aktarımında Yararlandıkları Yöntem ve Tekniklere İlişkin Bulgular

Tablo 2

Çalışma Grubundaki Öğretmenlerin Özel Gereksinimli Bireylerde Güncel Olay Aktarımında Yararlandıkları Yöntem ve Tekniklere İlişkin Bulgular

Görüşler	F	Görüşler	F
Düz anlatım	6	Gömülü öğretim	1
Soru-cevap	6	Ders kitabı	1
Taklit	3	Görsellerden yararlanma	1
Yanlışsız öğretim	3	Eğitim setleri	1
5N1K	2	Grafikler	1
Video izletme	2	Web02 araçları	1
Drama	2	Pano	1
Örnek olay	2	Canlandırma	1
Fırsat öğretimi	2	Açık öğretim	1
Model alma	2	Akran öğretimi	1
Oyun kartları	2	Deneme-yanılma	1
Eşleştirme kartları	2	Pekiştireç	1
Basamaklandırılmış öğretim	2		

Çalışma grubundaki öğretmenlerin özel gereksinimli bireylerde güncel olay aktarımında kullandıkları yöntem ve tekniklere ilişkin görüşlerini öğrenmek için "Özel gereksinimli bireylerde güncel olay kullanımında hangi yöntem ve tekniklerden yararlanmaktasınız?" sorusu yöneltilmiştir. Tablo 2' de görüldüğü gibi, en çok düz anlatım yöntemini 6 öğretmen, soru cevap yöntemini 6 öğretmen kullandığını ifade etmiştir. Bunların yanında öğretmenler, taklit, yanlışsız öğretim, 5N1K, video izletme, drama, örnek olay, fırsat öğretimi, model alma, oyun kartları, eşleştirme kartları, basamaklandırılmış öğretim, gömülü öğretim, ders kitabı, görsellerden yararlanma, eğitim setleri, grafikler, web02 araçları, pano, canlandırma, açık öğretim, akran öğretimi, deneme- yanılma, pekiştireç gibi yöntem ve teknikleri kullandıklarını belirtmişlerdir.

Öğretmenlerden bazılarının cevapları şu şekildedir:

"Güncel olay aktarımında doğrudan anlatım, video ile anlatım ve dramatizasyon yöntemlerini kullanıyorum." (Ö16)

"Doğrudan öğretim yöntemi, fırsat öğretimi, akran öğretimi, gömülü öğretim yöntem ve tekniklerinden yararlanmaktayım." (Ö8)

"Örnek olay yöntemi, gösterip yaptırma yöntemi kullanılmaktadır." (Ö4)

2. Çalışma Grubundaki Öğretmenlerin Özel Gereksinimli Bireylerin Güncel Olay Aktarımında Verdikleri Tepkiler Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Bulgular

Tablo 3

Öğretmenlerin Özel Gereksinimli Bireylerin Güncel Olay Aktarımında Verdikleri Tepkiler Hakkındaki Görüşleri

Görüşler	F
İlgili	6
İlgisiz	5
Üzgün	1
Şaşkın	1
Heyecanlı	1
Dikkatli	1

Endişeli	1
Dikkatsiz	1
Tepkisiz	5

Çalışma grubundaki öğretmenlerin, özel gereksinimli bireylerin güncel olay aktarımında verdikleri tepkiler hakkında görüşlerini öğrenmek için “ Özel gereksinimli bireylerin güncel olay aktarımında verdikleri tepkileri nasıldır? Gözlemlerinize dayanarak açıklayınız.” Sorusu yöneltilmiştir. Tablo 3’te görüldüğü gibi, öğretmenlerin 6’sı güncel olay aktarımında özel gereksinimli bireylerin tepkisinin ‘ilgili’ olduğu, öğretmenlerin 5 ‘i ‘ilgisiz’ olduğu yanıtlarını vermişlerdir. Bunların yanında üzgün tepkisini 1, şaşkın tepkisini 1, heyecanlı tepkisini 1, dikkatli tepkisini 1, endişeli tepkisini 1, dikkatsiz tepkisini 1, tepkisiz kaldığını ise 5 öğretmen ifade etmiştir.

Öğretmenlerin bazılarının cevapları şu şekildedir:

“Dikkat süresi daha uzun, daha ilgi çekici, derse daha iyi katılım sağlıyorlar.” (Ö2)

“Seçilen konuya ve öğrencinin seviyesine göre değişmektedir. Örneğin bu dönem mevsimler konusu işledik, kıyafetler eşleme, mevsimler hakkında kısa bilgi gibi. Ya da hava olaylarını. Her gün hava nasıl diye soruyoruz. Böylece çevresiyle olan ilişkisi artıyor ve sıkılmadan ders işleyebiliyoruz. Sosyal bilgiler dersindeki temel bilgileri öğrenmede zorluk yaşanmamaktadır.” (Ö1)

“Genellikle orta-ağır zihinsel gelişim geriliği olan bireyler ve ağır otizmliyle çalıştığım için soyut kavramları kazanamamaktalar. İstendik tepki ve davranışları göstermemekteler.” (Ö15)

Çalışma Grubundaki Öğretmenlerin Özel Gereksinimli Bireylerin Sosyal Bilgiler Dersinin İşlenişinde Güncel Olay Kullanma Sıklıklarına İlişkin Bulgular

Tablo 4

Öğretmenlerin Özel Gereksinimli Bireylerin Sosyal Bilgiler Dersinin İşlenişinde Güncel Olay Kullanma Sıklıkları

Sıklıklar	f
Nadiren	7
Çok az	4
Özel günlerde	3
Bazen	2
Her gün	1
Sıklıkla	1

Çalışma grubundaki öğretmenlerin özel gereksinimli bireylerin sosyal bilgiler dersinin işlenişinde güncel olay kullanım sıklığını tespit etmek için “ Özel gereksinimli bireylerin sosyal bilgiler dersinin işlenişinde güncel olaylar ne sıklıkla kullanılmaktasınız? ” sorusu yöneltilmiştir. Tablo 4’te görüldüğü gibi, nadiren yanıtını 7 öğretmen, çok az yanıtını 4 öğretmen, özel günlerde yanıtını 3 öğretmen, bazen yanıtını 2 öğretmen, her gün yanıtını 1 öğretmen ve sıklıkla yanıtını 1 öğretmen vermiştir.

Öğretmenlerin bazılarının yanıtları şu şekildedir:

“Öğrendikleri becerileri genelleylebilmesi adına sıklıkla örneklendirmeler yardımıyla kullanırım.”(Ö5)

“Orta ve ağır engeli olan çocuklarla çalıştığımız için ancak belirli gün ve haftalarda nadiren kullanabilmekteyiz.” (Ö8)

“Bazen, güncel olayların akışı onlara zor gelebilir. Bir de en önemlisi öğrenme önceliğinde ne varsa hangi konu varsa o dikkate alınır. Dediğim gibi hava olayları, mevsimler, doğa afetler gibi konular işlenebiliyor.” (Ö1)

4.Çalışma Grubundaki Öğretmenlerin Sosyal Bilgiler Dersinde Güncel Olay Kullandıkları Konulara İlişkin Bulgular

Tablo 5

Öğretmenlerin Sosyal Bilgiler Dersinde Güncel Olay Kullandıkları Konular

Konular	F	Konular	F
Kullanmıyorum	4	Doğal afet	2
Belirli gün ve haftalar	3	Dünyamız	1
Küresel konular	2	İlkyardım	1
Mevsimler	2	Milli değerler	1
Beslenme ve sağlık	2	Birey ve toplum	1
Vatandaşlık hakları	2	Üretim, dağıtım ve tüketim	1
Çocuk hakları	2	Giyim	1
Meslekler	2	Canlı cansız varlıklar	1
İnsanlar, yerler ve çevreler	2		

Çalışma grubundaki öğretmenlerin sosyal bilgiler dersinde güncel olay kullanımını gerçekleştirdiği konuları tespit etmek için “Özel gereksinimli bireylerin Sosyal bilgiler dersinde hangi konuların öğretiminde güncel olay kullanırsınız?” sorusu yöneltilmiştir. Tablo 5’te görüldüğü gibi en çok belirli gün ve haftalar konusunda 3 öğretmen kullandığını ifade etmiştir. Bunun yanında Küresel konularda 2, mevsimler konusunda 2, beslenme ve sağlık konusunda 2, vatandaşlık hakları konusunda 2, çocuk hakları konusunda 2, meslekler konusunda 2, insanlar yerler ve çevreler ünitesinde 2, doğal afet konusunda 1, dünyamız konusunda 1, ilkyardım konusunda 1, milli değerler konusunda 1, birey ve toplum ünitesinde 1, üretim dağıtım ve tüketim ünitesinde 1, giyim konusunda 1, canlı cansız varlıklar konusunda 1 öğretmen güncel olayları kullandığını ifade etmiştir.

Öğretmenlerin bazılarının yanıtları şu şekildedir:

“Bütün Dünyayı etkisi altına almış olan Covid-19 başta olmak üzere, çocuk istismarı, ilk yardım eğitimi gibi konularda, öğrencilerin düzeyine uygun anlatımlarla güncel konu aktarımı yapıyorum.” (Ö16)

“Birey ve toplum, insanlar yerler ve çevreler, üretim dağıtım tüketim ünite konularında rahatlıkla diğer ünitelerde kullanılması zordur.” (Ö5)

“Mevsimlerin anlatımında, beslenme ve sağlık, vatandaşlık hakları öğretimi tabii bu söylediklerim öğrenci düzeyine göre aktarımı çok zor. Covid 19 meselesinde maske takımı uygulamalarına dersimizde bolca gösterip yaptırma yöntemiyle çalışmalar yapmıştır.” (Ö14)

5. Çalışma Grubundaki Öğretmenlerin Özel Gereksinimli Bireylerde Güncel Olay Kullanımında Karşılaştıkları Zorluklara ve Çözüm Önerilerine İlişkin Görüşlerine Yönelik Bulgular

Tablo 6

Öğretmenlerin Özel Gereksinimli Bireylerde Güncel Olay Kullanımında Karşılaştıkları Zorluklar Ve Çözüm Önerileri

	Görüşler	F
Zorluklar	Somutlaştırma yapmada	5
	Engel düzeyi	3
	Zihinsel gelişim durumu	3
	İlgisizlik	2
	Kendini ifade edememe	1
	Kronolojik sıralama	2
	İletişim	1
	Dikkat toplama	1
	Öğrenmenin zaman alması	1
	Takıntılılık	1
	Çözüm Önerileri	Görsel araçlar
Engel düzeyine göre yöntem ve tekniklerin kullanılması		4
Veli iletişimi		2
Mobil iletişim kanalları		1
Web02 araçları kullanma		1
Zümre öğretmenleri ile iletişim		1
Yanlışsız öğretim		1
Sohbet		1

Çalışma grubundaki öğretmenlerin özel gereksinimli bireylerde güncel olay kullanırken karşılaştıkları zorlukları ve bunlara ürettikleri çözüm önerilerini tespit etmek için " Özel gereksinimli bireylerde güncel olay kullanımında ne gibi zorluklarla karşılaşmaktasınız? Karşılaştığınız bu sorunları nasıl çözmektesiniz?" sorusu yöneltilmiştir. Tablo 6'da görüldüğü gibi 5 öğretmen somutlaştırma yapmayı karşılaştıkları en büyük zorluk olarak belirtmişlerdir. Engel düzeyi zorluğunu 3, zihinsel gelişim durumunu 3, ilgisizliği 2, kronolojik sıralamayı 2, iletişim zorluğunu 1, dikkat toplama zorluğunu 1, öğrenmenin zaman almasını 1, takıntılılığı 1 öğretmen karşılaştıkları zorluklar olarak ifade etmiştir. Karşılaştıkları bu zorluklara çözüm önerileri olarak; Görsel araçlar kullanarak 4 öğretmen, engel düzeyine göre yöntem ve tekniklerin kullanılarak 4 öğretmen, veli iletişimi ile 2 öğretmen, mobil iletişim kanallarıyla 1 öğretmen, web02 araçları kullanmayla 1 öğretmen, zümre öğretmenleri ile iletişimle 1 öğretmen, sohbetle 1 öğretmen çözüm önerilerini sunmuşlardır.

Öğretmenlerin bazılarının yanıtlarını şu şekildedir:

"Genellikle ilgisizler. Çocuk hakları ve vatandaşlık hakları ile ilgili konularda zorlanıyorum. Aile ile iş birliği yapmak sorunları çözmeye yardımcı oluyor." (Ö3)

"Çocuğun engel düzeyi etkili, resimli kartlar kullanarak, basitleştirerek." (Ö2)

"En büyük sınırlılığımız öğrencilerin zihinsel gelişiminin durumu. Pek çok konu onlar için anlaşılması zor ve karmaşık. Bu da ders işlemede zorluk çıkarıyor. Bu sorunları aşmak için kendi materyal ve araç gerecimi geliştiriyorum. Örneğin web2.0 araçları gibi." (Ö15)

6. Çalışma Grubundaki Öğretmenlerin Özel Gereksinimli Öğrencilerde Güncel Olay Kullanımında Dikkate Aldıkları Kriterlere İlişkin Bulgular

Tablo 7

Öğretmenlerin Özel Gereksinimli Öğrencilerde Güncel Olay Kullanımında Dikkate Aldıkları Kriterler

Görüşler	F
Engel derecesi	13
Yaş düzeyi	4
Sosyal beceri düzeyi	2
Akademik kapasiteleri	1
Engel türü	1
Performans düzeyi	1
Öğrenme düzeyi	1

Çalışma grubundaki öğretmenlerin özel gereksinimli öğrencilerde güncel olay kullanımında dikkate aldıkları kriterleri tespit etmek için "Özel gereksinimli öğrencilerde güncel olay kullanımında dikkate alınan kriter nedir? (Yaş düzeyi mi? Engel derecesi mi?)" sorusu yöneltilmiştir. Tablo 7'de görüldüğü gibi engel derecesini 13 öğretmen, yaş düzeyini 4 öğretmen, sosyal beceri düzeyini 2 öğretmen, akademik kapasiteleri 1 öğretmen, entel türünü 1 öğretmen, performans düzeyini 1 öğretmen ve öğrenme düzeyini 1 öğretmen dikkate aldığını ifade etmiştir.

Öğretmenlerin bazılarının yanıtları şu şekildedir:

"İki kriterde dikkate alınmaktadır. Yaş düzeyine göre basite indirgenmektedir. Engel düzeyine göre gerekirse resimli videolu gerekirse yazılı ya da sözlü olarak anlatılabilmektedir. Her ikisinde de çocuğun düzeyine göre basitten zora doğru bir ilerleme söz konusudur." (Ö4)

"Öğrencilerin öğrenme düzeyleri dikkate alınarak konu seçimi ve anlatımı yapılmaktadır." (Ö16)

"Genellikle engel derecesini dikkate alarak." (Ö13)

SONUÇ VE TARTIŞMA

Bu araştırmada, özel gereksinimli birey öğretmenlerinin sosyal bilgiler derslerinde güncel olayları kullanma durumları, farkındalık düzeyleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu amaç doğrultusunda hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu içerisinde yer alan sorular öğretmenlere yöneltilmiş ve yanıtları alınmıştır. Elde edilen bulgular sonucunda;

Araştırmaya katılım sağlayan öğretmenlerin görüşlerine göre özel eğitim öğretmenlerinin özel gereksinimli bireylerde güncel olay aktarımında en çok yararlandıkları yöntem ve teknikler düz anlatım ve soru cevap olarak ifade edilmiştir. Bu bulgu Gürkan'ın (2020) yaptığı çalışmasında ulaşılan sonuçlara paraleldir. Aynı zamanda Deveci'nin (2007) yaptığı çalışmasıyla da benzer sonuçlara işaret etmektedir. Ancak yapılan bu çalışmada özel eğitim öğretmenleri diğer çalışmalarla paralellik gösteren yöntem ve teknikler dışında yanlışsız öğretim, 5N1K, Model alma, oyun kartları, eşleştirme kartları, gömülü öğretim, basamaklandırılmış öğretim ve web02 araçları gibi cevaplar da vermişlerdir. Bu yöntem ve teknikler, özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerle normal gelişim özellikleri gösteren öğrencilerin eğitimindeki farklılıkları göz önüne çıkaran etmenlerdendir.

Araştırmanın ikinci bulgusunda yer alan özel eğitim öğretmenlerinin özel gereksinimli bireylere güncel olay aktarımında verdikleri tepkiler hakkındaki görüşleri en çok öğrencilerin ilgili olduğu ve ilgisiz olduğu yönündedir. Bunun yanı sıra 5 öğretmen de öğrencilerin tepkisiz kaldığını ifade etmişlerdir. Bu bulgu da en sık verilen cevaplar Gürkan'ın 2020'de yapmış olduğu çalışma sonuçlarıyla paralellik göstermektedir. Yine Eryılmaz ve Çengelci Köse'nin 2017'de yaptığı çalışma sonuçlarıyla da paralellik göstermektedir. Bu sonuçlardan yola çıkarak özel eğitim öğrencilerinde güncel olay kullanımının öğrenciler üzerinde genel olarak olumlu etkiler bıraktığı

söylenbilir. Ancak 5 öğretmenin belirtmiş olduğu tepkisiz kalıyorlar görüşüne göre özel gereksinimli öğrencilerde güncel olay kullanımının her zaman olumlu sonuçlar ortaya çıkarmadığını da tespit etmemizi sağlamıştır. Burada güncel olay eğitimi alan ya da alacak olan öğrencinin özel eğitime neden ve hangi oranda ihtiyaç duyduğu da önemli bir etmen olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu doğrultuda da güncel olay kullanımının öğrencilerin ihtiyacına göre gerçekleştirilmesi gerektiğini söyleyebilmekteyiz.

Araştırmanın üçüncü bulgusunda yer alan özel eğitim öğretmenlerinin özel gereksinimli bireylere sosyal bilgiler dersinin işlenişinde güncel olay kullanımını nadiren ve çok az kullandıkları yönünde veriler elde edilmiştir. Gürkan'ın (2020) çalışmasında normal gelişim gösteren öğrencilerle çalışan sosyal bilgiler öğretmenlerinin güncel olayları derslerinde her zaman ya da çoğunlukla kullandıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bu anlamda özel eğitim alanında güncel olay kullanımına çok az yer verildiği ve güncel olay kullanımında eksikler olduğu görülmektedir.

Araştırmanın dördüncü bulgusunda yer alan özel eğitim öğretmenlerinin sosyal bilgiler dersinde güncel olay kullandıkları konuları en çok belirli gün ve haftalar, küresel konular, doğal afetler şeklinde cevaplanmıştır. Bu sonuçlar Gedik'in (2008) elde ettiği sonuçlar ile paralellik göstermektedir. Ancak özel eğitim öğretmenleri arasında görüş bildiren 4 öğretmenin sosyal bilgiler dersinde güncel olayları kullanmadıklarını belirtmişlerdir. Bunun yanında 2 öğretmen İnsanlar, yerler ve çevreler yanıtını vererek sosyal bilgiler dersi içindeki bir ünite isminden bahsetmişlerdir. Onlara yöneltilen soru ise sosyal bilgiler dersinde güncel olayları hangi konularda kullandıkları yönündedir. Verdikleri bu cevap konu ve ünite arasında ayrımı bilmediklerini ve karıştırdıklarını söylemek mümkündür.

Araştırmanın beşinci bulgusunda özel eğitim öğretmenlerinin özel gereksinimli bireylerde güncel olay kullanımında karşılaştıkları zorluklara ve çözüm önerilerine yönelik en çok somutlaştırma yapmada zorluk yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Buna karşılık öğretmenlerin ürettikleri çözüm önerileri ise en fazla görsel araçlar ve engel düzeyine göre yöntem ve tekniklerin kullanılması ve veliyle iletişim olmuştur. Elde edilen veriler doğrultusunda bulgunun Gürkan'ın (2020), Bozkurt'un (2017), Durmaz, Kızılaslan ve Yazıcıoğlu'nun (2022) yılında yaptıkları araştırmalarla benzerlik gösterdiği tespit edilmiştir.

Araştırmanın altıncı bulgusuna göre özel eğitim öğretmenlerinin özel gereksinimli öğrencilere güncel olay kullanımında dikkate aldıkları kriterler en çok engel derecesi olduğu ifade edilmiştir. Bunun yanında yaş düzeyi, sosyal beceri düzeyi, akademik kapasiteleri, engel türü, performans düzeyi ve öğrenme düzeyi cevapları verilmiştir. Araştırmanın bu bulgusu Taş ve Özkaral'ın (2016) yılında yaptıkları çalışmada öğretmen adaylarının güncel olayları kullanırken öğrenci seviyesi ve yaş grubunu dikkate alacakları bulgusuyla paralellik göstermektedir.

Öneriler

Çalışmanın sonuçları genel olarak değerlendirildiğinde özel eğitim alanında güncel olaylar kullanımına yönelik eksiklikler olduğu tespit edilmiştir. Bu eksiklikler doğrultusunda araştırma bulguları değerlendirildiğinde;

Özel eğitim öğretmenlerine güncel olayları kullanırken yararlanabilecekleri yöntem ve tekniğin çeşitlenmesi ve sosyal bilgiler konularının öğretiminde güncel olaylara daha fazla yer verebilmeleri için güncel olay eğitimi konusunda seminerler verilebilir.

Üniversitelerde özel eğitim alanında görev yapan akademisyenler ve sosyal bilgiler alanında görev yapan akademisyenler iş birliği yaparak güncel olaylar ve özel eğitimde güncel olayların konularla ilişkilendirilmesini içeren bir kitap oluşturabilirler. Böylelikle özel eğitim öğretmenlerinin derslerinde bunlardan yararlanması sağlanabilir.

Eğitim fakültesinde tüm özel eğitim dersi alan bölümlere özel eğitimde güncel olay konulu bir ders konulabilir. Böylelikle gerek staj yaparken öğretmenlerine rol model olmaları gerekse göreve başladıklarında bunları uygulayabilmeleri sağlanabilir.

Araştırmacıların Katkı Oranı Beyanı

Araştırmayı gerçekleştiren iki araştırmacının da yapılan çalışmaya katkı oranı eşittir.

Çatışma Beyanı

Makale yazarları arasında araştırmayla ilgili herhangi bir çatışma beyanı yoktur.

KAYNAKÇA

Akkan, M. (2019). *Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının argümantasyon tekniği ile güncel olayları değerlendirmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Antalya.

Arın, D., & Deveci, H. (2008). Sosyal bilgiler dersinde güncel olayların kullanımının öğrenci başarısına ve hatırd tutma düzeyine etkisi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(26), 170-185.

Bozkurt, S. (2017). *İlköğretim 6. sınıf sosyal bilgiler dersinde güncel olayların kullanımına ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşleri*. Yüksek Lisans Tezi. Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.

Durmaz, O., Kızılaslan, A., & Yazıcıoğlu, T. (2022). Fen bilimleri öğretmenlerinin özel eğitime gereksinimi olan öğrencilere ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (55), 128-146.

Eldeniz-Çetin, M. (2017). Özel gereksinimli bireylerin tercihlerinin değerlendirilmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 18(02), 309-328.

Eripek, S. (2002). *Özel eğitim*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.

Eryılmaz, Ö., & Çengelci Köse, T. (2017). Sosyal bilgiler dersinde güncel olay kullanımının öğrencilerin sosyal problemlere duyarlılıklarına etkisi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(62), 985-1000.

Gedik, H. (2008). *Sosyal bilgiler eğitiminde güncel olaylar*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Gürdoğan Bayır, Ö. (2010). *Sosyal bilgiler dersinde güncel olaylardan yararlanma öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerine etkisi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.

- Gürkan, B. (2020). *Sosyal bilgiler eğitiminde güncel olaylar: İlköğretim dördüncü ve beşinci sınıf öğretmenlerinin sosyal bilgiler eğitiminde güncel olayları ele alış biçimlerinin değerlendirilmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- M. Taş, A., & Özkaral, T. C. (2016). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının güncel olaylar ve derste Kullanımına İlişkin Görüşleri. *Usbes V, 2016 Bildiriler Kitabı*.
- Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği. (2018, 7 Temmuz). Resmî Gazete (Sayı: 30471).
- Öztürk, C. (2006). Sosyal bilgiler: Toplumsal yaşama disiplinler arası bir bakış. C. Öztürk, (Ed.), *Hayat Bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimi içinde (21-50)*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Extended Abstract

Introduction

Societies consist of individuals with different characteristics. Apart from the individual characteristics that cause these differences, it is necessary to take some precautions in the lives and educational activities of some individuals. These measures should be made with a program specially prepared for them in a way that will reintegrate them into society and reinforce social cohesion. The students who need education and training with the program prepared differently from the students who are accepted as normal in the society, formed the concept of special education.

It is possible for the individuals in this group not to be isolated from the society, by adding the issues that concern the society to the special education program. According to the special education that the individual needs, providing information on the issues that concern the society makes the person more compatible with the society.

One of the courses that enable students to be intertwined with the society in education is the social studies course. It includes many topics and content. One of these was current events.

Current events are events that are important for the individual, society and humanity, which have recently occurred or whose effects are still ongoing, in the individual's immediate environment, in the country they live in, and in the world (Gedik, 2008). Since staying away from current events is equivalent to being isolated from society, every individual should have information about these events.

Purpose of the research

What are the views of special education teachers on the use of current events in social studies lessons?

Sub-purposes

In line with the main problem of the research, answers to the following sub-problems were sought:

- 1-Which methods and techniques do you use in the use of current events in social studies classes for individuals with special needs?
- 2-How do they react to current events in social studies classes for individuals with special needs? Explain based on your observations.
- 3-How often do you include current events in your social studies lessons for individuals with special needs?
- 4-Which topics do you include in current events in social studies classes for individuals with special needs?
- 5-What kind of difficulties do you encounter in the use of current events in social studies courses for individuals with special needs? How do you solve these problems you encounter?
- 6-What are the criteria you consider in the use of current events in social studies classes for students with special needs? (Age level? Disability level?)

Importance of Research

When the literature is examined, it is an important study because there are very few studies on current events, because it provides the views of teachers who provide the use of current events in individuals with special needs, and because there has been no study in this.

Method

The interview form, which is one of the main data collection tools in qualitative research, was used as a data collection tool in the research. A semi-structured interview form was prepared by taking advantage of the opinions of the experts. The interview form consists of open-ended questions and was prepared in accordance with the sub-problems. The data obtained in the research were analyzed with the content analysis approach.

Findings

1. Research on the Methods and Techniques Used by the Teachers in the Working Group in Conveying Current Events in People with Special Needs

The question "Which methods and techniques do you use in the use of current events in individuals with special needs?" As can be seen in Table 2, 6 teachers stated that they mostly used the direct lecture method and 6 teachers stated that they used the question and answer method. In addition, teachers, imitation, error-free teaching, 5W1K, video watching, drama, case study, opportunity teaching, modeling, playing cards, matching cards, layered teaching, embedded teaching, textbook, using visuals, training sets, graphics, web02 tools. They stated that they used methods and techniques such as clipboard, animation, open education, peer teaching, trial and error, and reinforcement.

Some of the teachers' answers are as follows:

- "I use direct narration, video narration and dramatization methods in presenting current events." (T16)
- "I benefit from direct teaching method, opportunity teaching, peer teaching, embedded teaching methods and techniques" (T8)
- "Example event method, show and make method is used." (T4)

2. Opinions of teachers about the reactions of individuals with special needs in current events

In order to learn the opinions of the teachers in the study group about the reactions of the individuals with special needs in the current event transfer, "What are the reactions of the individuals with special needs in the current event transfer? Explain based on your observations." The question was asked. As can be seen in Table 3, 6 of the teachers answered that the reaction of individuals with special needs was 'related' in current events, and 5 of the teachers answered that they were 'indifferent'. In addition to these, 1 teacher expressed his sad reaction, 1 confused reaction, 1 excited reaction, 1 careful reaction, 1 anxious reaction, 1 careless reaction, and 5 unresponsiveness.

Some of the teachers' answers are as follows:

- "They have a longer attention span, more interesting, and better participation in the lesson." (T2)

- "It changes according to the chosen subject and the level of the student. For example, this period we covered the subject of seasons, such as matching clothes, brief information about the seasons. Or weather events. Every day we ask how the weather is. Thus, his relationship with his environment increases and we can study without getting bored. There is no difficulty in learning the basic information in the social studies course." (T1)

- "I usually work with individuals with moderate to severe mental retardation and with severe autism, so they cannot acquire abstract concepts. They do not show the desired reactions and behaviors." (T15)

3.Findings Regarding the Frequency of Using Current Events in Social Studies Lessons of Individuals with Special Needs by Teachers in the Working Group

In order to determine the frequency of use of current events in the teaching of the social studies course of the individuals with special needs of the teachers in the study group, "How often do you use current events in the teaching of the social studies course of the individuals with special needs? The ' question was posed. As seen in Table 4, 7 teachers gave the answer rarely, 4 teachers gave the answer very rarely, 3 teachers gave the answer on special days, 2 teachers gave the answer sometimes, 1 teacher gave the answer every day, and often gave the answer.

Some of the teachers' answers are as follows:

- "I often use examples with the help of examples so that they can generalize the skills they have learned" (T5)

- "Since we work with children with moderate and severe disabilities, we can only use them on certain days and weeks" (T8)

- "Sometimes, the flow of current events can be difficult for them. And most importantly, whatever the subject is, is taken into account in the learning priority. As I said, topics such as weather events, seasons, natural disasters can be covered." (T1)

4.Findings Concerning the Topics Used by the Teachers in the Study Group in the Social Studies Lesson

In order to determine the subjects on which the teachers in the study group use current events in the social studies lesson, the question "Which subjects do you use in the teaching of the social studies lesson of the individuals with special needs?" was asked. As seen in Table 5, 3 teachers stated that they mostly use certain days and weeks. In addition, 2 on global issues, 2 on seasons, 2 on nutrition and health, 2 on citizenship rights, 2 on children's rights, 2 on occupations, 2 on people, places and environments, 1 on natural disasters, 1 on our world, 1 on first aid, 1 teacher in national values, 1 in individual and society unit, 1 in production, distribution and consumption unit, 1 teacher in clothing and 1 teacher in animate and inanimate objects stated that he uses current events.

Some of the teachers' answers are as follows:

- "I am transferring current topics on subjects such as child abuse, first aid training, especially Covid-19, which has taken the whole world under its influence, with explanations appropriate to the level of the students" (T16)

- "Individual and society, people, places and environments, production, distribution, consumption unit issues, it is difficult to use it easily in other units." (T5)

- "In the description of the seasons, nutrition and health, citizenship rights teaching, of course, it is very difficult to convey what I have said according to the level of the student. In the issue of Covid 19, he has worked on the mask team applications in our lesson with the method of showing and doing a lot."(T14)

5.Findings Regarding the Opinions of the Teachers in the Working Group on the Difficulties Encountered in the Use of Current Events in Individuals with Special Needs and their Solution Suggestions

In order to determine the difficulties encountered by the teachers in the study group while using current events in individuals with special needs and their solution suggestions, "What kind of difficulties do you encounter in using current events in individuals with special needs? How do you solve these problems you encounter?" was asked. As seen in Table 6, 5 teachers stated concretization as the biggest difficulty they faced. The difficulty level is 3, mental development is 3, indifference is 2, chronological order is 2, communication difficulty is 1, concentration difficulty is 1, learning takes time 1, obsession is the difficulties they encounter as 1 teacher. As solutions to these difficulties they face; 4 teachers using visual tools, 4 teachers using methods and techniques according to disability level, 2 teachers using parent communication, 1 teacher using mobile communication channels, 1 teacher using web2.0 tools, 1 teacher communicating with group teachers, and 1 teacher using chat.

Some of the teachers' responses are as follows:

- "They are usually uninterested. I have difficulties in issues related to children's rights and citizenship rights. Collaborating with the family helps to solve the problems." (T3)
- "The child's disability level is effective, using picture cards, simplifying" (T2)
- "Our biggest limitation is the state of mental development of students. Many topics are difficult and complex for them to understand. This makes learning difficult. I am developing my own materials and tools to overcome these problems. For example, like web2.0 tools." (T15)

6.Findings Regarding the Criteria Considered by the Teachers in the Study Group in the Use of Current Events in Students with Special Needs

In order to determine the criteria that the teachers in the study group consider in the use of current events in students with special needs, "What is the criterion taken into account in the use of current events in students with special needs? (Age level? Disability level?)" was asked. As seen in Table 7, he stated that he considered the degree of disability by 13 teachers, age level by 4 teachers, social skill level by 2 teachers, academic capacities by 1 teacher, intellectual type by 1 teacher, performance level by 1 teacher and learning level by 1 teacher.

Some of the teachers' answers are as follows:

- "Two criteria are taken into account. It is simplified according to age level. Depending on the level of disability, it can be explained with pictures, videos, if necessary, in writing or orally. In both, there is a progression from simple to difficult according to the level of the child." (T4)
- "Subject selection and explanation are made taking into account the learning levels of the students." (T16)
- "Usually taking into account the degree of disability" (T13)

Conclusion and Discussion

According to those included in the research, special education was explained with the techniques that they most benefited from in the current event in the experience with special techniques, and it was expressed as a question and answer. This is parallel to the predicted conventional forms of bulgur (2020) "Events in Social Studies Education: Evaluation of Primary and Fifth Teachers' Handling of Current Events in Social Studies Education". It also points out similarly to Deveci's (2007) "Opinions of Current Events in Social Studies Lesson".

In the second finding of the study, the opinions of the special education teachers about the reactions given to the individuals with special needs in the transfer of current events are that the students are mostly interested and uninterested. In addition, 5 teachers stated that the students were unresponsive. This finding is in line with the results of the study conducted by Burcu Gürkan in 2020, with the most frequent answers. It also shows parallelism with the results of the study conducted by Eryılmaz and Çengelci Köse in 2017. Based on these results, it can be said that the use of current events in special education students has positive effects on students in general.

In the third finding of the study, data were obtained that special education teachers rarely and very little use current events in teaching social studies lessons to individuals with special needs. In Gürkan's (2020) study, it was concluded that social studies teachers working with students with normal development always or mostly use current events in their lessons. In this sense, it is seen that there is very little use of current events in the field of special education and there are deficiencies in the use of current events.

In the fourth finding of the study, the topics that special education teachers use current events in social studies lessons were mostly answered as specific days and weeks, global issues, and natural disasters. These results show parallelism with the results obtained by Gedik (2008).

In the fifth finding of the study, they stated that special education teachers had the most difficulty in concretizing the difficulties they encountered in the use of current events and solution suggestions in individuals with special needs. On the other hand, the solution suggestions produced by the teachers were the use of visual tools and methods and techniques according to the level of disability and communication with the parents. In line with the data obtained, it has been determined that it is in parallel with the research conducted by Gürkan (2020).

According to the sixth finding of the study, it was stated that the criteria that special education teachers consider in the use of current events for students with special needs is the degree of disability the most. In addition, age level, social skill level, academic capacity, disability type, performance level and learning level answers were given.